

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMININ SINIF ÖĞRETMENİ
ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİ
DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

ALPEREN IŞIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DOÇ. DR. İLKAY AŞKIN TEKKOL

MAYIS - 2023
KASTAMONU

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Alperen IŞIK

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMININ SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARI VE ÖĞRETİM ELEMANLARININ GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ

ALPEREN IŞIK

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

DANIŞMAN:DOÇ. DR. İLKAY AŞKIN TEKKOL

Öğretmen yetiştirme, eğitim tarihi boyunca üzerinde sıkça tartışılan konulardan biri olmuştur. Gelecek kuşaklarının yetiştirilmesinde ve toplumun şekillenmesinde en önemli paya sahip olan öğretmenlerin nasıl yetiştirileceği konusu üzerine pek çok görüş ortaya atılmıştır. Toplumlar üzerinde inkâr edilemeyecek düzeyde etkisi bulunan bir meslek olan öğretmenlerin eğitimi üzerine gerçekleştirilen bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının ve öğretim elemanlarının görüşlerinden yola çıkılarak sınıf eğitimi lisans programının değerlendirilmesi, bu sayede geliştirilecek olan lisans programları üzerine öneriler sunması amaçlanmaktadır.

Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme süreci hakkındaki düşüncelerine nicel araştırma yöntemlerinden anket yöntemi ile ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının sınıf öğretmeni yetiştirme süreci hakkındaki düşüncelerine ise nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi ile ulaşılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Erzincan Binali Yıldırım, Kafkas, Kastamonu ve Kırşehir Ahi Evran Üniversiteleri Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf olmak üzere toplam 185 sınıf öğretmeni adayı ile Anadolu, Kafkas, Kastamonu, Kırşehir Ahi Evran ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan 10 öğretim elemanı oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama araçları olarak “Sınıf Öğretmenliği Öğretim Üyelerinin Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Süreci Hakkında Görüşme Formu” ve “Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır. Araştırmanın sınıf öğretmenleri adaylarından edinilen nicel verilerinin sonucunda teorik ve uygulamalı derslerin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre yeterlikleri incelendiğinde genel kültür derslerinin yeterliğinin meslek bilgisi ve alan eğitimi derslerine göre yeterliğinin düşük olduğu, Sınıf Eğitimi Lisans Programı'ndaki ders sayısının sınıf öğretmeni adaylarının mesleki gelişimleri için yeterli olduğu ve ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli olan öğretmenler yetiştirilmesine katkı sağladığı ortaya konmuştur ancak fakültelerin/bölümlerin materyal, laboratuvar ve rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yetersiz olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının anket sonrasındaki açık uçlu soruya verdikleri yanıtlara göre Okul deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin ilk sınıflardan itibaren başlaması ve daha fazla döneme yayılması ile uygulama derslerinin ağırlığının artırılması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın öğretim elemanlarından edinilen nitel verilerinin sonucunda ise sınıf öğretmeninde olması gereken niteliklere ilişkin akademisyen

görüşlerine en çok verilen yanıtlar çocukları sevmek ve etkili iletişim becerileri olmuştur. Sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişikliklere ilişkin akademisyen görüşlerine ilişkin en çok verilen yanıtlar uygulamaya dayalı bir eğitim verilmesi ve değişen teknolojiye uyum sağlaması olarak belirlenmiştir. Öğretim elemanlarına göre Sınıf Eğitimi lisans programındaki meslek bilgisi ve alan eğitimi derslerinde uygulamalı içeriklerin ağırlığının artması gerekirken genel kültür derslerinin ise programdaki veriliş dönemlerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Programdaki seçmeli dersleri belirleme yetkisinin üniversitelere bırakılıp daha esnek bir program anlayışına geçilmesinin avantaj olduğu, Okul Deneyimi dersinin kaldırılıp ve öğretmenlik uygulamaları ve ders içi uygulamalarının azaltılışının programdaki dezavantajlarından olduğu sonucu ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Sınıf Öğretmenliği, Öğretmen Yetiştirme, Sınıf Eğitimi Lisans Programı, Öğretim Elemanı, Sınıf Öğretmeni Adayı.

Mayıs 2023, 156 Sayfa

ABSTRACT**MSC THESIS****THE EVALUATION OF THE UNDERGRADUATE CURRICULUM OF
PRIMARY SCHOOL TEACHERIN LINE WITH THE OPINIONS OF
PRIMARY SCHOOL TEACHER CANDIDATES AND MEMBERS OF THE
FACULTY****ALPEREN İŞİK****KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE****DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION****PRIMARY EDUCATION****SUPERVISOR:ASSOC. PROF. DR. İLKAY AŞKIN TEKKOL**

Teacher training has been one of the most frequently discussed topics throughout the history of education. Many opinions have been put forward on how to train teachers, who have the most important role in raising future generations and shaping society. In this study on the education of teachers, a profession that has an undeniable impact on societies, it is aimed to evaluate the undergraduate program of primary school education based on the opinions of primary schoolteacher candidates and faculty members and to provide suggestions on the undergraduate curricula to be developed.

Descriptive method was used in the research. The opinions of primary school teacher candidates about the primary school teacher training process were obtained through the questionnaire method, which is one of the quantitative research methods. The opinions of the faculty members about the classroom teacher training process were reached by interview method, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consisted of 185 first, second, third and fourth grade classroom teacher candidates studying in the Department of Primary Education at Erzincan Binali Yıldırım, Kafkas, Kastamonu and Kırşehir Ahi Evran Universities and 10 faculty members working in the Department of Primary Education at the Faculty of Education of Anadolu, Kafkas, Kastamonu, Kırşehir Ahi Evran and Muğla Sıtkı Koçman Universities. In the study, “Interview Form about the Primary School Teacher Training Process of Primary School Teaching Faculty Members” and “Teacher Training Questionnaire” were used as data collection tools. As a result of the quantitative data obtained from the primary school teacher candidates, it was concluded that when the adequacy of the theoretical and practical courses according to the opinions of the primary school teacher candidates was examined, it was concluded that the adequacy of general culture courses was low compared to professional knowledge and field education courses, the number of courses in the Primary Education Undergraduate Program was sufficient for the professional development of primary school teacher candidates and contributed to the training of teachers who are competent in measurement and evaluation, but the material, laboratory and guidance and psychological counseling services of the faculties / departments were insufficient. According to the responses of the primary school teacher candidates to the open-ended question after the questionnaire, it was concluded that the School

Experience/Teaching Practice courses should start from the first grades and spread over more semesters and the weight of the practice courses should be increased. As a result of the qualitative data obtained from the faculty members of the research, the most common responses to the opinions of the faculty members regarding the qualities that should be in the primary school teacher were loving children and effective communication skills. The most common responses to the opinions of faculty members regarding the innovations and changes that should be made in the primary school teacher candidate training system were determined as providing a practice-based education and adapting to changing technology. According to the faculty members, the weight of applied content should be increased in the professional knowledge and field education courses in the undergraduate program of Primary Education, while the periods of general culture courses in the program should be regulated. It was concluded that leaving the authority to determine the elective courses in the program to the universities and moving to a more flexible program understanding is an advantage, while the abolition of the School Experience course and the reduction of teaching practices and in-class practices are among the disadvantages of the program.

KEYWORDS:Primary School Teaching, Teacher Training, Undergraduate Curriculum of Primary School Teacher, Members of the Faculty, Primary School Teacher Candidate

May 2023, 156 Page

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmamı tamamlamamda büyük destekleri olan herkese teşekkür etmek istiyorum. Öncelikle, her daim psikolojik olarak beni rahatlatarak mutlu ve huzurlu bir şekilde tez yazmama sebep olan ve benim için bir danışmandan fazlası canım hocam Doç. Dr. İlkey AŞKIN TEKKOL'a sürekli desteği, rehberliği ve değerli tavsiyeleri için teşekkür ederim. Kendisinin yardımları sayesinde tez çalışmamın sonuçlarına ulaşabildim. Jüride bulunan değerli hocalarım Doç. Dr. Mehmet Koray SERİN'e ve Dr. Öğr. Üyesi Sümeyra Zeynep ET'e değerli katkıları için teşekkür ederim.

Ayrıca, Kastamonu Üniversitesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapan öğretim üyelerine, derslerindeki verimli bilgileri ve deneyimleriyle bu çalışmaya katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Tez çalışmamın başarılı bir şekilde tamamlanmasında doğduğumdan beri başarılı olacağıma olan inancını her zaman sürdüren canım babam Halil İbrahim IŞIK'a, her zaman gösterdiği ilgi ve sevgi sayesinde zor koşullardan geçmiş olsak bile bilim aşığı bir öğretmen olmamı sağlayan canım annem Hayat IŞIK'a, birlikte eğlenmekten en çok zevk aldığım kişi, en yakın sırdaşım, arkadaşım olan canım kardeşim Muhammet IŞIK'a, her zaman yanımda olan aileme ve arkadaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Sizlerin inancı, sabrı ve motivasyonu sayesinde bu çalışmayı başarıyla tamamlayabildim.

ALPEREN IŞIK

Kastamonu, 2023

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	3
1.4 Araştırmanın Önemi	3
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.6 Sayıtlılar	4
1.7 Tanımlar	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1 Öğretmenlik.....	8
2.2 Öğretmen Yetiştirme	11
2.3 Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme.....	13
2.3.1 Cumhuriyet Öncesinde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme.....	15
2.3.1.1 Sıbyan mektebi öğretmenleri	17
2.3.1.2 Azınlık ve yabancı okulları öğretmenleri.....	19
2.3.1.3 Darûlmuallimin-i sıbyan	19
2.3.1.3.1 Yatılı Darûlmuallimin-i Sıbyan öğrencilerinin bir günü	20
2.3.1.3.2 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1878 yılı öğretim programı	21
2.3.1.3.3 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1900 yılı öğretim programı	22
2.3.1.3.4 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1903 yılı öğretim programı	23
2.3.1.3.5 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1915 yılındaki dersler	24
2.3.2 Darûlmuallimat-ı Sıbyan.....	26
2.3.2.1 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1869 yılındaki dersler.....	27
2.3.2.2 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1878 yılındaki dersler.....	27
2.3.2.3 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1898 öğretim programı.....	28
2.3.2.4 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1. sınıf ders programı (1922-1923)	30
2.3.2.5 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 2. sınıf ders programı (1922-1923)	31
2.3.2.6 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 3. sınıf ders programı (1922-1923)	32
2.3.2.7 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 4. Sınıf Ders Programı (1922-1923).....	33
2.3.2.8 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 5. sınıf ders programı (1922-1923)	34
2.4 Cumhuriyet Dönemi’nde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme	35
2.4.1 İlköğretmen Okulları.....	36
2.4.1.1 Erkek İlköğretmen Okulları 1924-1925 öğretim programı	37
2.4.1.2 Kız İlköğretmen Okulları 1924-1925 öğretim programı.....	38
2.4.1.3 İlköğretmen Okulları 1937-1938 öğretim programı	40
2.4.2 Köy Muallim Mektepleri	41

2.4.2.1	Köy Muallim Mektepleri öğretim programı 1926-1933	43
2.4.3	Köy Eğitim Kursları	44
2.4.3.1	Köy Eğitim Kursları'nda 1938 yılındaki dersler	44
2.4.4	Köy Öğretmen Okulları	45
2.4.5	Köy Enstitüleri	45
2.4.6	11941 – 1950 yılları arası Köy Enstitüsü, öğretmen ve öğrenci sayısı	46
2.4.6.1	1943-1944 öğretim yılı Köy Enstitüleri dersleri	48
2.4.6.2	1943 Yılı Köy Enstitüleri öğretim programı	50
2.4.6.3	1947 Yılı Köy Enstitüleri öğretim programı	51
2.4.6.4	1953 Yılı Köy Enstitüleri öğretim programı	52
2.4.7	İki Yıllık Eğitim Enstitüleri ve Eğitim Yüksek Okulları	54
2.4.7.1	1977-1978 eğitim-öğretim yılındaki mevcut İki Yıllık Eğitim Enstitüleri	55
2.4.7.2	1979-1980 eğitim-öğretim yılı İki Yıllık Eğitim Enstitüsü öğretim programı	56
2.4.7.3	1990-1991 eğitim-öğretim yılı Eğitim Yüksek Okulları sınıf öğretmenliği öğretim programı	59
2.4.7.4	1990-1991 Eğitim-Öğretim Yılı Eğitim Yüksek Okulları Sınıf Öğretmenliği Derslerinin Alanları	62
2.4.8	Eğitim Fakülteleri	63
2.5	İlgili Araştırmalar	79
2.5.1	Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar	79
2.5.2	Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar	87
3.	YÖNTEM	90
3.1	Araştırmanın Modeli	90
3.2	Çalışma Grubu	90
3.3	Veri Toplama Araçları	91
3.4	Verilerin Analizi	92
4.	BULGULAR VE TARTIŞMA	93
4.1	Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Eğitimi Lisans Programı’na Yönelik Görüşlerinin İncelenmesine İlişkin Bulgular	93
4.2	Öğretim Elemanlarının Sınıf Eğitimi Lisans Programı’na Yönelik Görüşlerinin İncelenmesine İlişkin Bulgular	108
5.	SONUÇ	130
6.	ÖNERİLER	132
6.1	Uygulamaların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler	132
6.2	Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Dönük Öneriler	133
KAYNAKLAR	134	
EKLER	143	
EK A	Görüşme Formu İzinleri	144
EK B	Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi	145
EK C	Öğretim Elemanı Görüşme Formu	154
EK C	Etik Kurul İzni	156

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1 Yatılı Darûlmuallimin-i Sıbyan Öğrencilerinin Bir Günü.....	20
Tablo 2.2 1878 Yılı Darûlmuallimin-i Sıbyan Öğretim Programı.....	21
Tablo 2.3 Darûlmuallimin-i Sıbyan'ın 1900-1901 Öğretim Programı	22
Tablo 2.4 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1903 Yılı Öğretim programı	23
Tablo 2.5 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1915 Yılı Dersleri	25
Tablo 2.6 1869 Yılında Darûlmuallimat-ı Sıbyan'da Okutulan Dersler.....	27
Tablo 2.7 1878 Yılında Darûlmuallimat-ı Sıbyan'da Okutulan Dersler.....	28
Tablo 2.8 1898 Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan Öğretim Programı	29
Tablo 2.9 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1.Sınıf Ders Programı	30
Tablo 2.10 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 2.Sınıf Ders Programı	31
Tablo 2.11 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 3.Sınıf Ders Programı	32
Tablo 2.12 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 4.Sınıf Ders Programı	33
Tablo 2.13 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 5.Sınıf Ders Programı	34
Tablo 2.14 1924-1925 Erkek İlköğretmen Okulları Öğretim Programı	37
Tablo 2.15 1924-1925 Kız İlköğretmen Okulları Öğretim Programı	38
Tablo 2.16 1937-1938 İlköğretmen Okulları Öğretim Programı	40
Tablo 2.17 1926-1933 Yıllarında Uygulanan Köy Muallim Mektepleri Öğretim Programı	43
Tablo 2.18 1938 Köy Eğitim Kurslarında Verilen Dersler	44
Tablo 2.19 1941-50 Yıllarında Köy Enstitüsü, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları	46
Tablo 2.20 1943-1944 Öğretim Yılında Köy Enstitüleri'nde Okutulan Dersler	48
Tablo 2.21 1943 Yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı	50
Tablo 2.22 1947 Yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı	51
Tablo 2.23 1953 Yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı	52
Tablo 2.24 1977-1978 Öğretim Yılındaki İki Yıllık Eğitim Enstitüleri	55
Tablo 2.25 1979-1980 Öğretim Yılı İki Yıllık Eğitim Enstitüsü Öğretim Programı	56
Tablo 2.26 1990-1991 Öğretim Yılı Sınıf Öğretmenliği (Eğitim Yüksek Okulu) Lisans Programı.....	59
Tablo 2.27 1990-1991 Öğretim Yılı Sınıf Öğretmenliği (Eğitim Yüksek Okulu) Derslerinin Alanları.....	62
Tablo 2.28 1997 Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Lisans Programı	63
Tablo 2.29 1997 Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Lisans Programı.....	64
Tablo 2.30 1997 Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Lisans Programı.....	65
Tablo 2.31 1997 Sınıf Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Lisans Programı	65
Tablo 2.32 2006 Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Lisans Programı	66
Tablo 2.33 2006 Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Lisans Programı.....	67
Tablo 2.34 2006 Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Lisans Programı.....	69
Tablo 2.35 2006 Sınıf Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Lisans Programı	70

Tablo 2.36 2018 Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Lisans Programı	72
Tablo 2.37 2018 Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Lisans Programı	74
Tablo 2.38 2018 Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Lisans Programı	75
Tablo 2.39 2018 Sınıf Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Lisans Programı	77
Tablo 4.1 Sınıf Öğretmeni Adaylarına İlişkin Betimsel İstatistikler	93
Tablo 4.2 “Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi”ne Verilen Cevaplara İlişkin Dağılım	94
Tablo 4.3 Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Eğitimi Lisans Programının Geliştirilmesine Yönelik Görüşleri	105
Tablo 4.4 Öğretim Elemanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler	108
Tablo 4.5 Sınıf Öğretmeninde Olması Gereken Niteliklere İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	109
Tablo 4.6 Sınıf Öğretmeni Adayı Yetiştirme Sisteminde Yapılması Gereken Yenilik ve Değişikliklere ilişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	111
Tablo 4.7 Mevcut Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programının Avantaj ve Dezavantajlarına ilişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	114
Tablo 4.8 Meslek Bilgisi Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	119
Tablo 4.9 Alan Eğitimi Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	123
Tablo 4.10 Genel Kültür Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	126

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

$\%$	: Yüzde
f	: Frekans
$\bar{x}$	: Aritmetik Ortalama

Kısaltmalar

YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ve araştırmanın amaçları ile alt amaçları açıklanmıştır. Ayrıca araştırmanın önemi, sınırlılıkları, varsayımları ve tanımları da belirlenmiştir.

1.1 Problem Durumu

İnsanoğlu var olduğu andan beri öğrenme, öğretme, düşünme ve eğitim kavramlarıyla iç içe olmuştur. Ertürk (1979) tarafından bireyin kendi davranışlarında öz yaşantısı aracılığıyla kasıtlı olarak istendik değişim süreci olarak tanımlanan eğitim, insanın doğumundan başlar ve ölümüne kadar devam eden bir süreç olarak tanımlanır. İnsanoğlunun eğitim ile ilgili ilk tecrübeleri hayatta kalma, tehditlerden korunma, barınma, beslenme, giyinme ve yeme-içme gibi yaşamın temel fonksiyonlarını yerine getirme üzerine kuruluydu. Günümüzde ise eğitimin işlevleri arasında bireyin temel ilgilerini ve ihtiyaçlarını karşılamak, milli bir toplumsal bilinç oluşturmak, yenilikçi ve sorun çözme becerisi edinmiş bireyler yetiştirmek, bilinci yüksek üretici ve tüketiciler yetiştirip toplumsal kalkınmayı sağlamak ve iyi vatandaş yetiştirip ülkenin geleceğini güvence altına almak olarak sıralanabilir (Abide, 2020).

Geçmiş zamanlardan günümüze kadar eğitim hakkında birçok tanım yapılmıştır. Örneğin Antik Yunan'ın en önemli düşünürlerinden Platon (M.Ö. 428-M.Ö. 347) eğitimi “Bedene ve ruha, yetenekli olduğu mükemmelliği vermek” olarak tanımlarken Antik Romalı bir filozof olan Cicero (M.Ö. 106–M.Ö. 43) ise eğitimi “Çocuğu insan haline getirme sanatı” şeklinde ifade etmiştir. Ünlü Fransız filozof J.J. Rousseau (1712-1778) ise eğitimin “Doğaya göre insan yetiştirmek” olduğundan bahsetmiştir. Amerikalı filozof ve eğitim kuramcısı John Dewey (1859-1952) ise eğitimin “Yaşama hazırlıktan öte yaşamın ta kendisi” olduğunu belirterek eğitimin aynı zamanda gerçek yaşam olduğunu vurgulamıştır. Fransız sosyolog Emile Durkheim (1858-1917) ise eğitimi “Sosyal olmayan nesli sosyalleştirmek” biçiminde tanımlayarak eğitimin sosyal etkisine vurgu yapmıştır (Akt.: Okçabol, 2005). Eğitimi tanımlarken bazı önemli unsurlar bulunmaktadır: Birey, davranış, kasıtlılık, istendiklik, deneyim,

süreç.Eğitimin bu belirtilen önemli unsurları alanyazında yer alan eğitime yapılan tanımlar çerçevesinde şöyle açıklanabilir:

Eğitim, bireyin davranışlarında kasıtlı ve istendik değişimleri deneyimleme süreci olarak tanımlanabilir (Ertürk, 1979). Bu süreç içerisinde öğretme ve eğitme işlerinden sorumlu bir meslek olan öğretmenlik ortaya çıkmıştır. Okçabol (2005), tarih boyunca eğitim-öğretim ihtiyacının var olması, çeşitli derecede okulların hizmete açılması, eğitim üzerine düşüncelerin ortaya çıkmasından çok sonra, eğitim-öğretim işlerinin şüphesiz ki en önemli iki elemanından biri olan öğretmenin istenilen özellikleri benimseyerek yetiştirilmesi düşüncesinin ortaya çıkarak ve öğretmen yetiştirme çabalarının oluştuğunu ifade etmektedir.

Öğretmenler, eğitim sisteminin en temel unsurlarından biridir. Toplumsal sistemin en stratejik parçalarından biri de okuldur. Ayrıca toplumun gelişmesi, eğitimden beklentilerin karşılanması ve çağdaş eğitim felsefelerinin oluşması için önemli çıkarımlara sahiptir (Işık, 2019). Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve yönetim görevlerini üstlendiği özel bir meslektir. Bu sınırlar 1973 yılında yayınlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilerek korunmuştur. Bu sayede öğretmen eğitiminin niteliği de yükselmiştir.

Gelecek kuşaklarının yetiştirilmesinde ve toplumun şekillenmesinde önemli paya sahip olan öğretmenlerin nasıl yetiştirileceği konusu üzerine pek çok görüş ortaya atılmıştır. Toplumlar üzerinde inkâr edilemeyecek düzeyde etkisi bulunan bir meslek olan öğretmenlerin eğitimi üzerine gerçekleştirilen bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının ve öğretim elemanlarının görüşlerinden yola çıkılarak sınıf eğitimi lisans programı değerlendirilerek, geliştirilecek olan lisans programları üzerine öneriler sunulması amaçlanmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, sınıf öğretmeni adaylarının ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda sınıf eğitimi lisans programının değerlendirilmesidir. 2020 yılında YÖK tarafından, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarında üniversite bazında değişiklikler yapılabilmesine ilişkin karar alınmıştır. Bu kapsamda

bu araştırmanın amacı, mevcut sınıf eğitimi lisans programının sınıf öğretmeni adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi ve bu kapsamda fakültelerin geliştirecekleri yeni programlara öneriler sunulmasıdır.

1.3 Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesi “Sınıf öğretmeni adaylarının ve öğretim elemanlarının sınıf eğitimi lisans programına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir.

Bu probleme ilişkin alt problemler şu şekildedir:

- 1) Sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi Lisans Programı hakkındaki görüşleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- 2) Öğretim elemanlarının Sınıf Eğitimi Lisans Programı ve sınıf öğretmeni yetiştirme süreci hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.4 Araştırmanın Önemi

Toplumların gelişmişlik seviyelerinin eğitim seviyeleriyle yakın bir ilişkisi vardır. Eğitimin en önemli parçalarından biri de şüphesiz ki öğretmendir. Eğitim kalitesinin artması için eğitimin en önemli elemanı olan öğretmenlerin hem eğitim hem de yaşam kalitelerinin iyileştirilmesi gerekmektedir. Geleceğin öğretmenlerinin alan bilgileri, öğretmenlik meslek bilgileri ve genel kültür seviyelerinin ulaşılabilir en üst düzeyde olması demek, gelecek nesillerin de sağlam temellerle yetişerek milletin ve ülkesinin gelişmesine katkıda bulunması demektir. Eğitim, öğretim ve öğretmen kavramları ile öğretmen yetiştirme birbiriyle iç içe olan kavramlardır ve tüm bu kavramların gelişmesi büyük bir öneme sahiptir.

Bu araştırmanın, sınıf eğitimi lisans programlarının mevcut durumunun betimlenmesine katkı sunabileceği, aynı zamanda yeni geliştirilecek lisans programlarına da ışık tutabileceği düşünülmektedir. Hali hazırda eğitim fakültelerinin kendi lisans programlarında güncellemeler yaptıkları bu dönemde, bu çalışmanın geliştirilen programlara yönelik öneriler sunması planlanmaktadır. Böylece öğretmen

yetiştirme sürecinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesine yönelik ipuçları sunulmasının sağlanabileceği düşünülmektedir.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

1) Bu araştırma, Erzincan Binali Yıldırım, Kastamonu, Kafkas ve Kırşehir Ahi Evran Üniversitelerinde Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile ve Anadolu, Kafkas, Kastamonu, Kırşehir Ahi Evran ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan öğretim elemanları ile sınırlıdır.

2) Veri toplama araçları, “Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi” ve “Sınıf Eğitimi Öğretim Elemanları ile Görüşme Formu” ile sınırlı tutulmuştur.

1.6 Sayıtlar

1) Araştırma kapsamında görüşlerine başvurulmuş öğretim elemanlarının, çalışmaya istekli olarak katıldıkları ve görüşlerini içtenlikle belirttikleri varsayılmaktadır.

2) Araştırma kapsamında görüşlerine başvurulmuş sınıf öğretmeni adaylarının çalışmaya istekli olarak katıldıkları ve görüşlerini içtenlikle belirttikleri varsayılmaktadır.

1.7 Tanımlar

Sınıf Öğretmeni: İlköğretim döneminin tüm derslerinde görev alan, çocukların eğitim hayatları boyunca onlara rehberlik eden kişi.

Sınıf Öğretmeni Adayı: Sınıf Eğitimi lisans programına kayıtlı olan öğrencilerin oluşturduğu topluluğa verilen isim.

Öğretmen Yetiştirme: Öğretmen adaylarının bilgi, beceri, genel kültür ve öğretmenlik becerilerini kazanmaları süreci.

Sınıf Eğitimi Lisans Programı: Sınıf öğretmeni yetiştirme amacıyla oluşturulan içerisinde Meslek Bilgisi, Alan Eğitimi ve Genel Kültür olmak üzere başlıca üç alandan oluşan zorunlu ve seçmeli olarak iki türde derslerin bulunduğu lisans programı.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İnsanoğlunun gerek bireysel gerekse de toplumsal yaşamlarının değişmez bir parçası olan eğitim; amaç, süreç ve planlılık / gelişigüzellik gibi sebeplerden dolayı formal ve informal olarak ikiye ayrılır (Erden, 1998):

Formal Eğitim: Okullarda ve kurumlarda önceden hazırlanmış bir program göz önüne alınarak gerçekleştirilen eğitimidir (Demirel ve Kaya, 2001). Formal eğitimde önceden hazırlanan bir programa göre önceden belirlenmiş bir süre içerisinde eğitim uygulanır. Kurumsal bir yapıya sahip olan bu eğitim türünde eğitim, olumlu davranışlar kazandırmak amacıyla uzmanlar tarafından yürütülür.

Örgün Eğitim: Belirli yaş aralığındaki bireylere Milli Eğitim Bakanlığı'nın amaçları doğrultusunda verilen resmi eğitimidir (Kıroğlu, 2020). Mezun olan öğrencilere diploma verilir. Örgün eğitim şu aşamalardan oluşur:

Okul Öncesi Eğitim: 0-6 yaş (72 ay) arası bireylere bedenlerinin, zihinlerinin ve duygularının gelişmeleri ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlama, bu çocukları ilkokula hazırlama ve Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlama amacıyla verilen eğitimidir (MEB, 2013).

İlköğretim: Türk milletinin milli hedeflerine uygun olarak bedensel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerine hizmet ederek temel eğitim ve öğretim amacını gerçekleştirmek üzere kurulan okullara ilkokul ve ortaokul denir. İlköğretim, dört yıl süren zorunlu ilkokul ve dört yıl süren zorunlu ortaokul olmak üzere iki bölümden oluşan sekiz yıl yıllık bir süreçtir. (MEB, 2012).

Ortaöğretim: Ortaokul veya "İmam-Hatip ortaokulu" eğitimini tamamlayan öğrencilerin devam edebileceği dört yıllık eğitim kurumlarıdır. "Fen liseleri", "Sosyal Bilimler liseleri", "Anadolu liseleri", "Güzel Sanatlar liseleri", "Spor liseleri", "Anadolu İmam-Hatip liseleri", "Mesleki ve Teknik Anadolu liseleri", "Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri" ile "Çok Programlı Anadolu liseleri" gibi farklı

programlara sahiptirler. Bu kurumlar, öğrencilere mesleki eğitim, üniversite hazırlık ve genel lise eğitimi gibi farklı eğitim imkânları sunarlar (MEB, 2014).

Yükseköğretim: Milli eğitim sistemi içerisinde yer alan ve ortaöğretime dayalı en az dört yarı yıl süren eğitim-öğretimin tümünü kapsayan eğitim kademesidir (YÖK, 1983).

Ön Lisans: Ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, iki yıl veya daha uzun bir sürede tamamlanan bir yükseköğretim programıdır. Bu programlar, nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini oluşturan eğitim basamağıdır. YÖK tarafından tanımlanan ön lisans programları, öğrencilere ortaöğretim sonrası meslek edinme fırsatı sağlar. (YÖK, 2011).

Lisans: Ortaöğretime dayalı ve en az sekiz yarı yıllık bir programa sahip bir yükseköğretim seviyesidir (YÖK, 1981).

Yüksek Lisans: Bir lisans öğretimine dayalı olarak, öğretim ve araştırma faaliyetleriyle yüksek nitelikli insan gücü yetiştirilmesi hedeflenen yükseköğretim basamağıdır. Ayrıca, araştırma çalışmaları sonucunda elde edilen bilimsel verilerin paylaşılması da bu programın amaçları arasındadır. (YÖK, 1981).

Doktora: Lisans veya yüksek lisans derecesine dayalı, en az dört yarıyıllık kapsayan ve bir alanda uzmanlığa dayanan bir yükseköğretim programıdır. Düzenlenen esaslara göre, orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlar (YÖK, 1981).

Yaygın Eğitim: Açıköğretim olarak da bilinen bu eğitim sistemi; örgün eğitime katılmamış, örgün eğitimden ayrılmış ya da meslek sahibi olmak isteyen bireylere, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bir şekilde verilen eğitimidir (Taymaz, 1992). Bu sistemde, dersler genellikle yazılı ve görsel materyallerle sunulur ve öğrenciler evde ya da iş yerlerinde kendi programlarına uygun olarak çalışabilirler. Öğrencilerin eğitimlerini tamamlayarak belirli bir meslek dalında diplomasını alması mümkündür. Tıpkı örgün eğitim gibi belli plan, program ve uzman öğreticiye sahip eğitim türüdür. Örgün eğitimden farkı olarak ise eğitim alan bireylerin yaş grupları değişkenlik gösterebilir

ve mezuniyet sonrasında sertifika verilir. Yaygın eğitim kurumlarına örnek olarak dershaneler, halk eğitim merkezlerini ve çıraklık okulları gösterilebilir.

İnformel Eğitim: Öğrenmenin yaşamın içinde gözlem ve taklit ile gerçekleştiği eğitim türüdür. Plan ve programın olmadığı bu öğretim türünde öğreticiler uzman değildir ve herhangi bir değerlendirme söz konusu değildir. Doğal ortamlarda gelişen bir eğitim türü olması nedeniyle herhangi bir kurumsal yapıya sahip değildir (Kıroğlu, 2020).

Eğitim işlerinin yürütülmesindeki aslî unsurlardan biri olan öğretmenlerin yetiştirilmesi kuşkusuz büyük bir öneme sahiptir. Alt başlıkları oluşturan “Öğretmenlik”, araştırmanın öznesinde yer alan “Sınıf Öğretmenliği” ve “Öğretmen Yetiştirme” kavramsal çerçeve ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır.

2.1 Öğretmenlik

İnsan yaşamına pek çok yönden etkilerde bulunabilen bir meslek olan öğretmenlik, tarih boyunca en çok önemsenen mesleklerden biri olmuştur. Türk eğitim tarihinde eğitim bilimine dair ilk görüşlerde bulunan filozof olan Farabi (870-950), aile fertlerinin eğitimcisi olarak “*aile reisi*”ni, çocuk ve gençlerin eğitimcisi olarak “*öğretmen*”i, milletin eğitimcisi olarak ise “*devlet başkanı*”nı üç tür eğitimci olarak açıklamaktadır (Akt.: Çoban, 2018).

Nitelikli insan kaynağına sahip olmanın ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile yakından ilişkisi vardır. İyi eğitim sisteminin bulunduğu ülkeler, diğer ülkelere göre daha nitelikli insan kaynağına sahiptir. Erden (1998)’e göre, eğitim sisteminin başarısında yetiştirilen öğretmenlerin niteliği en önemli faktörlerdendir. Öğretmenlerin eğitimi sadece öğrencilerin eğitimi açısından değil, aynı zamanda öğretmenlerin istihdam edilmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi açısından da büyük önem taşımaktadır. Öğretmenlerin nitelikli bir şekilde yetiştirilmesi, ülke genelinde dengeli, etkin ve verimli bir şekilde istihdam edilmelerini sağlayarak toplumsal refah düzeyinin artmasına da katkı sağlayacaktır (Çelikten, 2005).

Toplumların gelişmesinin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenlik mesleğinin toplumsal açıdan anlaşılması için Kıncal ve Şahin (2018), öğretmenliği altı temel rol üzerinden tanımlamıştır. Bu tanımlar: Bilgi sağlayıcı öğretmen, rol model olarak öğretmen, mentör öğretmen ya da kolaylaştırıcı, öğrenci ve program değerlendirici olarak öğretmen, program ve ders planlayıcısı olarak öğretmen ve öğretim materyal ve kaynağı yaratıcısı olarak öğretmen şeklindedir. Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere 21.yüzyıl öğretmenin ezber öğretim yöntemlerinin terk edilip öğrencinin bilgiyi yapılandırmasına fırsat vermesi, öğrencilerine örnek olabilecek bir karaktere sahip olması, öğrencilere okul içi ve dışında rehberlik yapması, öğrenci ve program üzerine gerekli değerlendirmelerde bulunabilmesi, ihtiyaç duyulan en etkili programı hazırlayıp planlayabilmesi ve öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun olacak biçimde reel ve dijital materyaller hazırlayarak öğrencilerin gelişimine katkıda bulunması beklenir.

Okullarla ilgili her türlü değerlendirmenin merkezinde yer alan ve eğitim politikalarının doğrudan veya dolaylı olarak rollerine odaklanması sebebiyle öğretmenliğin önemi ebeveynler, öğretmenler ve yöneticiler tarafından her koşulda vurgulanmaktadır. Otoriteler, okul kalitesinin belirlenmesi hususunda öğretmen kalitesinin mühim bir mesele olduğunda birleşmesine rağmen iyi bir öğretmenin özellikleri konusunda bir fikir birliğinin varlığından söz etmek çok mümkün görünmemektedir (Hanushek ve Rivkin, 2006). Öğretmen, eğitimin temel ögesi olarak Cüceloğlu (2013) tarafından tanımlanmıştır ve eğitimi başlatan, geliştiren ve uygulayan kişi olarak öne çıkmaktadır. Eğitim ve öğretimin önemli bir paydaşı olan öğretmenlikte bireylere birçok alanda temel eğitim sağlayan sınıf öğretmenliğinin, aşağıdaki alt başlıkta tanımı, işlevleri ve önemi belirtilmiştir.

2.1.1. Sınıf Öğretmenliği

İlkokuma ve yazma öğretimi, temel matematik işlemleri, temel problem çözme becerileri, toplumsal ve eğitimsel değer ve becerileri vermesi dolayısıyla sınıf öğretmenliği, diğer öğretmenliklerden ayrı bir öneme sahiptir. 1-4. sınıf öğretmenleri, zorunlu dersler arasında “Türkçe”, “Matematik”, “Hayat Bilgisi”, “Fen Bilimleri”, “Sosyal Bilgiler” gibi dersleri ve ayrıca “Görsel Sanatlar”, “Müzik”, “Oyun ve Fiziki Etkinlikler”, “Trafik Güvenliği” ve “İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi” gibi

serbest etkinlikleri öğrencilerle birlikte yürütmektedirler. Bu nedenle, sınıf öğretmenliği geniş disiplinleri kapsadığından, eğitim sistemi içinde önemli bir yere sahiptir. Sınıf, çocukların ilköğretim programlarının konu alanları hakkında bilgilendirildiği ve araştırmalarına, yaratıcılıklarına ve inisiyatiflerine rehberlik ettikleri, kendilerine ve dış dünyaya karşı olumlu tutumlar geliştirmeleri için teşvik edildiği yerdir. Tok ve Bozkurt (2010)'a göre öğretmenlerin çalışma amaçlarının odak noktasının başkalarıyla etkili iletişim becerileri geliştirmektir. Sınıf öğretmenlerinin hem sözel hem de sayısal yeteneklerinin gelişmiş olması, etkili iletişim becerilerine sahip olmaları, öğrenme ortamlarını düzenleyebilmeleri, bilgiye olan merakları sayesinde yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları, öğrencilerine karşı sevgi, saygı, şefkat ve adaletli olmaları ve özgür düşünce ortamları yaratmaları sahip olmaları beklenen en temel becerilerdir. Ev ortamından yeni çıkmış çocukların bilişsel gelişimlerinin desteklenmesinde, kendilerine, topluma, dış dünyaya karşı tutumları ile iletişimsel gelişimlerinin çerçevelenmesinde ve şekillenmesinde önemli rol oynayan sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve bu konuda araştırmalar yürütülmesi önemli görülen konular arasında yer almaktadır (Aydın vd., 2008).

Öğrenim süresi 8 yarıyıl olan Sınıf Eğitimi Lisans Programı'na kabul için adaylarının lise ve dengi okul diplomasına sahip olup ÖSYM tarafından yapılan sınavlarda EA (Eşit Ağırlık) puan türünde ilk 240 bin kişi arasında bulunmaları gerekmektedir (ÖSYM, 2017). Sınıf Eğitimi Lisans Programı'nda dersler meslek bilgisi dersleri, genel kültür dersleri ve alan eğitimi dersleri olarak üçe ayrılmaktadır. Sekiz yarıyıllık Sınıf Eğitimi Lisans Programı'ndan mezun olunabilmesi için programda bulunan tüm derslerin (240AKTS) başarıyla tamamlanıp genel akademik not ortalamasının ise en az 2.00/4.00 olması gerekmektedir. Mezun olan öğrencilere Sınıf Eğitimi Lisans Diploması verilerek bu öğrenciler, sınıf öğretmeni olmaya hak kazanırlar. Sınıf Öğretmenliği mezunları hem kamuda hem de özel sektörde istihdam edilebilir (URL 1). Genel özelliklerine değinilen Sınıf Eğitimi Lisans Programı, gerek dünyada gerekse de ülkemizde ilköğretim kritik olduğu düşüncesiyle öğretmen yetiştirmede önemli bir yer tutmaktadır.

2.2 Öğretmen Yetiştirme

İnsanlığın sanat, bilim ve teknolojiye ilerlemesi eleştirel düşünen, sorgulayan ve ön yargısız bireylerin yetişmesi ile mümkündür. Aynı ortamı paylaşarak bir araya gelen insanların oluşturdukları ‘sınıf’ kavramı eğitimin toplumsal etkisi sayesinde bilginin işlenip içselleştirilmesi ile toplumun eğitim ve kültür seviyesinde olumlu gelişmelerin yaşanmasına katkı sunabilir. Sanat, bilim ve teknolojinin toplumun yararına ilerlemesi, düşünme ve tartışma için özgür ortamlara sahip olma gereksinimini taşımaktadır. Bu düşünceden yola çıkarak insana düşünmeyi öğreten öğretmenler yetiştirmek, öğretmen yetiştirme sistemimizin felsefi amacı olmalıdır (Akpınar ve Kuzu, 2018).

Yüzyıllar boyunca medreselerde din ağırlıklı bir eğitim verilip muallim ve müderris yetiştirilmekteydi. Uzun yıllar boyunca değişmeyen bir sistem doğrultusunda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin sonucunda Osmanlı Devleti’nde gerek okuma-yazma gerek de okullaşma alanlarında beklenen toplumsal gelişim sağlanamamıştır. Bilgi edinmeyi, mal, mülk edinmeye yeğlese de, dayacağı eğitici bulan ve eğitimi, yetenekli olanların eğitilmesi olarak düşünen Sadi’nin *Gülistan ve Bostan* adlı kitabı, Osmanlılarda 1920’lere değin Farsça ders kitabı olarak okutulmuştur (Okçabol, 2005). Türk eğitim tarihinde modern biçimde öğretmen eğitimi 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. 15. yüzyılda kurulan Enderun Okulu, Osmanlı eğitim sisteminin gelişimini etkileyen kilit kararlardan biriydi. Türkiye’nin modern öğretmen yetiştirme sisteminin tarihine bakıldığında, 1848 yılında ortaokul öğretmeni yetiştirmek üzere Darülmuallimin adıyla ilk erkek öğretmen okulunun açıldığı görülmektedir (Atanur Baskan, Aydın ve Madden, 2006). Bunun sonucunda ilkokul öğretmenliği okullarının açılması zorunlu hale gelmiş ve sayıları artarak öğretmen bulmak zorlaştırmıştır (Yılmaz, 2018). 1869 yılında yayınlanan “Maarif-i Umumiye Nizamnamesi”, öğretmen okulları ve programları hakkında detaylı düzenlemeler içeriyordu. Bu yönetmelik sayesinde, her seviyede iyi öğretmen yetiştirmeyi amaçlayan “Darülmuallimin” adlı bir okul açıldı. “Darülmuallimin”, “Rüşdiye”, “İdadiye” ve “Sultaniye” şubelerinden oluşuyordu ve 1874 yılında faaliyete geçti. Sultanilere öğretmen yetiştirmek amacıyla “Öğretmen Eğitimi Enstitüsü (Darülmuallimin-i Aliye)” kuruldu ve ortaokuldan sonra 4 yıllık bir eğitim veren öğretmen yetiştirme kurumları Türk Eğitim Tarihi’nde önemli bir yere sahip oldu. 1858 yılında açılan ilk

kız okullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla “Kız Muallim Mektebi (Darümuallimat)” 1870 yılında kuruldu. “Büyük Öğretmen Okulu” (1877) ortaokul öğretmenleri yetiştirdi, ancak bir yıl sonra kapatıldı ve 1891’de “Erkek Yüksek Öğretmen Okulu” olarak yeniden açıldı.

İlk Muallim Mektepleri ve Köy Muallim Mektepleri olarak adlandırılan eğitim okullarının ayrımını yapan 789 sayılı Maarif Teşkilatı Kanunu, 26 Mart 1926 tarihinde yayınlanmıştır. Bu okullar, istenen ideallere ulaşamadıkları için dört yıl sonra kapandı. 1932 yılında, sıbyan öğretmen okullarındaki eğitim süresinin yükseköğretim düzeyine çıkarılması gerekli kılınmış ve 17 Eylül 1932 tarihli Mekteb-i Maarif Şurası’nın 167 sayılı kararıyla, ilkokul öğretmeni yetiştiren okullar, ortaokullara dayalı 3 yıllık bir süreye sahip olan okullar haline getirilmiştir (Ataünal 1994; Akt.: Aşkın, 2011). Köy okullarında sınıf öğretmeni yetiştirme amacına yönelik ikinci girişim, 1936 yılında uygulanan Köy Eğitmeni Yetiştirme Kurslarıdır. Bu kursların başarılı sonuçları ile birlikte, 1937 yılında İzmir Kızılçullu ve Eskişehir Mahmudiye, 1938 yılında Edirne Karaç (daha sonra Lüleburgaz Kepirtepe’ye taşındı) ve 1939 yılında Kastamonu Gölköy’de köy enstitülerinin temelini oluşturacak köy öğretmen okulları açılmıştır.

Özellikle köylerde eğitim faaliyetlerini yürütecek öğretmenlere büyük ihtiyaç duyulmuştur. Bu bağlamda köyün durumuna uyum sağlayabilecek, çocuklara okuma, yazma ve aritmetik gibi becerileri öğreten, köylülere rol model olabilecek ve köyün çeltik tarlasının kalkınmasını sağlayacak öğretmenler yetiştirmek amacıyla köy araştırma enstitüsü kurulmuştur. Köy Enstitüleri Kanununa göre, beş yıllık köy ilkokulunu bitirmiş sağlıklı ve yetenekli köy çocukları (kız ve erkek) beş yıllık eğitimden sonra bu enstitülere seçilmekte ve yatılı okullara gönderilmektedir (Abide, 2020). Öğretmen adayları enstitüde, ilkokul öğretmeni olmak için ihtiyaç duydukları mesleki ve genel kültürel bilgilerin yanı sıra köye gittiklerinde tavsiye verebilecekleri biri olabilmek için ihtiyaç duydukları bilgileri de almışlardır. Enstitülerde, öğretmen adaylarına sadece ilkokul öğretmeni olabilmeleri için mesleki ve genel kültür bilgileri değil, aynı zamanda köye gittiklerinde de danışabilecekleri bir kişi olabilmeleri için gerekli bilgiler de öğretilmiştir (Okçabol, 2005). 1848’den 1940’lara kadar 6.000 öğretmen yetiştirilmişken, Yücel’in bakan olduğu yıllarda, enstitülerde 7-8 yılda 8.756 eğitmen ve 17.321 ilkokul öğretmeni yetiştirilmiştir; 7.090 köy okulu yapılmıştır; köy

okullarının köyün toplum merkezi olmasına ve üretkenliğin artırılmasına çalışılmıştır (İlgaz, 1995; Akt.: Okçabol, 2005). Köy enstitüleri kapatıldıktan sonra, altı yıllık öğretmen okulları bu enstitülerle birleştirilerek İlköğretmen Okulu adı altında yeniden kurulmuştur. Daha sonra sınıf öğretmeni yetiştirme süresi ilköğretimden sonra yedi yıla, ortaöğretimden sonra ise dört yıla çıkarılmıştır (Aşkın, 2011).

1739 sayılı Yükseköğretim Yoluyla Her Kademedeki Öğretmen Yetiştirilmesine Dair Kanun hükümlerine göre 1974-1975 eğitim-öğretim yılında İki Yıllık Eğitim Enstitüleri açılmıştır. Bununla birlikte Türkiye’de öğretmen yetiştirme konusu ilköğretili de kapsayacak şekilde üniversite düzeyinde ele alınmaya başlanmıştır (Çoban, 2018). 1982’de YÖK’ün, öğretmen yetiştirme görevini MEB’den devralmasıyla Eğitim Fakülteleri kurulmuştur. Günümüzde de halen öğretmen yetiştirme, Eğitim Fakülteleri’nde gerçekleşmektedir. 1989’da İki Yıllık Eğitim Enstitüleri’nin kapatılıp Sınıf Öğretmenliği eğitiminin de Eğitim Fakülteleri’nde verilmesiyle tüm öğretmenlik programları en az dört yıllık bir program haline gelmiştir. 1997, 2006 ve 2018 yıllarında ise Eğitim Fakültesi programlarında güncellemeler yapılmıştır. 2020 yılında ise YÖK tarafından programlardaki ders kategorilerinin “Alan Eğitimi Dersleri”, “Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri” ve “Genel Kültür Dersleri” olarak 3 kategoride verileceği; “ders sayısı, ders saati/kredi sayısı ve yoğunluğu” gibi koşullara dikkat etme şartıyla eğitim fakültelerindeki lisans programlarındaki derslerin, müfredatların ve kredilerinin belirlenme yetkisinin üniversitelere devredildiği açıklanmıştır (YÖK, 2020). Bu tarihten itibaren eğitim fakültelerinin bu kapsamda kendi programlarında düzenlemeler yaptıkları görülmektedir.

2.3 Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme

Binlerce yıllık köklü bir maziye sahip olan Türk milleti, eğitim ve öğretim meselelerinde de diğer pek çok alanda olduğu gibi zengin bir kültürel mirası yaşatmaktadır. Eğitim ve öğretimin temel öğelerinden biri olan öğretmenin eğitimi ise her daim, tartışılan maddeler arasında yer almıştır (Şanal ve Alaca, 2020). Çalışma, modern anlamda sınıf öğretmeni yetiştirme üzerine odaklanması sebebiyle, Osmanlı Devleti döneminden günümüze kadar olan süreçteki sınıf öğretmeni yetiştiren

kurumlar, sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlardaki öğretim programları, sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlara öğrenci alımı ve sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlardan mezun olan öğrencilerin sınıf öğretmeni olarak istihdam edilip topluma eğitimcilerin kazandırılması konuları üzerinde durulmuştur.

1868 yılında İstanbul'da, ilkokullara öğretmen yetiştirmek amacıyla Darülmüallimin-i Sıbyan okulları açılarak, Osmanlı Devleti'nde modern anlamda sınıf öğretmeni eğitiminin temelleri atılmıştır. 1869 yılında yayınlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile öğretmen okulları ve okulların programları konusunda alınan kararlar ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir. Kız öğretmen okulu (Darülmüallimat) 1870 yılında açılarak, ilkokul ve kız ortaokullarına öğretmen yetiştirilmesi sağlanmış ve kadınların öğretmen olması mümkün hale gelmiştir (Okçabol, 2005).

26 Mart 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilâtı Kanunu ile öğretmen okulları “İlk Muallim Mektepleri” ve “Köy Muallim Mektepleri” olarak belirlenmiştir. Köy okullarına sınıf öğretmeni yetiştirme amacına yönelik ikinci girişim ise 1936 yılında uygulamaya konulan Köy Eğitmeni Yetiştirme Kursları’dır. Bu kursların olumlu sonuçlar vermesi nedeniyle 1937’de İzmir-Kızılcıllu ve Eskişehir-Mahmudiye, 1938’de Edirne-Karaç ve 1939’da Kastamonu-Gölköy’de köy öğretmen okulları açılmıştır (Benli, 2020).

Köylerde öğretmene olan ihtiyacın oldukça yüksek olması nedeniyle eğitim-öğretim işlerinde bulunacak, köy şartlarına alışmada sorun yaşamayacak, köyün kalkınmasına katkıda bulunabilecek öğretmenler yetiştirmek için Köy Enstitüleri kurulmuştur. Köy Enstitüleri’nin kapatılmasıyla İlköğretmen Okulları, Köy Enstitüleri ile altı yıllık Öğretmen Okulları birleştirilerek yeniden yapılandırılmıştır (Aşkın, 2011).

1973’te çıkarılan 1739 Sayılı Yasa ile her düzeyde öğretmen yetiştirmenin yükseköğrenim aracılığıyla gerçekleştirilmesi kararı ile 1974-1975 eğitim-öğretim yılında İki Yıllık Eğitim Enstitüleri açılmıştır (Çoban, 2018). 1982’de öğretmen yetiştirme görevi YÖK’e verilerek Eğitim Fakülteleri kurulmuştur. 1989’da Sınıf Öğretmenliği eğitiminin de Eğitim Fakülteleri’nde verilmeye başlamıştır. Böylece tüm öğretmenlik programları en az dört yıllık bir program haline gelmiştir. 1997, 2006 ve

2018’de Eğitim Fakültesi programlarında birtakım yenilikler güncellemeler yapılmıştır. 2020 yılında ise YÖK’ün kararı gereği üniversite bazında eğitim fakültelerinin sınıf eğitimi bölümlerinin kendi programlarında düzenlemeler yaptıkları görülmektedir.

2.3.1 Cumhuriyet Öncesinde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme

Tanzimat Öncesi Osmanlı Devleti’nde okul denince akla ilk gelen kurumlar, şüphesiz ki Sıbyan Mektepleri’ydi. Arap alfabesi ile okuma-yazma, Kur’an-ı Kerim ve temel matematiksel işlemlerin öğretiminin yapılıp ezberci bir eğitim anlayışının ağırlıkta olduğu bu kurumlarda öğrenciler ve öğretmenler erkekti. Sıbyan Mektepleri, o dönemin ilkokulları olarak Türk Eğitim Tarihi’nde yerini almıştır. Sıbyan Mektepleri’nin öğretmenlerini, medreselerden başarılı bir derece ile mezun olan öğrenciler oluşturmuştur (Akyüz, 2014). Erkek öğretmenler tarafından erkek öğrencilere eğitim ve öğretim verilen Sıbyan Mektepleri’ne ilaveten kadın öğretmenlerin kadınlara ve kız çocuklarına eğitim ve öğretim verdiği kurumlar olan Ana Muallim Mektepleri, okuma-yazma, Kur’an-ı Kerim ve çeşitli el becerilerini içeren bir eğitim sunmaktaydı (Altunya, 2008).

Birçok milletin bir arada yaşadığı bir imparatorluk olan Osmanlı Devleti’nde Türkler gibi diğer milletlere mensup vatandaşlar ile yabancıların da okul açıp eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunma hakları bulunmaktaydı. Kendi içlerinden seçtikleri öğretmenler ile devletten bağımsız olan bu kurumların esas amacı misyonerlik faaliyetlerinde bulunmaktı (Akyüz, 2006). Yaşanan askerî başarısızlıkların sonucunda 18. yüzyılın sonlarından itibaren Batı’daki askerî okullara denk askerî okulların açılması, Osmanlı Devleti’nde modern öğretmen yetiştiren ilk kurumların ortaya çıkmasını sağlamıştır. II. Mahmud (1808-1839) döneminde İstanbul’da yaşayan vatandaşlara ilköğretim zorunluluğunu getirilmesi ve hem dinî ilimlere hem de pozitif bilimlere yer veren Batı ülkelerindeki okullara benzer okulların açılması gerektiği düşüncesinin oluşması gelecek yıllarda yapılacak olan yeniliklerin önünü açmıştır (Taşer, 2010).

Türk eğitim tarihinde, öğretmenlik mesleğinin profesyonel olarak meydana gelişi Çoban (2018) tarafından Tanzimat Dönemi'ne (1839) dayandırılmaktadır. 1839'da Sultan Abdülmecid tarafından ilan edilen Tanzimat Fermanı (Gülhane Hatt-ı Hümayunu) ile Osmanlı Devleti'nde Batılılaşma hareketlerinin hız kazandığı Tanzimat Dönemi başlamıştır. Bununla birlikte, o dönemde yetkililer, ilköğretimin geliştirilmesi ihtiyacını da değerlendirmiş ancak aslında o anda bunu çok geniş ve zor bulmuş ve fazla ileri gitmemişlerdir (Akyüz, 2006). 1846'da yayınlanan bir kararname ile Osmanlı Eğitim Sistemi'nin ilköğretim (sıbyan mektebi), ortaöğretim (rüşdiye), ve yükseköğretimden (darülfünun) oluştuğu açıklanmıştır. Öte yandan 1847'de yayınlanan bir diğer kararname ile de zorunlu olan ilköğretimin öğrenim süresinin dört yıl olduğu belirtilmiştir (Okçabol, 2005).

1851'de yayınlanan Darülmuallimin Nizamnamesi'nde öğretmenlerin saygınlıklarını korumaları amacıyla öğretmen adaylarının dinî bakımdan kutsal olarak kabul edilen Recep, Şaban ve Ramazan aylarında cerre çıkmalarının (para karşılığı dinî hizmetlerde bulunmalarının) yasaklanarak, okula girişte adaylara sınav yapılması ile daha az öğrenci alınıp daha iyi bir öğretim yapılması hedeflenmiştir (Okçabol, 2005). 15 Kasım 1868'de Darülmuallimin-i Sıbyan (Erkek İlköğretmen Okulu)'ın açılması, Türk Eğitim Tarihi'nde modern biçimde sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinin başlamasına vesile olmuştur. Eğitim-öğretim içeriği 2 yıllık bir süreye sahip olan Darülmuallimin-i Sıbyan'a öğrenci alınırken Arapça ve Farsça dillerini bilip hesaptan anlayan kişiler olmalarına özen gösterilmiştir (Koçer, 1967).

Eylül 1868'de Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Genel Eğitim Yönetmeliği)'nin yayınlanması ile kız öğrenciler için de bir öğretmen okulu açılması düşüncesi ortaya çıkmış oldu. "*İslam'da ilim, kadın-erkek herkese farzdır*" ilkesine dayanarak kızlar için de bir öğretmen okulu açılması hükmü, nizamnamede yer almıştır (Çoban, 2018). İlkokullara ve kız öğretmen okullarına öğretmen yetiştirilmesi amacıyla açılan Darülmuallimat (Kız Öğretmen Okulu)'ın sıbyan (ilkokul) şubesinde öğrenim süresi ilk başta iki yıl olarak belirlenirken daha sonra bu süre üç yıl olarak güncellenmiştir (Abide, 2020). Cumhuriyet Öncesi Dönemde Türkiye'de sınıf öğretmeni yetiştiren başlıca kurumlar Sıbyan Mektepleri, Ana Muallim Mektepleri, Darülmuallimin-i Sıbyan, Darülmuallimat-ı Sıbyan olarak açıklanmıştır. Bunlara ek olarak Osmanlı

Devleti’nde yaşayan diğ er milletlere mensup insanlar da kendi eğitim kurumlarını açarak kendi öğretmenlerini yetiştirmiştir. Aşağıda bu kurumlar daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

2.3.1.1 Sıbyan mektebi öğretmenleri

Osmanlı Devleti’nde eğitim kurumları denince akla ilk gelen kurumlar, mahalle mektepleri ile sıbyan mektepleridir. Temel dini bilgilerin yanında hayata dair temel becerilerin de kazandırıldığı bu okulda öncelik, temel dini bilgilerin ve Kuran’ı Kerim’in öğretilmesi olmuştur (Gelişli, 2005, s.1). Osmanlı Dönemi’nde eğitim-öğretim alanlarında dikkat çeken önemli gelişmeler yaşanmıştır. II. Mehmed (Fatih) döneminde (1451-1481) Sahn-ı Seman Medreseleri’nin açılması ve bu medreselerin ilköğretim basamağını oluşturan sıbyan mekteplerinin açılması Türklerde öğretmen yetiştirme tarihi için önem arz etmektedir. Osmanlı Devleti’nde en yaygın eğitim kurumu olan sıbyan mektepleri, 4-5 yıl süreye yayılan bir eğitim vermektedir. Bu öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere ise “muallim” denilmiştir. Birçok sıbyan mektebi, öğretmen eksikliğinden dolayı eğitim ve öğretimde aksaklıklar yaşamıştır. Bu aksaklığa çözüm olarak ise mekteplere yakın yerlerde yaşayan okuma ve yazma bilen vatandaşlardan öğretmenlik yaparak öğretmen (muallim) eksikliği sorununun çözüme kavuşturulması beklenmiştir. Devlet tarafından organize edilen bir kurum olmayan sıbyan mekteplerinde disiplin, esastır ve öğretimde ise ezbercilik anlayışı merkeze alınmıştır (Gündüz, 2015, s.47). Sıbyan mekteplerini başarıyla bitirmeye hak kazanan öğrenciler, eğitim kariyerlerine o dönemin orta ve yükseköğretim kurumları olan medreselerde öğrenim görme hakkı kazanmışlardır.

Fatih Sultan Mehmed (II. Mehmed) döneminde (1451-1481) güncellenen sıbyan mektebi öğretmenliği programı Osmanlı Devleti’nin 1848’de öğretmen yetiştirme sistemini Batılı anlayışta güncellemesine kadar geçerliğini korumuştur (Çoban, 2018). Fatih döneminde Eyüp ve Ayasofya medreselerinde “Adâb-ı Mübahese ve Usûl-i Tedris” (Tartışma Kuralları ve Öğretim Yöntemi) dersinin “Fıkıh” (İslâm Hukuku) dersi yerine programa eklenmesi, o dönem için eğitim bakımından çağının ilerisinde bir karar olarak değerlendirilmesine rağmen, Fatih’ten sonraki dönemlerde yeniden geleneksel yöntemlere başvurulmuştur (Akyüz, 2002; Akt.: Çoban, 2018). Eyüp ve

Ayasofya medreselerinden mezun olan öğrenciler, sıbyan mekteplerinde öğretmenlik yapmak için hak kazandıklarında, “Arapça”, “Sarf ve Nahiv”, “Edebiyat”, “Mantık”, “Adâb-ı Mubahase ve Usûl-i Tedris”, “Münakaşalı Akâid”, “Riyaziyat”, “Hesap”, “Coğrafya” ve “Tarih” derslerinden başarıyla geçmeleri gerektiği belirtilmektedir. Bu dersleri başarıyla tamamlayan öğrenciler mezun olabilmektedirler (Cevdet, 1916; Akt.: Akyüz, 2006).

1824’te II. Mahmud’un yayınladığı bir fermanla, İstanbul’daki çocukların ilköğretimden mezun olmadan çıraklık yapamayacakları, okullarda taş, tahta, kâğıt ve mürekkebin eğitim için kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Sıbyan mekteplerinin eğitim öğretim süresi dört yıl olarak belirlenmiş, devam zorunluluğu getirilmiş ve öğretim teknikleri ve disiplini bazı esneklikler uygulanmıştır. 1847’de Abdülmecid döneminde yayınlanan “Mekâtib-ı Sıbyan Talimatnamesi” ile sıbyan okullarının programına “Kur’an”, “İlmihal (Din Bilgisi)”, “Ahlak dersleri” yanında “Türkçe okuma ve yazma dersleri” de eklenmiştir. Ancak, Darülmuaallimin-i Sıbyan (Erkek İlköğretmen Okulu) 15 Kasım 1868’de açılana kadar, sıbyan okullarının kalitesi medreselere kıyasla daha düşük seviyede kalmıştır (Karasolak, 2017).

Sıbyan Mektepleri’ne öğretmen seçimi için Fatih Sultan Mehmed (II. Mehmed) döneminde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Akyüz (2014; s.93), Fatih Sultan Mehmed’in ilkokul öğretmeni olacak olan kişilerin sağlam karaktere sahip olmalarını, Allah’ın razı olacağı şekilde davranmalarını, çocukları iyi bir şekilde büyütmek için çaba sarf etmelerini, görevlerini zor bulmayarak kendilerini motive etmeleri gerektiğini vurguladığını belirtmektedir. Bunların yanında da ilkokul öğretmenlerinin çocukların bilmedikleri konuları güzel ve nazik bir şekilde öğretmekle yükümlü ve ehliyetli olmaları gerektiğini düşünmektedir. Tüm bu olumlu gelişmelere rağmen Fatih’ten sonra belirtilen yeterlikler yerine sıbyan mektebinin bitişğinde genellikle kendi kendine okuma yazma öğrenip imamlık yapan kişilerin öğretmenlik yapması Tanzimat Dönemi’ne kadar Türk Eğitim Tarihi’nde olumsuz bir durum olarak yorumlanabilir (Okçabol, 2005).

2.3.1.2 Azınlık ve yabancı okulları öğretmenleri

Birçok milletin bir arada yaşadığı kozmopolit bir devlet olan Osmanlı Devleti'nde Türkler gibi diğer milletler de okullar açıp kendi yetiştirdikleri veya yurtdışından gelen öğretmenler ile eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Yabancıların ve azınlıkların kolayca açabildiği bu okullarda genellikle din adamları görev alıyordu. Osmanlı toplumunu yakından tanıyan, toplumda konuşulan dillere hâkim olan bu öğretmenlerin asıl amacı misyonerlik faaliyetlerinde bulunmaktı (Çoban, 2018).

2.3.1.3 Darûlmuallimin-i sıbyan

Tanzimat Dönemi'ne kadar, Fatih Sultan Mehmed (II. Mehmed) dönemi haricinde Osmanlı Devleti'nde öğretmenler genellikle medreselerde yetiştirilirdi. Ancak, ilk defa 15 Kasım 1868'de "Darûlmuallimin-i Sıbyan (Erkek İlköğretmen Okulu)" açıldı ve bu okul, ilkokul öğretmenleri yetiştirmek için kuruldu. Öncesinde, Sıbyan Mektebi öğretmenleri de medreselerde yetiştiriliyordu. İlk etapta öğrenim süresi bir yıl olarak belirlenen bu okulun öğretim süresi, 1869'da yayınlanan "Maarif-i Umumiye Nezareti (Genel Eğitim Yönetmeliği)"nde iki yıl olarak düzenlendi (Okçabol, 2005).

Öğretim süresi başlangıçta bir yıl olarak belirlenen Darûlmuallim-i Sıbyan'ın programını "Ulum-i Diniye", "İlm-i Mahariç ve Tecvid", "Hesap", "Tarih", "Coğrafya", "İmla ve İnşa", "Hüsn-i Hat", "Türkçe Sarf, Usul-i Cedide üzere Teheccî" dersleri oluşturmaktaydı (Abide, 2020). 1869'daki "Maarif-i Umumiye Nizamnamesi" ile öğretim süresi iki yıla çıkarılan Darûlmuallimin-i Sıbyan'ın öğretim programında bazı değişiklikler yaşanmıştır. Akyüz (1999, s. 158), Darûlmuallimin-i Sıbyandaki verilen dersleri "Usul-î Tedrisiye", "Lisan-ı Türkî ve İmlâ", "Tenasüpe kadar Hesap", "Muhtasar Tarih-i Osmannî", "Muhtasar Coğrafya", "Mebad-i Hendase ve Mesaha", "Farisî ve Yazı" olarak aktarmıştır. İlerleyen dönemlerde yapılan bir güncellemeyle birlikte Darûlmuallimin-i Sıbyanların öğretim süresi üç yıla çıkarılarak "Mebadi-i Ulum-ı Tabiiye", "Hendese Tatbikatı", "Usul-i Defteri", "Resim", "El İşleri", "Müzik" ve "Beden Eğitimi" dersleri öğretim programına ilave edildiğini ifade etmiştir. 1878'de Darûlmuallimin-i Sıbyanın öğretim süresi dört yıl olarak belirlenmiştir. 1900'de eğitim süresi iki yıla düşürülen Darûlmuallimin-i Sıbyan, 1902

yılında kapatılıp 1908’de ise eğitim süresi dört yıl olarak yeniden açılmıştır (Taşer, 2010).

1891 yılında yayınlanan “Muallimlikte Mesleki İhtisas Tesisine Dair Talimat”’a göre, Darûlmuallimine kabul edilecek öğretmen adayları iyi ahlaklı ve davranışlı olmalı, öğretmenlik dışında bir işle uğraşmamalı ve verilecek derslere uyumlu olmalıdır. Darûlmuallimin-i Sıbyan’a giriş yapacak sınıf öğretmeni adayları, giriş sınavında “Sarf ve Nahiv (Gramer)”, “Kıraat-ı Türkî (Türkçe Okuma)”, “Hat (Güzel Yazı)” ve “İmla”da başarılı olmalı, iyi ahlaklı olmalı, en az 18 en fazla 30 yaşında olmalı ve herhangi bir sağlık sorunu yaşamamalıdır (Akyüz, 2014, s. 251).

2.3.1.3.1 Yatılı Darûlmuallimin-i Sıbyan öğrencilerinin bir günü

Yatılı Darûlmuallimin-i Sıbyanlar’da sınıf öğretmeni adaylarının bir günü aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (Sakaoğlu, 2003; Akt.: Taşer, 2010):

Tablo 2.1 Yatılı Darûlmuallimin-i Sıbyan Öğrencilerinin Bir Günü (Sakaoğlu, 2003: 135; Akt: Taşer, 2010)

Saat	Yapılacaklar
06:30	Uyanmak
07:00	Mütâlaa (Okuma) ve Yoklama
08:00	1.Ders
09:00	Teneffüs
09:15	2.Ders
10:10	Teneffüs
10:20	3.Ders
11:20	Öğle Yemeği, Öğle Namazı, Teneffüs
12:50	4.Ders
13:50	Beden Eğitimi, Spor Oyunları, Resim, El İşleri, Gına ve Musikî, Ziraat Uygulamaları, 5.Ders ve İkinci Namazı
18:00	Mütâlaa (Okuma)
19:00	Akşam Yemeği ve Akşam Namazı
20:00	Mütâlaa (Okuma)
22:00	Teneffüs ve Yatsı Namazı
22:30	Yatmak

Tablo 2.2 incelendiğinde saat 06:30'da uyanan öğrencilerin 08:00'de başlayan dersler öncesinde okuma yaptıkları görülmektedir. Öğleden önce üç, öğleden sonra ise iki olmak üzere bir günde toplam beş ders yapılmaktadır. Derslerin süresi 55-60 dakika iken teneffüsler ise 10-15 dakika sürmektedir.

2.3.1.3.2 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1878 yılı öğretim programı

Darûlmuallimin-i Sıbyan'ın 1878 yılındaki öğretim programı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Başkanlık Osmanlı Arşivi, 1879-1880; Akt.: Taşer, 2010):

Tablo 2.2 1878 Yılı Darûlmuallimin-i Sıbyan Öğretim Programı (Başkanlık Osmanlı Arşivi, 1879-1880; Akt.: Taşer, 2010)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Eğitim Bilimi ve Öğretim Yöntemleri	1	1	1	1
Diyanet (Din)	1	1	1	1
Ahlâk	1	1	1	-
Osmanlıca	9	9	8	8
Talim-i Hat (Güzel Yazı Öğretimi)	1	1	1	-
Matematik	2	2	3	3
Arapça	2	2	2	2
Farsça	2	2	2	2
Fransızca	2	2	2	2
Coğrafya	2	2	1	-
Tarih	2	2	2	2
Fenn-i Servet (İktisat)	-	-	1	1
Ulûm-ı Hikemiyye ve Tabiiye (Felsefe ve Doğa Bilimi)	2	2	3	3
Fenn-i Defteri (Eğitim Bilimi)	-	-	1	1
Resim	2	2	1	1
Musiki (Müzik)	1	1	1	1
Ülkelerin Egemenlik Kanunları	-	-	-	2
Toplam	30	30	31	30

Tablo 2.3 incelendiğinde 1878 yılında Darûlmuallimin-i Sıbyan’da dört yıllık bir eğitim verildiği görülmektedir. En fazla saate sahip olan dersin Osmanlıca olduğu anlaşılmaktadır. Programda “Arapça”, “Farsça” ve “Fransızca” dersleri de yer almaktadır. Günümüzde de hâlâ değerini koruyan “Matematik”, “Coğrafya”, “Tarih”, “Felsefe ve Doğa Bilimi”, “Resim”, “Müzik” ve “Eğitim Bilimi ve Öğretim Yöntemleri” de diğer önemli dersler arasında yer almaktadır.

2.3.1.3.3 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1900 yılı öğretim programı

Darûlmuallimin-i Sıbyan’ın 1900 yılındaki öğretim programı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Maarif Salnamesi, 1900-1901; Akt.: Taşer, 2010):

Tablo 2.3 Darûlmuallimin-i Sıbyan’ın 1900-1901 Öğretim Programı (Maarif Salnamesi, 1900-1901; Akt.: Taşer, 2010)

Dersler	1.Yıl	2.Yıl
Kurân-ı Kerim Tecvid ve Fıkıh-ı Şerif	4	3
Türkçe Gramer ve İmlâ	3	-
Pedagoji	-	1
Düzyazı	-	2
Arapça Dil Bilgisi	2	2
Farsça Gramer	2	2
Fransızca	-	1
Hesap	2	2
Tabiat Bilimi	1	1
Coğrafya-yı Umumi ve Osmani (Genel Osmanlı Coğrafyası)	2	2
Tarih-i İslâm (İslâm Tarihi)	2	1
Hüsn-ü Hat (Güzel Yazı)	1	1
Toplam	19	18

Tablo 2.4’te yer alan 1900-1901 eğitim öğretim yılı Darûlmuallimin-i Sıbyan Öğretim Programı’nda eğitim süresinin iki yıla düşürülüp haftalık ders saatlerinde de gözle görülür bir azalma yaşanmıştır. “Kurân-ı Kerim”, “Arapça”, “Farsça”, “Hesap” ve “Genel Osmanlı Coğrafyası” programda yer alan başlıca dersler olarak göze çarpmaktadır. 1878’de yayınlanan programda yer alan “Resim” ve “Müzik” dersleri bu programda bulunmamaktadır.

2.3.1.3.4 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1903 yılı öğretim programı

Darûlmuallimin-i Sıbyan'ın 1903 yılındaki öğretim programı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Darûlmuallimin-i İbtidailer'e Mahsus Müfredat Programı, 1912-1913; Akt.: Taşer, 2010):

Tablo 2.4 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1903 Yılı Öğretim programı (Darûlmuallimin-i İbtidailer'e Mahsus Müfredat Programı, 1912-1913; Akt.: Taşer, 2010)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Din Bilgisi ve Kurân-ı Kerim	1	1	-	-
İbadet	3	1	1	-
Hiz. Muhammed'in Hayatı	-	-	-	1
Türkçe Gramer	2	2	-	-
Türkçe Okuma ve İmlâ	2	2	2	-
Türkçe Ezber ve Şiir Okuma	1	1	1	-
Türkçe Tahrir (Türkçe Yazma)	1	1	1	-
Türkçe Kavaid-i Edebiye ve Kıraat (Türkçe Edebi Gramer ve Okuma)	1	1	1	-
Türkçe Usûl-ı Tahrir (Türkçe Yazı Yöntemleri)	-	-	1	1
Hat (Güzel Yazı)	1	-	-	-
Lisan-ı Ecnebi (Yabancı Dil)	2	2	1	1
Hesap	3	2	1	-
Cebir	-	-	-	2
Resim, Hat, Geometri ve Yer Ölçme Bilimi	1	2	2	2
Gökbilim	-	-	-	1
Muhasebe	-	-	-	1
Coğrafya	2	2	1	1
Tarih	2	2	2	1
Fizik	1	2	1	1
Kimya	1	1	1	-
Hayvan Bilimi	2	-	-	-
Nebatat (Bitki Bilimi)	-	2	-	-

Tablo 2.4'ün devamı

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf
Tabakat (Aşçılık)	-	-	1	-
Anatomi ve Fizyoloji, İnsan ve Sağlık Bilgisi	-	-	1	1
Hıfzısıhha-i Mekatib (Sağlık Okulu)	-	-	-	1
Ziraat (Tarım)	-	-	3	3
Eğitim Bilimi	-	-	3	3
Mûsikî ve Gına (Müzik ve İlâhi)	2	2	2	-
El İşleri	2	2	2	2
Beden Eğitimi	2	2	2	-
Resim	2	2	2	1
Ahlâk ve Medeniyet Bilgisi	-	1	1	1
Staj	-	-	-	9
Toplam	34	33	33	33

Tablo 2.5'te yer alan 1903 yılında yayınlanan Darûlmuallimin-i Sıbyan Öğretim Programı'nda göze ilk çarpan ayrıntı, eğitim süresinin yeniden dört yıla çıkarılması olmuştur. Ders sayılarının da önceki programlara göre sayıca daha fazla olduğu görülmektedir. “Yabancı Dil”, “Resim”, “Hat”, “Geometri”, “Yer Ölçme Bilimi”, “Coğrafya”, “Tarih”, “Fizik” ve “El İşleri” dersleri dört yılda da programda yer alan dersler olmuştur. Türkçe; “Gramer”, “Okuma”, “Yazma”, “Şiir Okuma”, “İmlâ ve Yazı Yöntemleri” dersleri olarak daha ayrıntılı bir biçimde yer almıştır. Din ise “Din Bilgisi ve Kurân-ı Kerim”, “İbadet” ve “Hz. Muhammed”in *Hayatı* olarak daha ayrıntılı işlenmiştir. Programda daha önceki programlarda yer almayan “Gökbilim”, “Muhasebe”, “Hayvan Bilimi”, “Bitki Bilimi”, “Aşçılık”, “Anatomi ve Fizyoloji”, “Sağlık ve Tatbikat” dersleri de yer almıştır.

2.3.1.3.5 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1915 yılındaki dersler

Darûlmuallimin-i Sıbyan'ın 1915 yılındaki dersler ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi, 1917-1918; Akt.: Taşer, 2010):

Tablo 2.5 Darûlmuallimin-i Sıbyan 1915 Yılı Dersleri (Başbakanlık Osmanlı Arşivi, 1917-1918; Akt.: Taşer, 2010)

Dersler
Kurân-ı Kerim, Din Bilgisi ve Hz. Muhammed'in Hayatı.
Eğitim Bilimi, Öğretim Yöntemleri ve Psikoloji.
Türkçe: Gramer, Çözümleme, İmlâ ve Yazma, Edebiyat ve Okuma ve Şiir Okuma.
Yabancı Diller.
Tarih: Osmanlı Tarihi ve Genel Tarih.
Coğrafya: Osmanlı Coğrafyası ve Genel Coğrafya, Gökbilim.
Matematik: Hesap, Resim, Güzel Yazı, Geometri ve Cebir.
Malumat-ı Tabiiye (Doğa Bilgisi): Hayvanat (Hayvan Bilimi), Nebatat (Bitki Bilimi), Tabakat (Aşçılık), Fizik ve Kimya.
Tarım Bilgisi ve Uygulaması.
Usul-ı Defteri (Muhasebe).
Malumat-ı İktisadiye (İktisat Bilgisi).
Malumat-ı Ahlâkiye, Medeniye ve Hukukiye (Ahlâk Bilgisi, Medeniyet Bilgisi ve Hukuk Bilgisi)
Teşrih-i Fizyoloji, Beşeri ve Hıfzısıhha (Anatomi ve Fizyoloji, İnsan ve Sağlık Bilgisi).
Yazı.
Müzik ve İlâhi.
Beden Eğitimi.
Tatbikat-ı Dersiye (Öğretmenlik Uygulaması).

Tablo 2.6'da görülen Darûlmuallimin-i Sıbyan'ın 1915 yılındaki dersleri temel olarak "Din Bilgisi", "Eğitim Bilimleri", "Türkçe", "Yabancı Diller", "Tarih", "Coğrafya", "Matematik", "Fen Bilimleri", "Tarım", "İktisat", "Hukuk", "Sağlık", "Müzik", "Beden Eğitimi" ve "Öğretmenlik Uygulaması" olarak gruplandırılmıştır. Dersler incelendiğinde bir önceki program ile benzer olduğu anlaşılmaktadır. "Psikoloji" dersi ilk defa bu programda yer almıştır.

1871'de öğrencisiz kalması nedeniyle kapatılan Darûlmuallimin-i Sıbyan, yoğun gayretler sonucunda 1872'de yeniden açılarak taşrada da sınıf öğretmeni yetiştirme görevi edinmişlerdir (Taşer, 2010). 1909-1912 yılları arasında müdürlük yapan Satı

Bey döneminde okullara modern materyallerin girişi ve öğretim programı, ilke, yöntem ve tekniklerinin daha çağdaş bir hale getirilmesi ile Darûlmuallimin-i Sıbyanların medrese havasından kurtulması, dönem için önemli bir gelişme olarak yorumlanabilir. Yılda 20 ila 30 arasında sınıf öğretmeni mezun edebilen Darûlmuallimin-i Sıbyan'ın sıbyan mekteplerinin sınıf öğretmeni ihtiyacını karşılama bakımından yetersiz kalması dolayısıyla 1872'den itibaren İstanbul dışında da Darûlmuallimin-i Sıbyan okulları açılması kararı alınmıştır. Bu okulların ilki 1875'te Bosna'da, 1876'da da Girit ve Konya'da açılarak İstanbul dışındaki ilk Darûlmuallimin-i Sıbyanlar olma özelliklerine sahip olmuştur (Akyüz, 2014).

2.3.2 Darûlmuallimat-ı Sıbyan

1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanı (Gülhane Hatt-ı Hümayunu) ile başlayan Tanzimat Dönemi'nde Osmanlı Devleti, Batılılaşma sürecine girmiştir. Osmanlı Devleti'nde idari, siyasi ve sosyal yapıların değişim dönemine girdiği Tanzimat Dönemi'nde kadınları da kapsayan yenilikler dolayısıyla aile yapısı da bu değişim havasından etkilenmeye başlamıştır. Tanzimat Dönemi'ne kadar Osmanlı Devleti'nde kız çocukların eğitimlerini sıbyan okullarına sekiz-dokuz yaşlarına kadar görebilmeleri o dönemin toplumunun eğitim seviyesi hakkındaki genel manzarayı ortaya koymaktadır. Toplumun öğretmenlerin erkek olmasının dokuz yaşından büyük kız çocukların okula gitmesi üzerine uygun olmayan genel düşüncesi nedeniyle dokuz yaşından büyük kız çocukları arasından yalnızca varlıklı ve kültürlü ailelerin kızları özel öğretmenlerden aldıkları özel dersler ile kendilerini yetiştirebilme fırsatından yararlanabiliyordu (Karasolak, 2017).

1869 yılının Eylül ayında yayınlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Genel Eğitim Yönetmeliği)'nde kızlar için de bir öğretmen okulu açılacağı hükmü yer almıştır. Bu nedenle 26 Nisan 1870'te dönemin Maârif-i Umûmiye Nazırı (Milli Eğitim Bakanı) olan Mehmed Esad Safvet Paşa tarafından Fransız eğitim sistemi öncülünde sıbyan mekteplerine (ilkokullara) ve rüşdiyelere (ortaokullara) kadın öğretmen yetiştirilmesi amacıyla Darûlmuallimatlar açılmıştır (Akyüz, 2014). 1870'te açılan Darûlmuallimat, 1881'de kapatılmıştır. 1883'te yeniden açılan Darûlmuallimat'ın iki yıl olan eğitim süresi, 1891'de üç yıla çıkarılmıştır (Ergin, 1977, s. 676). II. Meşrutiyet Dönemi'nde

ise Darûlmuallimat'ın eğitim süresinin beş yıla çıkarıldığı belirtilmektedir (Taşer, 2010).

2.3.2.1 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1869 yılındaki dersler

1869'da çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Genel Eğitim Yönetmeliği)'ne göre Darûlmuallimat-ı Sıbyan'da şu dersler okutulmuştur (Kansu, 1930; Akt.: Taşer, 2010):

Tablo 2.6 1869 Yılında Darûlmuallimat-ı Sıbyan'da Okutulan Dersler (Kansu, 1930; Akt.: Taşer, 2010)

Dersler
Osmanlıca Gramer ve Yazı
Dini İlimlere Giriş
Öğretim Yöntemleri
Her cemaatin kendi lisanı
Ahlâk Kitabı
Hesap ve defter tutmak usulü
Osmanlı Tarihi ve Coğrafyası
Faydalı Bilgiler
Müzik
Dikiş ve Nakış

Tablo 2.7.'de yer alan 1869 tarihli Darûlmuallimat-ı Sıbyan'da okutulan derslerin bulunduğu tabloda dersler genel olarak “Osmanlıca”, “Din”, “Öğretim Yöntemleri”, “Ahlâk”, “Tarih”, “Coğrafya”, “Müzik”, “Dikiş ve Nakış” olarak görülmektedir.

2.3.2.2 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1878 yılındaki dersler

1878 yılında öğrenim süresi iki yıl olan Darûlmuallimat-ı Sıbyan'da okutulan dersler aşağıdaki tabloda verilmiştir (Ergin, 1932; Akt: Taşer, 2010):

Tablo 2.7 1878 Yılında Darûlmuallimat-ı Sıbyan’da Okutulan Dersler (Ergin, 1932; Akt.: Taşer, 2010)

1. Sınıf	2. Sınıf
Dinî İlimler	Osmanlı Tarihi
Türkçe Okuma	Arapça
Arapça	Farisî (Farsça)
Farsça	Coğrafya
Osmanlıca ve İmlâ	Hesap
Hesap	Türkçe Düzyazı
Resim	Gramer ve İmlâ
Süslü Yazı	Süslü Yazı
El Yazısı	El Yazısı
Dikiş	Resim
-	Makine

Tablo 2.8’de bulunan 1878 yılında Darûlmuallimat-ı Sıbyan’da yer alan dersler, incelendiğinde verilen eğitimin iki yıllık bir süreye sahip olduğu görülmektedir. “Arapça”, “Farsça”, “Hesap”, “Resim”, “Süslü Yazı” ve “El Yazısı” dersleri iki yılda da yer alan dersler olarak göze çarpmaktadır. “Dini İlimler”, “Türkçe”, “Osmanlıca”, “Dikiş”, “Osmanlı Tarihi”, “Coğrafya” ve “Makine” ise programda yer alan diğer dersler olarak belirtilmektedir.

2.3.2.3 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1898 öğretim programı

1898’de öğrenim süresi 3 yıl olan Darûlmuallimat-ı Sıbyan’da okutulan dersler ve haftalık ders saatleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır (Akyüz, 2014):

Tablo 2.8 1898 Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan Öğretim Programı (Akyüz, 2014)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf
Kuran-ı Kerim ve Tecvid	2	1	1
Dinî İlimler	2	2	2
Arabî (Arapça)	2		2
Farisî (Farsça)	1	1	1
Osmanlıca Gramer ve Seçmeler	1	1	1
Kompozisyon Uygulaması	1	1	2
Hüsn-i Hat (Güzel Yazı)	1	1	1
Usul-i Tedris (Pedagoji)	2	1	1
Ahlak	-	2	1
Tabiat Bilimi	1	1	1
Doğa Bilimine Giriş	-	1	1
Sağlık Bilgisi	-	1	1
Aile Yönetimi	1	2	2
Hesap	2	1	1
Geometri	1	1	1
Resim	1	1	1
Coğrafya	2	1	1
Tarih	1	1	1
Musiki	1	1	1
El Hünelerleri	4	3	3
Toplam	26	26	26

Tablo 2.9’da gösterilen 1898 tarihli Darûlmuallimat-ı Sıbyan Öğretim Programı incelendiğinde eğitim süresinin üç yıldan oluştuğu görülmektedir. Programda en çok süreye sahip olan dersin El Hünelerleri olduğu belirtilmektedir. “Pedagoji”, “Ahlâk”, “Tabiat Bilimi”, “Doğa Bilimi”, “Sağlık Bilgisi”, “Aile Yönetimi”, “Geometri”, “Mûzik” ve “El Hünelerleri” dersleri ilk defa Darûlmuallimat-ı Sıbyan Öğretim Programı’nda yer almıştır.

1922-1923 eğitim-öğretim sezonunda eğitim süresinin beş yıl olduğu Darûlmuallimat-ı Sıbyan'da sınıfların haftalık ders programları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir (Maarif Nezareti Heyet-i Teftişiye, 1922; Akt.: Taşer, 2010):

2.3.2.4 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1. sınıf ders programı (1922-1923)

Tablo 2.9 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 1.Sınıf Ders Programı (Maarif Nezareti Heyet-i Teftişiye, 1922; Akt: Taşer, 2010)

Günler	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe
1.Ders	Ulûm-1 Diniye (Dinî İlimler)	Hat (Güzel Yazı)	Kuran-ı Kerim	Kitabet (Kompozis- yon)	Hesap	Coğrafya
2.Ders	Resim	Hendese (Geomet- ri)	Kavaid (Gramer)	Kavaid (Gramer)	Gına (İlahi)	Tarih
3.Ders	Tarih	Hesap	Resim	-	Hendese (Geometri)	Kuran-ı Kerim
4.Ders	Biçki, Dikiş	Kâğıt İşi	Piyano, Keman	İmlâ	Fransızca	-
5.Ders	Terbiye-i Bedeniye (Beden Eğitimi)	Kâğıt İşi	Fransızca	Hat (Güzel Yazı)	Biçki, Dikiş	-
6.Ders	Nakış	Ulum-1 Diniye (Dinî İlimler)	Kıraat (Okuma)	Fransızca	Biçki, Dikiş	-

Tablo 2.10'da yer alan Darûlmuallimat-ı Sıbyan'ın 1922-1923 eğitim-öğretim yılı 1. sınıf öğretim programına göre öğrenciler haftada 32 saat ders almaktadırlar. Programda en fazla saate sahip olan derslerin 3'er ders ile Biçki Dikiş ve Fransızca olduğu anlaşılmaktadır. Dini İlimler, Resim, Tarih, Güzel Yazı, Geometri, Hesap, Kompozisyon, Gramer ve Kurân-ı Kerim dersleri ikişer saat iken Beden Eğitimi, Nakış, Piyano ve Keman, Okuma, Kompozisyon, Coğrafya, İmlâ ve İlahi dersleri ise

birer ders saatine sahiptir. Piyano ve Keman dersi ise programa ilk defa bu dönemde girmiştir.

2.3.2.5 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 2. sınıf ders programı (1922-1923)

Tablo 2.10 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 2.Sınıf Ders Programı (Maarif Nezareti Heyet-i Teftişiye, 1922; Akt: Taşer, 2010)

Günler	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe
1.Ders	-	Hendese (Geometri)	Resim	Kavaid (Gramer)	Gına (İlahi)	Kuran-ı Kerim
2.Ders	Tarih	Resim	Kuran-ı Kerim	Kimya	Hendese (Geometri)	Kavaid (Gramer)
3.Ders	Ulum-ı Diniye (Dinî İlimler)	Hat (Güzel Yazı)	Malumat- ı Ahlakiye (Uygarlık Bilgisi)	İmlâ ve Kitabet (İmlâ ve Kompozisyon)	Fransızca	Rika (El Yazısı)
4.Ders	Hikmet-i Tabiye (Fizik)	Hesap	Tarih	Fransızca	Biçki, Dikiş	-
5.Ders	Nakış	Ulum-ı Diniye (Dinî İlimler)	Kıraat (Okuma)	Biçki, Dikiş	Piyano, Keman	-
6.Ders	Terbiye-i Bedeniye (Beden Eğitimi)	Kâğıt İşİ	Fransızca	Biçki, Dikiş	Hesap	-

Tablo 2.11’de yer alan Darûlmuallimat-ı Sıbyan’ın 1922-1923 öğretim yılı 2. sınıf öğretim programına göre öğrenciler haftada 32 saat ders almaktadırlar. Programda en fazla saate sahip olan dersler, üçer ders ile Biçki Dikiş ve Fransızca’dır. Dini İlimler, Resim, Tarih, Gramer, Geometri, Hesap ve Kurân-ı Kerim dersleri ikişer saat iken Beden Eğitimi, Nakış, Piyano ve Keman, Okuma, İmlâ ve Kompozisyon, El Yazısı, Fizik, Coğrafya, Güzel Yazı, Kâğıt İşİ, Uygarlık Bilgisi ve İlahi dersleri ise birer ders

saatine sahiptir. Uygarlık Bilgisi, Kimya ve Fizik dersleri ise programa ilk defa bu dönemde girmiştir.

2.3.2.6 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 3. sınıf ders programı (1922-1923)

Tablo 2.11 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 3.Sınıf Ders Programı (Maarif Nezareti Heyet-i Teftişîye, 1922; Akt: Taşer, 2010)

Günler	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe
1.Ders	Biçki, Dikiş	Coğrafya	Kavaid (Gramer)	Cebir	Nebatat (Bitki Bilimi)	Kavaid (Gramer)
2.Ders	Ulum-1 Diniye (Dinî İlimler)	Ulum-1 Diniye (Dinî İlimler)	Hıfzısıhha (Sağlık Bilgisi)	İmlâ ve Kompozisyon	Hikmet-i Tabiye (Fizik)	Coğrafya
3.Ders	Resim	İktisat	Kuran-1 Kerim	Hesap	Hayvanat (Hayvan Bilimi)	Hayvanat (Hayvan Bilimi)
4.Ders	Nakış	Kimya	Kıraat (Okuma)	Biçki, Dikiş	Hendese	-
5.Ders	Malûmat-1 Hukukiye (Hukuk Bilgisi)	Terbiye-i Bedeniye (Beden Eğitimi)	Piyano, Keman	Fransızca	Cebir	-
6.Ders	Tarih	-	Gına (İlahi)	Tabahat (Aşçılık)	Fransızca	-

Tablo 2.12’de yer alan Darûlmuallimat-ı Sıbyan’ın 1922-1923 eğitim-öğretim yılı 3. sınıf öğretim programına göre öğrenciler haftada 32 saat ders almaktadırlar. Programda en fazla saate sahip olan dersler, ikişer ders ile Biçki Dikiş, Fransızca, Dini İlimler, Coğrafya, Gramer, Cebir ve Hayvan Bilimi dersleridir. Beden Eğitimi, Nakış, Piyano ve Keman, Okuma, İmlâ ve Kompozisyon, Fizik, Hukuk Bilgisi, Resim, Tarih, İktisat, Kimya, Sağlık Bilgisi, Kurân-ı Kerim, Aşçılık, Hesap, Bitki Bilimi, Geometri ve İlahi dersleri ise birer ders saatine sahiptir. Uygarlık Bilgisi ve Fizik dersleri ise programa ilk defa bu dönemde girmiştir.

2.3.2.7 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 4. Sınıf Ders Programı (1922-1923)

Tablo 2.12 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 4.Sınıf Ders Programı (Maarif Nezareti Heyet-i Teftişiye, 1922; Akt: Taşer, 2010)

Günler	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe
1.Ders	Tabakat-el Arz (Yer Bilimi)	İlm-i Ruh (Psikoloji)	Hıfzısıhha (Sağlık Bilgisi)	Edebiyat	Fransızca	Hayvanat (Hayvan Bilimi)
2.Ders	Kıraat-ı Edebiye (Edebiyat Okumaları)	Terbiye-i Bedeniye (Beden Eğitimi)	Tarih	Kitabet (Kompozisyon)	Nebatat (Bitki Bilimi)	Kurân-ı Kerim
3.Ders	Fen-ni Terbiye (Eğitim Bilimi)	Resim	Fransızca	Kimya	Hikmet-i Tabiye (Fizik)	Coğrafya
4.Ders	Tarih	Ulum-ı Diniye (Dinî İlimler)	Coğrafya	Cebir	Piyano, Keman	-
5.Ders	Hikmet-i Tabiye (Fizik)	Kimya	Gına (İlahi)	İlm-i Ruh (Psikoloji)	Hendese (Geometri)	-
6.Ders	Cebir	Tabahat (Aşçılık)	İktisat	Hesap	-	-

Tablo 2.13'te yer alan Darûlmuallimat-ı Sıbyan'ın 1922-1923 eğitim-öğretim yılı 4. sınıf öğretim programına göre öğrenciler haftada 32 saat ders almaktadırlar. Programda en fazla saate sahip olan dersler, ikişer ders ile Fransızca, Coğrafya, Cebir, Tarih, Fizik, Psikoloji ve Kimya dersleridir. Beden Eğitimi, Nakış, Piyano ve Keman, Kompozisyon, Resim, İktisat, Sağlık Bilgisi, Kurân-ı Kerim, Aşçılık, Hesap, Geometri, Yer Bilimi, Edebiyat Okumaları, Eğitim Bilimi, Dini İlimler, Edebiyat, Hayvan Bilimi ve İlahi dersleri ise birer ders saatine sahiptir. Yer Bilimi, Edebiyat Okumaları ve Eğitim Bilimi dersleri ise programa ilk defa bu dönemde girmiştir.

2.3.2.8 Darûlmuallimat-ı Sıbyan 5. sınıf ders programı (1922-1923)

Tablo 2.13 1922-1923 Öğretim Yılı Darûlmuallimat-ı Sıbyan 5.Sınıf Ders Programı (Maarif Nezareti Heyet-i Teftişîye, 1922;Akt: Taşer, 2010)

Günler	Cumartesi	Pazar	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe
1.Ders	Kıraat-ı Edebiye (Edebiyat Okumaları)	Ulum-ı Diniye (Dinî İlimler)	Tarih	Fen-ni Terbiye (Eğitim Bilimi)	Hikmet-i Tabiye (Fizik)	Fransızca
2.Ders	Fizyoloji (Biyoloji)	Fen-ni Terbiye (Eğitim Bilimi)	Resim	Cebir	Edebiyat	İktisat
3.Ders	Tabakat-el Arz (Yer Bilimi)	Öğretmenlik Uygulaması	Hıfzısıhha (Sağlık Bilgisi)	Tatbikat-ı Dersiye (Öğretmenlik Uygulaması)	Kitabet (Kompozisyon)	Tarih
4.Ders	Tatbikat-ı Dersiye (Öğretmenlik Uygulaması)	Öğretmenlik Uygulaması	Gına (İlahi)	Tatbikat-ı Dersiye (Öğretmenlik Uygulaması)	Usul-ı Defteri (Muhasebe)	-
5.Ders	Tatbikat-ı Dersiye (Öğretmenlik Uygulaması)	Öğretmenlik Uygulaması	Coğrafya	Kozmografya (Gökbilim)	Fransızca	-
6.Ders	Tatbikat-ı Dersiye (Öğretmenlik Uygulaması)	Öğretmenlik Uygulaması	Piyano, Keman	Kimya	Cebir	-

Tablo 2.14’te yer alan Darûlmuallimat-ı Sıbyan’ın 1922-1923 eğitim-öğretim yılı 5. sınıf öğretim programına göre öğrenciler haftada 33 saat ders almaktadırlar. Programda en fazla saate sahip olan ders, dokuz saat ile Öğretmenlik Uygulaması’dır. İkişer ders ile *Fransızca*, *Cebir*, *Tarih* ve *Eğitim Bilimi* dersleri de dikkat çeken dersler olarak göze çarpmaktadır. Piyano ve Keman, Kompozisyon, Resim, İktisat, Sağlık Bilgisi, Gökbilim, Dini İlimler, Edebiyat, Edebiyat Okumaları, Biyoloji, Yer Bilimi, Coğrafya, Kimya, Fizik, Muhasebe ve İlahi dersleri ise birer ders saati ile programda

yer almışlardır. Öğretmenlik Uygulaması, Biyoloji, Gök bilim ve Muhasebe dersleri ise programa ilk defa bu dönemde girmiştir.

2.4 Cumhuriyet Dönemi'nde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme

Yeni kurulan devletin hedefini muasır medeniyetler seviyesine çıkmak olarak tanımlayan Gazi Mustafa Kemal Atatürk de eğitim ve öğretmene önem veren bir lider olarak ön plana çıkmaktadır. Afet İnan (1983), Atatürk'ün eğitim hakkındaki düşüncelerini şöyle belirtir: *“Ülkeyi, ulusu kurtarmak isteyenler için iyi niyet, temiz dilek, özverilik en gerekli olan niteliklerdendir... Bu niteliklerin yanında bilim ve fen gerektir. Bilim ve fen girişimlerinin etkinlik merkezi ise okuldur.”* (Akt.: Duran, Ekici ve Barut, 2019). Atatürk'ün eğitime verdiği önem, Kurtuluş Savaşı'nın devam ettiği günlerde bile (15 Temmuz 1921) Ankara'da Maarif Kongresi'nin toplanmasına öncülük etmesinden de anlaşılabılır. Yurdun her tarafından gelen 250'den fazla erkek ve kadın öğretmeni bir araya getiren Maarif Kongresi'nin açılış konuşmasını cepheden gelen Mustafa Kemal Paşa yapmıştır (Kapluhan, 2014). Muasır medeniyetler arasında yer alacak olan bir millet oluşturmayı amaçlayan Mustafa Kemal Atatürk'ün döneminde bu ülkeye ulaşmak için “Musikî Muallim Mektebi” (1924), “İlahiyat Fakültesi” (1924), “Köy Muallim Mektepleri” (1926), “Gazi Eğitim Enstitüsü” (1926), “Millet Mektepleri” (1928), “Ankara Yüksek Ziraat Okulu”(1930), “Türk Tarih Kurumu” (1931), “Türk Dil Kurumu” (1932), “Halkevleri” (1932), “Kız Teknik Öğretmen Okulu” (1934), “Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi”(1935), “Köy Eğitmen Kursları” (1936), “Siyasal Bilgiler Okulu” (1936), “Erkek Teknik Öğretmen Okulu” (1937) ve “Köy Öğretmen Okulu”(1937) gibi kurumların açılmasına ilaveten “Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası)” (1924), medreselerin kapatılması (1924), “Maarif Teşkilatı Kanunu” (1926), Harf devrimi (1928) ve Üniversite reformu (1933) gibi devrimler ile eğitim ve kültür alanlarında gelişmeler sağlanmıştır.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün akıllı ve bilimi temele alan bir devlet olarak kurduğu Türkiye Cumhuriyet'inde sınıf öğretmeni yetiştirmenin üzerinde birçok defa farklı yöntemlerle durulmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nde sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlar şunlardır:

- 1) İlköğretmen Okulları,
- 2) Köy Muallim Mektepleri,
- 3) Köy Eğitim Kursları,
- 4) Köy Öğretmen Okulları,
- 5) Köy Enstitüleri,
- 6) İki Yıllık Eğitim Enstitüleri,
- 7) Eğitim Yüksek Okulları,
- 8) Eğitim Fakülteleri.

2.4.1 İlköğretmen Okulları

1924 Anayasası'nda yer alan ilköğretimin zorunlu ve parasız olması ifadeleri ve Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati döneminde 22 Mart 1926 tarihinde çıkarılan 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile Cumhuriyet kurulurken sayısı 33 olan ve kısa bir süre sonra sayıları 47'ye yükselen, Osmanlı Devleti'nde ilkokullara öğretmen yetiştiren kurumlar “Darülmualimin-i Sıbyan (Erkek İlköğretmen Okulu)” ve “Darülmualimat-ı Sıbyan (Kız İlköğretmen Okulu)”, yapılan güncellemeler ile İlköğretmen Okulları adını almıştır. Açıldığında öğretim süresi beş yıl olarak belirlenen İlköğretmen Okulları'nın öğretim süresi, 1931-1932 öğretim yılında altı yıla çıkarılmıştır (Öztürk, 1996).

1924'te çıkarılan bir genelge ile ilköğretmen okullarına giriş için şartlar şunlardır:

- 1) *“T.C. vatandaşı olmak,*
 - 2) *14-19 yaşları arasında olmak,*
 - 3) *Bedensel kusurlara sahip olmamak,*
 - 4) *Herhangi bir bulaşıcı hastalığa sahip olmamak,*
 - 5) *Sicili temiz olmak,*
 - 6) *Herhangi bir devlet okulundan herhangi bir sebeple ihraç edilmemiş olmak.”*
- (Öztürk, 2007; Akt.: Karasolak, 2017).

1924-1925 eğitim-öğretim yılı Erkek ve Kız İlköğretmen Okulları'nın öğretim programları aşağıda verilmiştir (Akyüz, 2014):

2.4.1.1 Erkek İlköğretmen Okulları 1924-1925 öğretim programı

Tablo 2.14 1924-1925 Erkek İlköğretmen Okulları Öğretim Programı (Akyüz, 2014)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf
Din Dersleri	2	2	-	-	-
Türkçe ve Edebiyat	1	5	5	3	3
Sosyoloji	6	-	-	-	2
Yurttaşlık Bilgisi	-	-	-	2	-
Psikoloji, Terbiye, Terbiye Tarihi	-	-	-	3	4
Pedagoji ve Uygulama	-	-	-	-	9
Hesap	-	2	2	-	-
Geometri	3	2	1	-	-
Cebir	2	-	-	2	-
Hikmet (Fizik)	-	2	2	1	-
Kimya	-	1	2	1	-
Hayvanat (Hayvan Bilimi)	-	-	-	2	-
Nebatat (Bitki Bilimi)	-	2	-	-	-
Ziraat (Tarım)	-	-	2	-	-
Teşrih (Anatomi) ve Fizyoloji	-	-	2	-	-
Umumi Hıfzıssıhha (Genel Sağlık) ve Mektep Hıfzıssıhhası (Okul Sağlığı)	-	-	-	1	1
Tabakat (Yer Bilimi)	-	-	-	1	-
Coğrafya	-	1	2	1	-
Resim	2	2	2	2	2
El İşleri	2	2	2	2	3
Yazı	2	1	-	-	-
Musikî	2	1	1	1	1
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1
Yabancı Dil	1	2	2	2	2
Tarih	2	2	2	2	-
Toplam	26	28	28	27	28

Tablo 2.15 incelendiğinde Cumhuriyet Dönemi’nde şehirlere erkek sınıf öğretmeni yetiştiren Erkek İlköğretmen Okulları’nda beş eğitim-öğretim yılında da programda yer almaları sebebiyle “Türkçe ve Edebiyat”, “Resim”, “El İşleri”, “Musikî”, “Beden Eğitimi” ve “Yabancı Dil” dikkat çekmektedir. Programda önemli derecede yer kaplayan “Usul-u Tedris ve Tatbikat”, Pedagoji, Tarih ve Psikoloji dersleri de dikkat çeken diğer derslerdir.

2.4.1.2 Kız İlköğretmen Okulları 1924-1925 öğretim programı

Tablo 2.15 1924-1925 Kız İlköğretmen Okulları Öğretim Programı (Akyüz, 2014)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf
Din Dersleri	2	2	-	-	-
Türkçe ve Edebiyat	1	5	5	3	3
Sosyoloji	6	-	-	-	2
Yurttaşlık Bilgisi	-	-	-	2	-
Psikoloji, Terbiye, Terbiye Tarihi	-	-	-	3	4
Pedagoji ve Uygulama	-	-	-	-	9
Hesap	-	2	2	-	-
Geometri	3	2	1	-	-
Cebir	2	-	-	2	-
Hikmet (Fizik)	-	2	2	1	-
Kimya	-	1	2	1	-
Hayvanat (Hayvan Bilimi)	-	-	-	2	-
Nebatat (Bitki Bilimi)	-	2	-	-	-
Teşrih (Anatomi) ve Fizyoloji	-	-	2	-	-
Umumi Hıfzıssıhha (Genel Sağlık) ve Mektep Hıfzıssıhhası (Okul Sağlığı)	-	-	-	1	1
Tabakat (Yer Bilimi)	-	-	-	1	-
Coğrafya	-	1	2	1	-
Resim	2	1	1	1	1
El İşleri	1	1	1	-	-
Yazı	2	1	-	-	-

Tablo 2.15'in devamı

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf
Musikî	2	1	1	1	1
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1
Yabancı Dil	1	2	2	2	2
Dikiş-Biçki	3	1	1	2	1
Aile Yönetimi, Çamaşır, Ütü, Temizlik	1	-	2	-	-
Nakış ve Beyaz İşleri	-	1	1	1	-
Aşçılık	-	-	-	1	2
Tarih	2	2	2	2	-
Toplam	29	28	28	28	27

Tablo 2.16 incelendiğinde Cumhuriyet Dönemi'nde şehirlere kadın sınıf öğretmeni yetiştiren Kız İlköğretmen Okulları'nda 5 eğitim-öğretim yılında da programda yer almaları sebebiyle “Türkçe ve Edebiyat”, “Resim”, “Musikî”, “Beden Eğitimi”, “Dikiş-Biçki” ve “Yabancı Dil” dikkat çekmektedir. Ayrıca Erkek İlköğretmen Okulları'ndan farklı olarak Kız İlköğretmen Okulları'nda “Dikiş-Biçki”, “Aile Yönetimi”, “Çamaşır”, “Ütü”, “Temizlik”, “Nakış ve Beyaz İşleri” ve “Aşçılık” dersleri bulunmaktadır. Programda önemli derecede yer tutan “Pedagoji ve Uygulama”, “Sosyoloji”, “Tarih” ve “Psikoloji” dersleri de dikkat çeken diğer derslerdir.

Akyüz (2007), 1932-1933 ders yılı başında İlköğretmen Okulları'nın süresinin altı yıla çıkarılarak ilk üç yılın ilk devre ve ikinci üç yılın ise ikinci devre olarak belirlendiğini belirtmektedir. İlk üç yıllık devrede ortaokul programlarının birebir uygulanması kararı alınırken, ikinci üç yıl ise meslekî devre sayılarak yeni bir program yapılmıştır. 1932-1933 ders yılından itibaren, İlköğretmen Okulları'nın ilk devresine öğrenci alınmamıştır. Üç yıl sonra ise 1935-1936 ders yılından itibaren ortaokul mezunları doğrudan meslekî devreye alınarak yetiştirilmiş ve bu sistem yıllarca sürmüştür. 1937-1938 eğitim-öğretim yılı Erkek ve Kız İlköğretmen Okulları'nın öğretim programları aşağıda verilmiştir (Akyüz, 2014):

2.4.1.3 İlköğretmen Okulları 1937-1938 öğretim programı

Tablo 2.16 1937-1938 İlköğretmen Okulları Öğretim Programı (Akyüz, 2014)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf
Edebiyat	3	2	2
Pedagoji	-	2	1
Psikoloji	2	2	-
Terbiye Tarihi	-	-	2
Terbiye Usulü ve Tatbikat	-	2	7
Sosyoloji	-	-	2
Hesap	-	2	2
Tarih	2	2	2
Coğrafya	2	1	2
Riyaziye	4	4	1
Fizik – Kimya	4	4	-
Tabii Bilimler ve Sağlık Bilgisi	2	2	3
Okul Sağlık Bilgisi	-	-	1
Yabancı Dil	3	2	-
Jimnastik	1	1	1
Resim	1	1	1
El İşi	2	1	1
Müzik	1	1	1
Askerlik (Sadece Erkek İlköğretmen Okulu)	2	2	2
Toplam	Erkekler: 29 Kızlar: 27	Erkekler: 31 Kızlar: 29	Erkekler: 31 Kızlar: 29

Tablo 2.17’de şehirlere sınıf öğretmeni yetiştiren İlköğretmen Okulları’nın 1937-1938 eğitim-öğretim yılındaki öğretim programı incelendiğinde karma eğitime geçilip erkek ve kız öğrencilerin birlikte yetiştirildiği göze çarpan ilk gelişmedir. İlkokuldan sonra önce beş yıl, daha sonra ise altı yıllık bir eğitim süresine sahip olan İlköğretmen Okulları’nın eğitim süresinin ortaokuldan sonra üç yıl olarak güncellenmesi de önemli bir gelişme olarak sayılmaktadır. Öğrenciler, tüm dersleri beraber alırken yalnızca

“Askerlik” dersinden kız öğrenciler muaf tutulmuştur. Programda en yüksek haftalık ders saatine sahip olan derslerin “Terbiye Usulü ve Tatbikat”, “Riyaziye”, “Fizik-Kimya”, “Edebiyat” ve “Tabii Bilimler ve Sağlık Bilgisi” olduğu görülmektedir.

1954 yılında, Köy Enstitüleri'nin kapatılmasının ardından, hem şehir hem de köy okulları için öğretmen yetiştiren tüm kurumlar bir araya getirilerek İlköğretmen Okulları adı altında birleştirilmiştir. 1969'da Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenlemesiyle, ilkokul sonrası öğretim süresi yedi yıl, ortaokul sonrası öğretim süresi ise dört yıl olarak belirlenmiş ve sınıf öğretmenleri artık lise düzeyinde yetiştirilmeye başlanmıştır. 1973'te kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanunu ile öğretmenlik, özel bir meslek olarak tanımlanarak öğretmen olmak için yükseköğrenim mezunu olmak şartı getirilmiştir. Bu kanunun ardından, İlköğretmen Okulları Öğretmen Liseleri'ne dönüştürülmüş ve sınıf öğretmeni yetiştirme görevi 1976'dan itibaren İki Yıllık Eğitim Enstitüleri tarafından üstlenilmiştir (Akyüz, 2014).

2.4.2 Köy Muallim Mektepleri

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk tarafından davet edilen dünyanın saygın eğitim felsefecilerinden John Dewey'in yaptığı gezi ve gözlemlerinin bir sonucu olarak yayınladığı raporunda köye göre bir eğitim felsefesinin oluşturulması ve buna istinaden köy öğretmenlerinin yetiştirilmesi konularına da yer verilmiştir. Öte yandan davet edilen bir diğer eğitimci Kühne'nin 1925'te yayınladığı raporda da benzer önerilerde bulunması köy eğitimi ve köy öğretmeni konuları üzerinde durulması düşüncesini güçlendirmiştir.

Dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati döneminde 1926 sonbaharında Kayseri'nin Zincidere köyünde bir ilk Köy Muallim Mektebi'nin açılması ve 1927'de Denizli Erkek Muallim Mektebi'nin Köy Muallim Mektebi'ne çevrilmesi, Türk eğitim tarihinde köy adını taşıması ve köyler için açıldığı bilinen ilk öğretmen okullar olmaları gerekçesiyle özel bir yere sahip olmuşlardır (Akyüz, 2007). İlk olarak ilkokuldan sonra iki yıllık bir eğitim süresine sahip bir şekilde açılan bu okulların eğitim süresi daha sonra üç yıla çıkarılmıştır. Köy Muallim Mektepleri, Türkiye'nin ilk özgün pedagojik deneyimleri olarak görülmektedir (Çoban, 2018). Her ne kadar

köy okullarına sınıf öğretmeni yetiştirmeyi amaçlayan okullar olsalar da öğretim programlarının diğer okullardan farklı olmamaları sebebiyle sırasıyla 1932 ve 1933 yıllarında bu okullar kapatılmışlardır.

Öztürk (1996), Köy Muallim Mektepleri'ne girmek isteyen adaylarda aranılan nitelikleri şu şekilde belirtmektedir:

- 1) *“Türk olmak,*
- 2) *İlkokuldan mezun olmak,*
- 3) *16 – 20 yaş arasında olmak.”*

Belirtilen nitelikleri taşıyan adaylara Köy Muallim Mektepleri'ne giriş için Türkçe ve Hesap'tan oluşan yazılı sınav ile Kıraat (Okuma), Hesap, Tarih ve Coğrafya'nın bulunduğu sözlü sınav yapılmaktaydı (Öztürk, 2018).

Üç yıllık bir eğitimin verildiği Köy Muallim Mektepleri'nden başarıyla mezun olan sınıf öğretmenlerinin atandıkları köylerde en az 6 yıl görev yapma zorunlulukları bulunmaktadır (Şanal ve Alaca, 2020). Zorunlu görevini yerine getiren öğretmenler, yapılan sınavdan başarılı oldukları takdirde şehirlerdeki okullara atanma hakkına sahipti. 1926-1933 yılları arasında faaliyet gösteren Köy Muallim Mektepleri'nin öğretim; günde öğleden önce dört saat teorik, öğleden sonra ise iki saat uygulamalı olarak altı saat olarak haftada 24 saat biçiminde düzenlenmiştir. Öğleden önceki dört saat genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve beceri derslerine ayrılırken öğleden sonraki iki saat ise tarım, sanat ve el işleri, doğa gezileri, kurum ziyaretleri, beden eğitimi, spor ve oyun etkinliklerine verilmiştir (Sağlam, 2011). Köy Muallim Mektepleri'nde 1926-1933 yılları arasında uygulanan öğretim programı aşağıda verilmiştir (Öztürk, 1998):

2.4.2.1 Köy Muallim Mektepleri öğretim programı 1926-1933

Tablo 2.17 1926-1933 Yıllarında Uygulanan Köy Muallim Mektepleri Öğretim Programı (Öztürk, 1998)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf
Türkçe	5	5	5
Milli Tarih ve Medeniyet Tarihi	2	2	1
Coğrafya	2	1	1
Yurt Bilgisi	-	1	1
Din Dersleri	1	-	-
Psikoloji ve Sağlık Okulu Bilgisi	-	3	2
Usul-ı Tedris (Pedagoji)	-	-	2
Tatbikat-ı Dersiye (Ders Uygulaması)	-	-	6
Riyaziyat	4	3	2
Tabii İlimler (Doğa Bilimleri)	2	2	-
Hayatiyyat (Biyoloji), Hıfzısıhhat (Sağlık Bilgisi) ve Ziraat (Tarım)	2	2	1
Resim	2	2	1
El İşleri	1	1	1
Musikî	2	2	1
Yazı	1	-	-
Toplam	24	24	24

Cumhuriyet Dönemi'nde köylere sınıf öğretmeni yetiştiren ilk kurum olan Köy Muallim Mektepleri, Türk eğitim tarihinde önemli bir yere sahiptir. Köy Muallim Mektepleri'nde eğitim-öğretim süresi üç yıl olarak belirlenmiştir. Tablo 2.18'de Köy Muallim Mektepleri öğretim programı incelenince programda en fazla haftalık ders saatine sahip olan derslerin “Türkçe”, “Riyaziyat”, “Tatbikat-ı Dersiye”, “Milli Tarih ve Medeniyet Tarihi”, “Psikoloji”, “Sağlık Okulu Bilgisi”, “Hayatiyyat”, “Hıfzısıhhat ve Ziraat”, “Resim” ve “Musikî” olduğu görülmektedir.

2.4.3 Köy Eğitim Kursları

Yaklaşık 35 bin köye sahip olan genç Türkiye Cumhuriyeti'nde köylerin çoğunda öğretmen bulunmaması, muasır medeniyetler seviyesine ulaşma ülküsüne sahip bir devlet için büyük bir sorun teşkil etmekteydi. Bundan dolayı 1936'da Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün önerilerinden yola çıkılarak dönemin Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan ile İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç önderliğinde askerliğini onbaşı ya da çavuş olarak bitiren vatandaşların görevlendirilecekleri köylerde yaşayan çocuklara ve yetişkinlere okuma-yazma, temel matematiksel işlemleri yapabilme, Türk tarihi ve coğrafyasını öğretme, hayat ve sağlık bilgisi üzerine eğitim verme ile tarım bilgilerini geliştirme üzerine aldıkları altı aylık eğitimi başarılı bir biçimde bitirmeleri sonucunda “eğitmen” unvanını kazanarak köy ilkokullarının ilk üç sınıfında öğretmenlik yapabilmeleri için yatılı eğitmenlik kurslarının oluşması düşüncesi hayata geçirilmiştir. İlk kez 1936-1937 eğitim-öğretim yılında Eskişehir / Çifteler'de açılan Köy Eğitim Kursu, Cumhuriyet Dönemi Türk Eğitim Tarihi'nde sınıf öğretmeni yetiştirme açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. 1928'de ilan edilen Harf Devrimi ile 1936 arasındaki altı yıllık sürede Köy Eğitim Kursları sayesinde Türk Ordusu'nda bir sorun olan okuma-yazma oranı %90'a çıkarak çözülmüştür (Okçabol, 2005). 1938'de iki yıllık bir denemeden sonra bastırılan Köy Eğitmeni Yetiştirme Kursları Müfredat Programı Taslağı'nda Köy Eğitim Kursları'nın öğretim programı aşağıda belirtilmiştir:

2.4.3.1 Köy Eğitmen Kursları'nda 1938 yılındaki dersler

Tablo 2.18 1938 Köy Eğitmen Kurslarında Verilen Dersler (Okçabol, 2005)

Dersler
Türkçe
Aritmetik
Geometri
Yurt Bilgisi
Yaşam Bilgisi
Ağaç İşleri

Tablo 2.18'in devamı

Dersler
Maden İşleri
Köy Eğitimi
Çocuk Bilgisi
Öğretim Metodu
Ders Tatbikatı ve Münakaşası

Tablo 2.19'da köylere sınıf öğretmeni yetiştiren Köy Eğitim Kursları'nda 1938 yılında verilen dersler incelendiğinde "Yaşam Bilgisi", "Ağaç İşleri", "Maden İşleri", "Köy Eğitimi" ve "Çocuk Bilgisi" dersleri köylere sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlarda ilk defa yer almaları sebebiyle dikkat çekmektedir. 1937'de 3238 sayılı Köy Eğitim Kurumları Kanunu'nun çıkarılması ile Çiftler Köy Eğitim Kursu, Köy Öğretmen Okulu'na dönüştürülmüştür (Okçabol, 2005).

2.4.4 Köy Öğretmen Okulları

Köy Enstitüleri'nin kuruluş sürecinde, Köy Muallim Mektepleri ve Köy Eğitim Kursları'ndan alınan deneyimlerden yararlanılarak, Köy Öğretmen Okulları kurulmuştur. Bu okullar ilk olarak 1937-1938 öğretim yılında İzmir/Kızılcıllu, Eskişehir/Çifteler, Edirne ve Kastamonu'da açılmış ve beş yıllık köy ilkokullarına öğretmen yetiştirmeyi amaçlamıştır. Köy Öğretmen Okulları, Köy Enstitüleri'nin oluşmasına zemin hazırlamış ve 1940'ta Köy Enstitüleri'ne dönüştürülmüştür (Gündüz, 2020).

2.4.5 Köy Enstitüleri

Köy, köycülük, kırsal kesimin toplumsal ve ekonomik açılardan geliştirilmesi ve yenilenmesine yönelik düşüncelerin, tartışmaların ve projelerin II. Meşrutiyet'te başlamasına rağmen geniş halk kitlelerine yayılma fırsatını Köy Enstitüleri ile bulması, şüphesiz ki Köy Enstitüleri'nin diğer kurumlardan ayrılmasını sağlamaktadır (Batır, 2020). Türkiye Büyük Millet Meclisi, 17 Nisan 1940 tarihinde 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu'nu kabul etmiştir. Bu kanunla, ziraat işlerine uygun arazisi olan

yerlerde Maarif Vekilliği tarafından köy öğretmenleri ve diğer meslek erbabını yetiştirmek için köy enstitüleri açılması kararlaştırılmıştır.

Köyde yaşayan Türk toplumunu eğitsel, ekonomik, toplumsal ve siyasal açılardan kalkındırma amacıyla kurulan Köy Enstitüleri, köy halkını bilinçlendirip çağdaş tarım yöntemlerinin kullanılmasına katkıda bulunmuştur. Yapararak-yaşayarak öğrenmenin temele alındığı Köy Enstitüleri'nde teknik ve ziraî aletlerin kullanılması, her enstitünün kendi dergisini çıkarması ve müzik, resim ve tiyatro gibi sanatların önem verilmesi olumlu olarak karşılanmıştır. Buna karşın genellikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çevrilen Batı, Rus, Hint ve Çin klasiklerinin okutulup da Türk ve İslam klasiklerinin Köy Enstitüleri'nin kütüphanelerinde bulunmaması çeşitli eleştirilere yol açmıştır (Akyüz, 2014).

Köy Enstitüleri, sınıf öğretmeni adaylarına mesleki ve genel kültür dersleri yanı sıra, köye gittiklerinde etkin bir şekilde görev yapabilmeleri için ek bilgiler de vermekteydi (Okçabol, 2005). 1940 tarihli Köy Enstitüleri Kanunu ile Köy Enstitüleri'nde görev yapacak öğretmenlerin fakülteler, yüksek okullar, sanat okulları ve Gazi Eğitim Enstitüsü gibi kurumlardan atandığı belirtilmiştir. Cumhuriyet döneminin en büyük köy eğitim hareketi olan Köy Enstitüleri'nin 1941-1950 yılları arasındaki enstitü, öğrenci ve öğretmen sayıları aşağıdaki tablodaki gibidir (Wofford, 1952; Akt.: Cenani, 2015):

2.4.6 1941 – 1950 yılları arası Köy Enstitüsü, öğretmen ve öğrenci sayısı

Tablo 2.19 1941-50 Yıllarında Köy Enstitüsü, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (Wofford, 1952; Akt.: Cenani, 2015)

Yıl	Köy Enstitüsü Sayısı	Öğretmen Sayısı (Toplam)	Öğrenci Sayısı (Toplam)
1941-42	17	294	7692
1942-43	17	354	9671
1943-44	18	418	12839
1944-45	20	487	14236
1945-46	20	505	14464
1946-47	20	547	14158

Tablo 2.19'un devamı

Yıl	Köy Enstitüsü Sayısı	Öğretmen Sayısı (Toplam)	Öğrenci Sayısı (Toplam)
1947-48	20	642	12892
1948-49	21	709	11998
1949-50	21	600	13972

Tablo 2.20'de 1941-1950 yılları arasındaki Köy Enstitüsü, öğretmen ve öğrenci sayıları incelendiğinde Köy Enstitüsü sayısı 17'den 21'e, öğretmen sayısı 294'ten 600'e, öğrenci sayısı ise 7692'den 13972'ye yükseldiği belirtilmektedir.

Beş yıllık karma bir eğitimin verildiği Köy Enstitüleri'nde Altunya (2000), Köy Enstitüsü öğrencilerinin ilk üç yıllık başarı düzeylerine bakılarak en başarılıların öğretmenliğe, diğer öğrencilerin ise başka köy hizmetlerine yönlendirildiğini belirtmektedir. Köyde yetişen ve beş yıllık ilkokullardan mezun olan ve köy yaşamı ve koşullarına hâkim olan başarılı erkek ve kız öğrencilerin eğitimi için açılan Köy Enstitüleri'nde öğretmenlik eğitiminin yanında aynı zamanda ziraat, demircilik, yapı ustalığı, ağaç işleri ustalığı, sağlık, hasta bakım, çocuk bakım, dikiş, halıcılık gibi alanlarda uygulamalı dersler verilmekteydi (Sağlam, 2011). 1940-1948 yılları arasında köyün kalkınması amacıyla 21 Köy Enstitüsü açılmıştır. Bu okullardan 20 binden fazla öğretmen, ziraatçı ve sağlık memuru mezun olmasıyla köylerin kalkınmasında katkıda bulunulmuştur (Akyüz, 2007):

Köy Enstitüleri Kanunu'nun çıkarılması ile açılan yeni Köy Enstitüleri'ne çeşitli biçimde öğrenci bulma arayışları söz konusu olmuştur. Bu ülkü çerçevesinde müfettişler ve gezici başöğretmenler, geleceğin öğretmenlerini köy köy dolaşarak Türk Eğitim Sistemi'ne kazandırmışlardır (Ertuğrul, 2010). Memleketin 21 farklı noktasında köy eğitimcileri ve öğretmenleri yetiştirme amacıyla açılan Köy Enstitüleri'ne geniş araziler verilerek yatılı okullar olarak tasarlanmıştır. Enstitülere geniş arazi toprakları tahsis edilmesi toprak ağaları ve yerel eşraf tarafından tepkiyle karşılanmasına rağmen yetişecek olan nitelikli iş gücünün farkında olan kimseler, bu durumu olumlu karşılamıştır (Batır, 2020). Sanat olarak müzik ve tiyatrunun önemsendiği Köy Enstitüleri'nde her öğrenciden mandolin başta olmak üzere en az bir müzik aleti çalmaları beklenmekteydi. Öğretim programındaki derslerin %40'ını

kültür, %30'unu ziraat, %30'unu ise teknik derslerin oluşturduğu Köy Enstitüleri'nin 1943 yılı ders grupları ve dersleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır (Akyüz, 2007):

2.4.6.1 1943-1944 öğretim yılı Köy Enstitüleri dersleri

Tablo 2.20 1943-1944 Öğretim Yılında Köy Enstitüleri'nde Okutulan Dersler (Akyüz, 2007)

Kültür Dersleri	Ziraat Dersleri ve Çalışmaları	Teknik Dersler ve Çalışmaları
Türkçe	Tarla Ziraatı	Köy Demirciliği
Tarih	Bahçe Ziraatı	(Erkekler)
Coğrafya	• Fidancılık	Nalbantlık
Yurttaşlık Bilgisi	• Meyvacılık	Motorculuk
Matematik	• Bağcılık	Köy Dülgerliği (Erkekler)
Fizik	• Sebzeçilik	• Marangozluk
Kimya	Sanayi Bitkileri Ziraatı	Köy Yapıcılığı (Erkekler)
Tabiat ve Okul Sağlığı	Zootekni	• Tuğla ve Kiremitçilik
Yabancı Dil	Kümes Hayvanları	• Taşçılık
El Yazısı	Bilgisi	• Kireççilik
Resim-İş	Arıcılık ve İpek	• Duvarcılık, Sıvacılık
Beden Eğitimi ve Ulusal	Böcekçiliği	• Betonculuk
Oyunlar	Balıkçılık ve Su	
Müzik	Ürünleri	Köy ve El Sanatları
Askerlik	Ziraat Sanatları	(Kızlar)
Ev İdaresi ve Çocuk		Dikiş, Biçki, Nakış
Bakımı		Örgü ve Dokumacılık
Öğretmenlik Meslek Bilgisi		Ziraat Sanatları
Toplumbilim		
İş Eğitimi		
Çocuk ve İş Ruh Bilimi		
Öğretim Metodu ve		
Tatbikatı		
Zirai İşletmeler Ekonomisi		
ve Kooperatifçilik		

Tablo 2.21'de 1943 tarihli Köy Enstitüleri Öğretim Programında yer alan dersler bulunmaktadır. Programda derslerin “Kültür Dersleri”, “Ziraat Dersleri ve Çalışmaları” ve “Teknik Dersler ve Çalışmaları” olarak üç ayrı bölüme ayrıldığı

görülmektedir. Birinci bölüm olan “Kültür Dersleri”nde “Türkçe”, “Tarih”, “Coğrafya”, “Yurttaşlık Bilgisi”, “Matematik”, “Fizik”, “Kimya”, “Tabiat ve Okul Sağlığı”, “Yabancı Dil”, “El Yazısı”, “Resim-İş”, “Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar”, “Müzik”, “Askerlik”, “Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı” ve “Zirai İşletmeler Ekonomisi ve Kooperatifçilik” derslerine ek olarak Öğretmenlik Meslek Bilgisi başlığı altında da “Toplumbilim”, “İş Eğitimi”, “Çocuk ve İş Ruh Bilimi” ve “Öğretim Metodu ve Tatbikatı” dersleri de yer almaktadır.

İkinci bölüm olan “Ziraat Dersleri ve Çalışmaları”nda yer alan “Tarla Ziraatı”, “Sanayi Bitkileri Ziraatı”, “Zootekni”, “Kümes Hayvanları Bilgisi”, “Arıcılık ve İpek Böcekçiliği”, “Balıkçılık ve Su Ürünleri” ve “Ziraat Sanatları” derslerine ek olarak “Bahçe Ziraatı” başlığı altında ise “Fidancılık”, “Meyvacılık”, “Bağcılık” ve “Sebzecilik” dersleri de yer almaktadır.

Üçüncü bölüm olan “Teknik Dersler ve Çalışmaları”, 4 alt dala ayrılmaktadır. Erkekler için bu alt dallar, “Köy Demirciliği (Nalbantlık ve Motorculuk)”, “Köy Dülgerliği (Marangozluk)” ve “Köy Yapıcılığı (Tuğla ve Kiremitçilik, Taşçılık, Kireççilik, Duvarcılık, Sıvacılık ve Betonculuk)” iken, kız öğrenciler için ise “Köy ve El Sanatları (Dikiş, Biçki, Nakış, Örgü ve Dokumacılık ve Ziraat Sanatları)” olarak belirtilmiştir.

Öğretim süresi beş yıl olan Köy Enstitüleri’nde öğretim süresinin %50’si (114 hafta) kültür derslerine, %25’i (58 hafta) ziraat dersleri ve çalışmalarına, %25’i ise (58 hafta) teknik dersler ve çalışmalarına ayrılmıştır. 1943 yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı’na göre Köy Enstitüleri’nin çalışma programı şöyledir (Maarif Vekilliği, 1943):

- 1) “Her okul günü, öğleden önce ve öğleden sonra 45'er dakika olmak üzere toplam 8 ders ve iş saatinden oluşmaktadır.
- 2) Her okul gününde 2 saatlik etüt ve buna ilaveten 45 dakikalık serbest okuma saati bulunmaktadır.
- 3) Öğrencilerin günde 8-8,5 saat uyuması belirtilmiştir.
- 4) Her sabahın ilk 30 dakikası yoklama, müzik, ulusal oyunlar ve spor zamanı olarak belirlenmiştir.”

1943 yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı aşağıdaki tabloda verilmiştir (Maarif Vekilliği, 1943):

2.4.6.2 1943 Yılı Köy Enstitüleri öğretim programı

Tablo 2.21 1943 Yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı (Maarif Vekilliği, 1943)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf
Türkçe	4	3	3	3	3
Tarih	2	2	1	1	1
Coğrafya	2	2	1	1	-
Yurttaşlık Bilgisi	-	1	1	-	-
Matematik	4	2	2	3	2
Fizik	-	2	2	1	1
Kimya	-	-	2	2	-
Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi	2	2	2	1	1
Yabancı Dil	2	2	2	2	1
El Yazısı	2	-	-	-	-
Resim – İş	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar	1	1	1	1	-
Müzik	2	2	2	2	2
Askerlik	-	2	2	2	2
Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı	-	-	-	-	1
Öğretmenlik Bilgisi	-	-	-	2	6
Zirai İşletmeler Ekonomisi ve Kooperatifçilik	-	-	-	-	1
Toplam	22	22	22	22	22

Tablo 2.22’de bulunan 1943 yılında yürürlüğe giren Köy Enstitüleri Öğretim Programı’nda eğitim-öğretim süresinin beş yıl olarak belirlendiği görülmektedir. Programda yer alan “Türkçe”, “Tarih”, “Matematik”, “Tabiat ve Okul Sağlık Bilgisi”, “Yabancı Dil”, “Resim-İş” ve “Müzik” dersleri, beş yılda da bulunması sebebiyle önemli dersler olarak sayılmaktadır. Bu derslerin yanı sıra haftalık ders saatlerinin yüksek olmaları sebebiyle “Askerlik” ve “Öğretmenlik Bilgisi” dersleri de öne çıkan dersler olarak görülmektedir.

Daha modern bir öğretim programı ihtiyacı duyulmasının üzerine 1947’de Köy Enstitüleri Öğretim Programı güncellenmiştir. 1947 Köy Enstitüleri Programı aşağıdaki şekildedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 1947):

2.4.6.3 1947 Yılı Köy Enstitüleri öğretim programı

Tablo 2.22 1947 Yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı (Milli Eğitim Bakanlığı, 1947)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf
Türkçe	4	4	4	4	4
Genel Ruhbilim	-	-	-	2	-
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilim	-	-	-	-	1
Eğitim Bilimi	-	-	-	1	1
Genel Öğretim Metodu	-	-	-	2	-
Özel Öğretim Metodu ve Uygulama	-	-	-	-	6
Toplumbilim	-	-	-	-	2
Eğitim Tarihi ve Teşkilatı	-	-	-	-	1
Tarih	2	2	1	1	1
Coğrafya	2	2	1	1	1
Yurttaşlık Bilgisi	-	1	1	-	-
Matematik	5	3	3	3	-
Fizik	-	2	2	2	-
Kimya	-	2	2	1	-
Tabiat Bilgisi	2	2	2	2	-
Okul Sağlık Bilgisi	-	-	-	-	1
El Yazısı	1	1	-	-	-
Resim	1	1	1	1	1
İş	-	1	1	1	-
Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar	1	1	1	1	1
Müzik	2	2	1	2	1
Askerlik	-	-	1	1	1
Ev İdaresi ve Çocuk Bakımı	-	-	1	1	1
Kooperatifçilik ve Kooperatif	-	-	-	-	-
Sayışımı	-	-	-	-	1
Genel Bilgi Dersleri Toplamı	20	24	22	26	24
Tarım Dersleri ve Uygulamaları	12	10	11	9	10
Sanat Dersleri ve Çalışmaları	12	10	11	9	10
Toplam	44	44	44	44	44

Tablo 2.23’te yer alan 1947 Köy Enstitüleri Öğretim Programı’nda “Türkçe”, “Tarih”, “Coğrafya”, “Resim”, “Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar” ve “Müzik” dersleri, beş eğitim-öğretim yılında da bulunmaları sebebiyle dikkat çekmektedirler. Bu derslerin yanı sıra haftalık ders saatlerinin yüksek oluşu sebebiyle “Matematik” ve “Tabiat Bilgisi” dersleri de programda göze çarpan diğer dersler olarak belirtilebilir.

Yapılan çeşitli düzenlemelerle 1953 yılında da düzenlemeler yapılmıştır. Bu yeniliklerin en dikkat çekenler ise eğitim süresinin altı yıla çıkarılması ile enstitülerde karma eğitime son verilerek kız ve erkek öğrencilerin ayrı bir şekilde öğrenim görmesi olmuştur. Düzenlenen 1953 yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı aşağıda verilmektedir (MEV, 1953):

2.4.6.4 1953 Yılı Köy Enstitüleri öğretim programı

Tablo 2.23 1953 Yılı Köy Enstitüleri Öğretim Programı (MEV, 1953)

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf
Meslek Dersleri						
Psikolojiye Giriş	-	-	-	2	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	-	-	2	1
Öğretim Metodu						
ve Uygulama	-	-	-	-	2	6
Eğitim Sosyolojisi	-	-	-	-	1	2
Teşkilât ve İdare	-	-	-	-	-	1
Seminer						
Çalışmaları	-	-	-	-	1	2
Türk Dili ve Edebiyatı						
Okuma	3	2	2	1	1	-
Dilbilgisi	1	1	1	1	1	-
Kompozisyon	1	1	1	1	1	1
Türk Edebiyatı	-	-	-	1	1	-
Tarihi	-	-	-	-	-	1
Çocuk Edebiyatı						

Tablo 2.23'ün devamı

Dersler	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	6.Sınıf
Sosyal Bilgiler						
Tarih-Coğrafya-Yurttaşlık Bilgisi	4	4	4	-	-	-
Tarih	-	-	-	2	2	1
Coğrafya	-	-	-	1	1	1
Tabiat ve Fen Bilgileri						
Tabiat ve Fen Bilgisi	3	4	5	-	-	-
Fizik	-	-	-	2	2	-
Kimya	-	-	-	3	-	-
Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	-	-	-	-	2	2
Matematik	4	4	4	4	3	-
Milli Savunma	-	-	-	1	1	1
Din Bilgisi	-	-	-	1	1	-
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	2
Müzik	2	2	2	2	2	2
Resim ve Yazı	3	3	3	2	2	2
İş	3	4	4	3	3	3
Tarım	4	4	4	4	3	3
Serbest Çalışmalar	3	3	3	3	3	3
Toplam	33	34	35	36	37	34

Tablo 2.24'te yer alan 1953 Köy Enstitüleri Öğretim Programı'nda göze ilk çarpan ayrıntı, Köy Enstitüleri'nde eğitim-öğretim süresinin 6 yıla çıkması olmuştur. Programda yer alan derslerden “Kompozisyon”, “Matematik”, “Milli Savunma”, “Din Bilgisi”, “Beden Eğitimi”, “Müzik”, “Resim ve Yazı”, “İş”, “Tarım ve Serbest Çalışmalar” dersleri, programın altı eğitim-öğretim yılında da yer almaları sebebiyle önem taşımaktadır. Bu derslere ek olarak haftalık ders saatlerinin yüksek olmalarından dolayı “Tarih-Coğrafya-Yurttaşlık Bilgisi” ve “Tabiat ve Fen Bilgileri” dersleri de programda dikkat çeken diğer dersler olarak yer almaktadır.

1946 yılında Köy Enstitüleri'ne karşı artan şikayetler ve tartışmalar neticesinde, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel ve İlköğretim Genel Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'u görevden almıştır. Daha sonra, Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü de kapatılmıştır. Ancak, 1954 yılında yayınlanan 6234 sayılı kanunla Köy Enstitüleri, İlköğretmen Okulları ile birleştirilmiştir. Bu dönemde, Köy Enstitüleri'nde 17.341 öğretmen ve müfettiş, 8.675 eğitimci ve 1.248 sağlık ve tarım memuru yetiştirildiği belirtilmektedir (Batır, 2020).

2.4.7 İki Yıllık Eğitim Enstitüleri ve Eğitim Yüksek Okulları

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu” çerçevesinde kademe fark etmeksizin tüm öğretmen adayları için yükseköğretim mezuniyeti şartı getirilmesi dolayısıyla 1974'ten itibaren iki Yıllık Eğitim Enstitüleri kurulmaya başlamıştır (Erdem, 2013). Bu gelişme ile Türkiye’de öğretmen yetiştirme süreci yükseköğretim düzeyinde ele alınmaya başlamıştır (Çoban, 2018). 1974-1975 eğitim-öğretim yılından itibaren İlköğretmen Okulları'na öğrenci alınmamaya başlanmıştır (Sağlam, 2011). 21 Mart 1974 tarihinde 191 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile sınıf öğretmeni yetiştirme görevi, İlköğretmen Okulları'ndan İki Yıllık Eğitim Enstitüleri'ne devredilmiştir (Okçabol, 2005).

Öğretmen liselerinden mezun olan öğrencilerin girişte avantajlı olduğu İki Yıllık Eğitim Enstitüleri'nin ilkokullara sınıf öğretmeni yetiştiren enstitü sayısı 1977-1978 eğitim-öğretim yılında 49'a ulaşmıştır (Okçabol, 2005). Mevcut enstitüler, aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

2.4.7.1 1977-1978 eğitim-öğretim yılındaki mevcut İki Yıllık Eğitim Enstitüleri

Tablo 2.24 1977-1978 Öğretim Yılındaki İki Yıllık Eğitim Enstitüleri (Kaya, 1984; Akt.: Akyüz, 2014)

1.Afyon	13.Dedekorkut (Kars)	25.Kayseri	37.Ortaköy (İstanbul)
2.Ağrı	14.Demirci (Manisa)	26.Kepirtepe (Kırıkkale)	38.Perşembe (Ordu)
3.Aksu (Antalya)	15.Denizli	27.Kırşehir	39.Rize
4.Amasya	16.Düziçi (Adana)	28.Kocaeli	40.Savaştepe (Balıkesir)
5.Ankara	17.Edirne	29.Kütahya	41.Siirt
6.Arifiye (Sakarya)	18.Elazığ	30.Mareşal Çakmak (Gümüşhane)	42.Sinop
7.Bingöl	19.Erzincan	31.Mustafa Kemal (Malatya)	43.Sivas
8.Bolu	20.Giresun	32.Mardin	44.Tekirdağ
9.Burdur	21.Hatay	33.Muğla	45.Tokat
10.Çanakkale	22.İçel	34.Nenehatun (Erzurum)	46.Urfa
11.Çankırı	23.Kahramanmaraş	35.Niğde	47.Yozgat
12.Çorum	24.Kastamonu	36.Ortaklar (Aydın)	48.Van
			49.Zonguldak

Tablo 2.25’te 1977-1978 eğitim-öğretim yılında 49 adet İki Yıllık Eğitim Enstitüsü yer almaktadır. 1973 yılında öğretmenlerin yükseköğretim düzeyinde yetiştirilmesinin önünü açan 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile İki Yıllık Köy Enstitüleri’ne kabul edilecek olan sınıf öğretmeni adayları aşağıdaki şartlarla belirlenmiştir (Abide, 2020):

- “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,

- İlköğretmen Okulu, Öğretmen Lisesi veya herhangi bir liseden mezun olmak (Kontenjanın %75'lik kısmı İlköğretmen Okulu ve Öğretmen Lisesi öğrencilerine ayrılırken kalan %25'lik kısım ise diğer liselerden mezun öğrencilere ayrılmıştır.).
- Sağlam ve sağlıklı olmak (Öğretmenliğe engel olacak rahatsızlıklardan muzdarip olmamak).
- Askerlikten muaf olmak.
- Yatılı olarak kabul edilecek kadın öğretmen adayları için evli, boşanmış ya da dul olmamak.
- Herhangi bir yerde görevli ya da bir öğretim kurumunda öğrenci olmamak.”

1979-1980 eğitim-öğretim yılında sınıf öğretmeni yetiştiren İki Yıllık Eğitim Enstitüleri'nde öğretim programı aşağıdaki tabloda verilmiştir (Akyüz, 2014):

2.4.7.2 1979-1980 eğitim-öğretim yılı İki Yıllık Eğitim Enstitüsü öğretim programı

Tablo 2.25 1979-1980 Öğretim Yılı İki Yıllık Eğitim Enstitüsü Öğretim Programı (Akyüz, 2014)

Alanlar ve Dersler	1.Sınıf		2.Sınıf	
	1.Yarıyıl	2.Yarıyıl	3.Yarıyıl	4.Yarıyıl
Genel Kültür Dersleri (Zorunlu)”				
Türkçe-Kompozisyon	2	2	-	-
Düşünce Tarihi	-	3	-	-
Ekonomiye Giriş	-	3	-	-
Devrim Tarihi	-	-	2	2
Yabancı Dil	2	2	2	2
Araştırma	-	-	-	3
Sınıf Öğretmenliği Dersleri (Zorunlu)				
Hayat Bilgisi Öğretimi	-	-	-	2
Türkçe Öğretimi	-	-	2	2
Sosyal Bilgiler Öğretimi	-	-	-	3
Fen Bilgisi Öğretimi	-	-	3	-
Matematik Öğretimi	3	-	-	-
Din Bilgisi Öğretimi	-	-	-	2
Din Bilgisi Öğretimi	2	2	2	-
Müzik ve Öğretimi	2	2	2	-
Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	2	2	2	-
Resim-İş, Yazı ve Öğretimi	-	-	İlkokulda 15	İlkokulda 15
Uygulama (Öğretmenlik Stajı)	-	-	gün	gün

Tablo 2.25'in devamı

Alanlar ve Dersler	1.Sınıf		2.Sınıf	
	1.Yarıyıl	2.Yarıyıl	3.Yarıyıl	4.Yarıyıl
Öğretmenlik Formasyonu Dersleri (Zorunlu)	2	-	-	-
Eğitime Giriş	-	3	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	2	-
Eğitim Sosyolojisi	3	-	-	-
Eğitim Programı ve Yöntemleri	-	-	-	2
Eğitim Yönetimi	-	-	3	-
	-	-	-	2
Ölçme ve Değerlendirme				
Rehberlik				
Yardımcı Dallar (biri zorunlu seçilecek)	-	2	4	3
Okul Öncesi Eğitimi	-	2	4	3
Özel Eğitim				
İş ve Teknik Eğitimi Dersleri (biri zorunlu seçilecek)	2	2	2	2
El Sanatları	2	2	2	2
Pratik Elektrik ve Elektronik	2	2	2	2
Motor	2	2	2	2
Tarım	2	2	2	2
Kooperatifçilik	2	2	2	2
İlkyardım ve Sağlık Bilgisi				
Seçmeli Alanlar (biri zorunlu seçilecek)	3	3	3	-
Türkçe	3	3	3	-
Sosyal Bilgiler	3	3	3	-
Matematik	2	3	3	-
Fen Bilgisi	3	3	3	-
Müzik	3	3	3	-
Resim-İş	3	3	3	-
Beden Eğitimi				
Toplam	22-23	26	29	25

Tablo 2.26'da yer alan 1979-1980 eğitim-öğretim yılı İki Yıllık Eğitim Enstitüleri Öğretim Programı'nda derslerin zorunlu ve seçmeli olmak üzere başlıca ikiye ayrıldığı belirtilmektedir. Zorunlu dersler; "Genel Kültür Dersleri", "Sınıf Öğretmenliği Dersleri" ve "Öğretmenlik Formasyonu Dersleri" olarak üçe ayrılmaktadır. Seçmeli

dersler ise “Yardımcı Dallar”, “İş ve Teknik Eğitim Dersleri” ve “Seçmeli Alanlar” olarak üçe ayrılmaktadır. Zorunlu Genel Kültür Dersleri’nden “Yabancı Dil” dersi ile seçmeli “İş ve Teknik Eğitimi Dersleri (El Sanatları, Pratik Elektrik ve Elektronik, Motor, Tarım, Kooperatifçilik ve İlk Yardım ve Sağlık Bilgisi)” dört yarıyıl da yer alan dersler olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca programda son iki yarıyıl da “Uygulama” “(Öğretmenlik Stajı)” dersi ile sınıf öğretmeni adayları, 15’er gün okullarda öğretmenlik uygulaması yapmıştır.

1982’de çıkarılan “2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu” ile öğretmen yetiştirme görevi, Milli Eğitim Bakanlığı’ndan üniversitelere geçmiştir. İki Yıllık Eğitim Enstitüleri de Eğitim Yüksek Okulları’na dönüştürülmüştür. 1982-1989 yılları arasında Eğitim Yüksek Okulları’nda sınıf öğretmeni adayları iki yıllık bir eğitime tâbi tutulurken 1989-1990 eğitim-öğretim yılından itibaren Eğitim Yüksek Okulları’nda Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı dört yıla çıkarılmıştır (Erdem, 2013).

Eğitim Yüksek Okulları’nın Sınıf Öğretmenliği lisans programının 1990-1991 eğitim-öğretim yılındaki öğretim programına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir (YÖK, 1990; Akt.: Nas, 1992):

2.4.7.3 1990-1991 eğitim-öğretim yılı Eğitim Yüksek Okulları sınıf öğretmenliği öğretim programı

Tablo 2.26 1990-1991 Öğretim Yılı Sınıf Öğretmenliği (Eğitim Yüksek Okulu) Lisans Programı (YÖK, 1990; Akt: Nas, 1992)

Alanlar ve Dersler	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
Genel Kültür Dersleri	1.YY	2.YY	3.YY	4.YY	5.YY	6.YY	7.YY	8.YY
Türk Dili	3	3	-	-	-	-	-	-
Genel Tarih	2	-	-	-	-	-	-	-
Türk Tarihi	-	2	2	-	-	-	-	-
Genel Coğrafya	2	-	-	-	-	-	-	-
Yurt Bilgisi	2	-	-	-	-	-	-	-
Temel Matematik	2	2	-	-	-	-	-	-
Psikolojiye Giriş	2	-	-	-	-	-	-	-
Sosyolojiye Giriş	2	-	-	-	-	-	-	-
Felsefeye Giriş	2	-	-	-	-	-	-	-
Yabancı Dil	2	2	2	2	2	2	2	-
Atatürk İlkeleri ve	2	2	2	-	2	-	-	2
İnkılâp Tarihi	-	3	-	-	-	-	-	-
Türkiye Coğrafyası	-	3	-	-	-	-	-	-
Temel Fizik	-	2	-	-	-	-	-	-
Resim-İş, Müzik ya	-	-	2	2	-	-	-	-
da Beden Eğitimi	-	-	2	-	-	-	-	-
Türk Edebiyatı	-	-	3	-	-	-	-	-
Ülkeler Coğrafyası	-	-	2	-	-	-	-	-
Temel Kimya	-	-	-	3	-	-	-	-
İstatistik	-	-	-	-	2	-	-	-
Genel Biyoloji	-	-	-	-	-	-	2	2
Sağlık Bilgisi ve İlk	-	-	-	-	-	-	-	2
Yardım	-	-	-	-	-	-	-	-
Bilgisayar Kullanımı	-	-	-	-	-	-	-	-
ve Öğretimi	-	-	-	-	-	-	-	-
Türk Kültürü	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 2.26'nın devamı

Özel Alan Bilgisi								
Dersleri								
Beden Eğitimi ve Oyun	-	-	2	2	-	-	-	-
İlkokullar İçin Matematik	-	-	-	3	-	-	-	-
Resim-İş	-	-	2	-	-	-	-	-
Resim-İş ve Yazı	-	-	-	2	-	-	-	-
Müzik	-	-	2	2	-	-	-	-
Okuma-Yazma Öğretimi	-	-	-	-	2	-	-	-
İlkokullar İçin Fen ve Tabiat Bilgisi	-	-	-	-	3	-	-	-
Matematik Öğretimi	-	-	-	-	2	-	-	-
Müzik Öğretimi	-	-	-	-	2	-	-	-
Türkçe Öğretimi	-	-	-	-	-	2	-	-
İlkokullar İçin Sosyal Bilgiler	-	-	-	-	-	3	-	-
Din Kültürü ve Ahlâk	-	-	-	-	-	2	-	-
Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	-	-	-	-	-	2	-	-
Yan Alan	-	-	-	-	4	4	4	2
Fen ve Tabiat Bilgisi Öğretimi	-	-	-	-	-	-	2	-
Hayat ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	-	-	-	-	-	-	2	-
İlkokul Programı ve Geliştirilmesi	-	-	-	-	-	-	-	3
Çocuk Edebiyatı	-	-	-	-	-	-	-	2
Öğretmenlik Formasyonu								
Dersleri								
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Felsefesi	2	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	2	-	-	-	-	-	-
Gelişim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-
Öğrenme Psikolojisi	-	-	-	3	-	-	-	-
Araştırma Teknikleri	-	-	-	2	-	-	-	-

Tablo 2.26'nın devamı

Genel Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
İlkokullarda Gözlem	-	-	-	-	3	-	-	-
Türk Eğitim Sistemi								
Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	-	2	-	-
Okullarda Uygulama	-	-	-	-	-	3	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	2	-	-
Rehberlik ve Ruh Sağlığı	-	-	-	-	-	-	3	-
Halk Eğitimi	-	-	-	-	-	-	2	-
Staj Çalışmaları	-	-	-	-	-	-	3	-
Okul Yönetimi ve Denetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
Özel Eğitime Giriş	-	-	-	-	-	-	-	2
Uygulama Semineri	-	-	-	-	-	-	-	4
Toplam	26	21	24	24	22	22	22	22

Tablo 2.27’de 1990-1991 Eğitim Yüksek Okulları Sınıf Öğretmenliği Öğretim Programı yer almaktadır. Programda öğretim süresinin 4 yıl olduğu görülmektedir. Programda derslerin “Genel Kültür Dersleri”, “Özel Alan Bilgisi Dersleri” ve “Öğretmenlik Formasyonu Dersleri” olarak üçe ayrıldığı görülmektedir. Genel Kültür Dersleri’nden “Yabancı Dil” ve “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” dersleri, dört eğitim-öğretim yılında da bulunmaları sebebiyle programın kritik dersleri olarak yorumlanabilir. Ayrıca programda dört adet sınıf öğretmenliği uygulaması dersi bulunmaktadır. Bu dersler; beşinci yarıyılta “İlkokullarda Gözlem”, altıncı yarıyılta “Okullarda Uygulama”, yedinci yarıyılta “Staj Çalışmaları” ve sekizinci yarıyılta “Uygulama Semineri” olarak yer almaktadır. Programdaki Genel Kültür, Özel Alan ve Öğretmenlik Formasyonu derslerinin yarıyıllardaki haftalık ders saati sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

2.4.7.4 1990-1991 Eğitim-Öğretim Yılı Eğitim Yüksek Okulları Sınıf Öğretmenliği Derslerinin Alanları

Tablo 2.27 1990-1991 Öğretim Yılı Sınıf Öğretmenliği (Eğitim Yüksek Okulu) Derslerinin Alanları

	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf	
Alanlar	1.YY	2.YY	3.YY	4.YY	5.YY	6.YY	7.YY	8.YY
Genel Kültür	21	19	15	7	6	2	4	6
Dersleri								
Özel Alan	-	-	6	9	13	13	8	7
Dersleri								
Öğretmenlik	5	2	3	8	3	7	10	9
Formasyonu								
Dersleri								
Toplam	26	21	24	24	22	22	22	22

Tablo 2.28'e göre birinci yarıyıl, 21 saat Genel Kültür Dersleri ve beş saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 26 ders saatinden oluşmaktadır. İkinci yarıyıl, 19 saat Genel Kültür Dersleri ve iki saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 21 ders saatinden oluşmaktadır. Üçüncü yarıyıl, 15 saat Genel Kültür Dersleri, altı saat Özel Alan Dersleri ve üç saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 24 ders saatinden oluşmaktadır. Dördüncü yarıyıl, yedi saat Genel Kültür Dersleri, dokuz saat Özel Alan Dersleri ve sekiz saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 24 ders saatinden oluşmaktadır.

Tablo 2.28'e göre beşinci yarıyıl, altı saat Genel Kültür Dersleri, 13 saat Özel Alan Dersleri ve üç saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 22 ders saatinden oluşmaktadır. Altıncı yarıyıl, iki saat Genel Kültür Dersleri, 13 saat Özel Alan Dersleri ve yedi saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 22 ders saatinden oluşmaktadır. Yedinci yarıyıl, dört saat Genel Kültür Dersleri, sekiz saat Özel Alan Dersleri ve 10 saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 22 ders saatinden oluşmaktadır. Sekizinci yarıyıl, altı saat Genel Kültür Dersleri, yedi saat Özel Alan Dersleri ve dokuz saat Öğretmenlik Formasyonu Dersleri olmak üzere 22 ders saatinden oluşmaktadır.

2.4.8 Eğitim Fakülteleri

12 Eylül 1980 askerî darbesinin hemen ardından 6 Kasım 1981’de “2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu” çıkarılarak yükseköğretim, bir bütün hâlinde kabul edilmeye başlanmıştır (Gündüz, 2020). 1982’den beri Eğitim Yüksekokullarında yetişen sınıf öğretmeni adayları, iki yıllık bir eğitim alıyorlardı. 1989’da Sınıf Öğretmenliği lisans programı, dört yıllık bir çerçeve dâhilinde düzenlenmiştir. 1992 yılında diğer öğretmenlik bölümleri gibi Sınıf Öğretmenliği de Eğitim Fakülteleri’nin bünyesine dâhil olmuştur (Okçabol, 2005). 1994 yılında başlayıp 1998 yılında tamamlanan Yükseköğretim Kurulu/Dünya Bankası Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi ile eğitim fakülteleri, yeniden yapılandırılma sürecine girmiştir (Şanal ve Alaca, 2020). Bu nedenle Sınıf Öğretmenliği lisans programı, 1997’de yenilenmiştir. 1997 tarihli Sınıf Öğretmenliği lisans programı aşağıdaki tablolarda yer almaktadır (YÖK, 1998):

Tablo 2.28 1997 Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Lisans Programı

1. Sınıf							
1. Yarıyıl				2. Yarıyıl			
	T	U	K		T	U	K
Temel Matematik 1	2	-	2	Temel Matematik 2	2	-	2
Canlılar Bilimi	3	-	3	Genel Kimya	3	-	3
Türk Tarihi ve Kültürü	3	-	3	Uygarlık Tarihi	3	-	3
Coğrafyaya Giriş	2	-	2	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	-	3
Türkçe 1: Yazılı Anlatım	2	-	2	Türkçe 2: Sözlü Anlatım	2	-	2
Yabancı Dil 1	3	-	3	Yabancı Dil 2	3	-	3
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1	2	-	2	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2	2	-	2
Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	-	3	Okul Deneyimi 1	1	4	3
Toplam	20	-	20	Toplam	19	4	21

Tablo 2.29’da 1997 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nda eğitim-öğretim süresinin sekiz yarıyıldan (dört yıl) oluştuğu görülmektedir. Birinci sınıftaki dersler incelendiğinde bazı ikinci yarıyıl derslerinin bazı birinci yarıyıl derslerini tamamladığı (“Temel Matematik 1”/“Temel Matematik 2”, “Coğrafyaya Giriş”/“Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği”, “Türkçe 1: Yazılı Anlatım”/“Türkçe 2: Sözlü Anlatım”,

“Yabancı Dil 1”/“Yabancı Dil 2” ve “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1”/“Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2”) görülmektedir. İkinci yarıyılta sınıf öğretmeni adaylarına ilkokullarda dört saatlik bir uygulama eğitimi veren “Okul Deneyimi 1” dersinin yer aldığı görülmektedir.

Tablo 2.29 1997 Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Lisans Programı

2. Sınıf								
3. Yarıyıl				4. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Genel Fizik	3	-	3	Çevre Bilimi	2	-	2	
Türk Dili 1: Ses ve Şekil Bilgisi	2	-	2	Türk Dili 2: Metin ve Cümle Bilgisi”	2	-	2	
Ülkeler Coğrafyası	2	-	2	Çocuk Edebiyatı	3	-	3	
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	3	-	3	Resim-İş Eğitimi	2	-	2	
Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri	2	-	2	Müzik 2	2	-	2	
Müzik 1	2	-	2	Beden Eğitimi 2	2	-	2	
Beden Eğitimi 1	2	-	2	Fen Bilgisi Laboratuvarı	1	2	2	
Bilgisayar	2	2	3	Güzel Yazı Teknikleri ve Öğretimi	1	2	2	
Gelişim ve Öğrenme	3	-	3	Öğretimde Planlama ve Değerlendirme	3	2	4	
Toplam	21	2	22	Toplam	18	6	21	

Tablo 2.30’da üçüncü yarıyılta yer alan “Bilgisayar” ve 4. yarıyılta yer alan “Fen Bilgisi Laboratuvarı”, “Güzel Yazı Teknikleri ve Öğretimi”ve “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme” derslerinin, ikişer saatlik uygulama süresine sahip dersler olarak programda yer aldığı görülmektedir. İkinci sınıftaki dersler incelendiğinde bazı dördüncü yarıyıl derslerinin bazı üçüncü yarıyıl derslerini tamamladığı (“Türk Dili 1: Ses ve Şekil Bilgisi”/“Türk Dili 2: Metin ve Cümle Bilgisi”, “Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri”/“Resim-İş Eğitimi”, “Müzik 1”/“Müzik 2” ve “Beden Eğitimi 1”/“Beden Eğitimi 2”) görülmektedir.

Tablo 2.30 1997 Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Lisans Programı

3. Sınıf								
5. Yarıyıl				6. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Müzik Öğretimi	2	2	3	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	2	2	3	
Fen Bilgisi Öğretimi 1	2	2	3	Fen Bilgisi Öğretimi 2	2	2	3	
İlkokuma ve Yazma Öğretimi	2	2	3	Türkçe Öğretimi	2	2	3	
Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi 1	2	2	3	Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi 2	2	2	3	
Matematik Öğretimi 1	2	2	3	Matematik Öğretimi 2	2	2	3	
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme	2	2	3	Sınıf Yönetimi	2	2	3	
Seçmeli 1	2	-	2	Seçmeli 2	2	-	2	
Toplam	14	12	20	Toplam	14	12	20	

Tablo 2.31’de üçüncü sınıfta programa öğretim derslerinin (“Müzik Öğretimi”, “Fen Bilgisi Öğretimi 1”, “İlkokuma ve Yazma Öğretimi”, “Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi 1”, “Matematik Öğretimi 1”, “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi”, “Fen Bilgisi Öğretimi 2”, “Türkçe Öğretimi”, “Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi 2” ve “Matematik Öğretimi 2”) girdiği görülmektedir. Ayrıca beşinci yarıyılta bulunan “Seçmeli 1” ve altıncı yarıyılta bulunan “Seçmeli 2” dersleri ile programda ilk defa seçmeli derslerin de yer aldığı görülmektedir.

Tablo 2.31 1997 Sınıf Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Lisans Programı (YÖK, 1998)

4. Sınıf								
7. Yarıyıl				8. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi	2	2	3	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	-	2	
Vatandaşlık Bilgisi	2	-	2	Sağlık ve Trafik Eğitimi	2	-	2	
Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	2	-	2	Rehberlik	3	-	3	
İlköğretimde Drama	2	2	3	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5	
Okul Deneyimi 2	1	4	3	Seçmeli 4	2	-	2	
Seçmeli 3	2	-	2					
Toplam	11	8	15	Toplam	11	6	14	

Tablo 2.32’de dördüncü sınıfta iki adet Sınıf Öğretmenliği uygulama derslerinin bulunduğu görülmektedir. Bu dersler, yedinci yarıyılta bulunan “Okul Deneyimi 2” ile sekizinci yarıyılta bulunan “Öğretmenlik Uygulaması”dır. Ayrıca yedinci yarıyılta bulunan “Seçmeli 3”ve sekizinci yarıyılta bulunan “Seçmeli 4” dersleri dördüncü sınıfta yer alan seçmeli dersler olarak görülmektedir.

1997 tarihli Sınıf Öğretmenliği lisans programı, teorik dersler ile karşılaştırıldığında uygulamalı derslerin daha az yer alması ve değişen öğretmen beklentileri gibi nedenler dolayısıyla 2006-2007 eğitim-öğretim yılında güncellenmiştir (Abide, 2020). 2006 tarihli Sınıf Öğretmenliği lisans programı aşağıdaki tabloda verilmiştir (YÖK, 2006):

Tablo 2.32 2006 Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Lisans Programı

1. Sınıf								
1. Yarıyıl			2. Yarıyıl					
	T	U	K		T	U	K	
Temel Matematik 1	2	-	2	Temel Matematik 2	2	-	2	
Genel Biyoloji	2	-	2	Genel Kimya	2	-	2	
Uygarlık Tarihi	2	-	2	Türk Tarihi ve Kültürü	2	-	2	
Türkçe 1: Yazılı Anlatım	2	-	2	Genel Coğrafya	2	-	2	
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1	2	-	2	Türkçe 2: Sözlü Anlatım	2	-	2	
Yabancı Dil 1	3	-	3	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2	2	-	2	
Bilgisayar 1	2	2	2	Yabancı Dil 2	3	-	3	
Eğitim Bilimine Giriş	3	-	3	Bilgisayar 2	2	2	3	
				Eğitim Psikolojisi	3	-	3	
Toplam	18	2	20	Toplam	20	2	21	

Tablo 2.33’te verilen 2006 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nın eğitim-öğretim süresinin sekiz yarıyıldan (dört yıl) oluştuğu görülmektedir. Birinci sınıftaki dersler incelendiğinde bazı ikinci yarıyıl derslerinin bazı birinci yarıyıl derslerini tamamladığı (“Temel Matematik 1”/“Temel Matematik 2”, “Uygarlık Tarihi”/“Türk Tarihi ve Kültürü”, “Türkçe 1: Yazılı Anlatım”/“Türkçe 2: Sözlü Anlatım”, “Yabancı Dil 1”/“Yabancı Dil 2”, “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1”/“Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2” ve “Bilgisayar 1”/“Bilgisayar 2”) görülmektedir.

1997 ve 2006 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında birinci yarıyılta bulunan “Temel Matematik 1”, “Türkçe 1: Yazılı Anlatım”, “Yabancı Dil 1”

ve “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1” derslerinde herhangi bir değişim yaşanmadığı görülmektedir. 1997 programında yer alan üç saatlik teorik bir ders olan “Canlılar Bilimi” yerine iki saatlik teorik bir ders olan Genel Biyoloji ve üç saatlik teorik bir ders olan “Öğretmenlik Mesleğine Giriş” dersi yerine üç saatlik teorik bir ders olan “Eğitim Bilimine Giriş” dersi eklenmiştir. 1997 programında üçüncü yarıyılta bulunan iki saat teorik iki saat de uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir ders olan “Bilgisayar” dersinin yerine yine aynı saate sahip “Bilgisayar 1” dersi eklenmiştir.

1997 ve 2006 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında ikinci yarıyılta bulunan “Temel Matematik 2”, “Genel Kimya”, “Türkçe 2: Sözlü Anlatım”, “Yabancı Dil 2 ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2” derslerinde herhangi bir değişim yaşanmadığı görülmüştür. 1997 programında birinci yarıyılta bulunan iki saatlik teorik bir ders olan “Coğrafyaya Giriş” yerine bu yarıyılta yine aynı ders saatine sahip olan “Coğrafyaya Giriş” dersi eklenmiştir. 1997 programında birinci yarıyılta yer alan “Türk Tarihi ve Kültürü” dersi ile ikinci yarıyılta yer alan “Uygarlık Tarihi” dersleri bu programda yer değiştirmiştir. Üç saat teorik bir yapıya sahip olan “Eğitim Psikolojisi” dersi bu programda ilk defa kendine yer bulmuştur.

Tablo 2.33 2006 Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Lisans Programı

2. Sınıf								
3. Yarıyıl				4. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Türk Dili 1: Ses ve Şekil Bilgisi	2	-	2	Türk Dili 2: Metin ve Cümle Bilgisi	2	-	2	
Genel Fizik	2	-	2	Çocuk Edebiyatı	2	-	2	
Müzik	1	2	2	Müzik Öğretimi	1	2	2	
Beden Eğitimi ve Spor Kültürü	1	2	2	Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	1	2	2	
Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 1	-	2	1	Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 2	-	2	1	
Çevre Eğitimi	2	-	2	Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	3	-	3	
Felsefe	2	-	2	Sanat Eğitimi	1	2	2	
Sosyoloji	2	2	3	Güzel Yazı Teknikleri	1	2	2	
Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	-	3	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	-	2	
				Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3	
Toplam	15	6	18	Toplam	15	12	21	

Tablo 2.34’te üçüncü yarıyıl da yer alan “Müzik”, “Beden Eğitimi ve Spor Kültürü” ve “Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 1” dersleri ile dördüncü yarıyıl da yer alan “Müzik Öğretimi”, “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi”, “Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 2”, “Sanat Eğitimi”, “Güzel Yazı Teknikleri” ve “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” derslerinin, ikişer saatlik uygulama süresine sahip dersler olarak programda yer aldığı görülmektedir. İkinci sınıftaki dersler incelendiğinde bazı dördüncü yarıyıl derslerinin bazı üçüncü yarıyıl derslerini tamamladığı (“Türk Dili 1: Ses ve Yapı Bilgisi”/“Türk Dili 2: Cümle ve Metin Bilgisi”, “Müzik”/“Müzik Öğretimi”, “Beden Eğitimi ve Spor Kültürü”/“Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi” ve “Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 1”/“Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 2”) görülmektedir.

1997 ve 2006 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında 3. yarıyıl da bulunan “Türk Dili 1: Ses ve Yapı Bilgisi” dersinde isim değişikliği (1997: “Türk Dili 1: Ses ve Şekil Bilgisi”) dışında herhangi bir değişim yaşanmamıştır. “Genel Fizik” dersi, 1997 programında üç saatlik bir teorik ders iken 2006 programında iki saatlik teorik bir ders olarak yer almıştır. 1997 programında iki saatlik teorik dersler olan “Müzik 1”ve “Beden Eğitimi 1”dersleri, 2006 programında “Müzik” ve “Beden Eğitimi ve Spor Kültürü” adları ile bir saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere üç saatlik dersler olarak yer almışlardır. 1997 programında dördüncü yarıyıl da iki saatlik teorik bir ders olan “Çevre Bilimi” dersi, bu programda “Çevre Eğitimi” adı ile yer almaktadır. “Felsefe”, “Sosyoloji” ve “Öğretim İlke ve Yöntemleri” dersleri ise 1997 programında yer almayıp bu programda yer alan üçüncü yarıyıl dersleridir.

1997 ve 2006 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında dördüncü yarıyıl da bulunan “Türk Dili 2: Cümle ve Metin Bilgisi” (1997: “Türk Dili 1: Metin ve Cümle Bilgisi”) ve “Güzel Yazı Teknikleri” (1997: “Güzel Yazı Teknikleri ve Öğretimi”) dersinde isim değişikliği dışında herhangi bir değişim yaşanmamıştır. “Çocuk Edebiyatı” dersi, 1997 programında üç saatlik bir teorik ders iken 2006 programında iki saatlik teorik bir ders olarak yer almıştır. “Müzik Öğretimi” dersi, 1997 programında beşinci yarıyıl da iki saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir ders iken 2006 programında dördüncü yarıyıl da bir saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere üç saatlik bir ders olarak yer almıştır. 1997 programında

beşinci yarıyıl da iki saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir ders olan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” (1997: “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme”) dersi, 2006 programında dördüncü yarıyıl da bulunmaktadır. 1997 programında iki saatlik teorik dersler olan “Beden Eğitimi 2” ve “Resim-İş Eğitimi” dersleri, 2006 programında “Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi” ve “Sanat Eğitimi” adları ile bir saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere üç saatlik dersler olarak yer almışlardır. Ayrıca dördüncü yarıyıl da 1997 programında bir saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere üç saatlik bir ders olan “Fen Bilgisi Laboratuvarı” dersi, 2006 programında “Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 2” adı ile iki saatlik bir uygulama dersi olarak kendine yer bulmuştur.

Tablo 2.34 2006 Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Lisans Programı

3. Sınıf								
5. Yarıyıl				6. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Fen ve Teknoloji Öğretimi 1	3	-	3	Fen ve Teknoloji Öğretimi 2	3	-	3	
İlkokuma ve Yazma Öğretimi	3	-	3	Türkçe Öğretimi	3	-	3	
Hayat Bilgisi Öğretimi	3	-	3	Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	-	3	
Matematik Öğretimi 1	3	-	3	Matematik Öğretimi 2	3	-	3	
Drama	2	2	3	Erken Çocukluk Eğitimi	2	-	2	
Ölçme ve Değerlendirme	3	-	3	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	
Sınıf Yönetimi	2	-	2	Okul Deneyimi	1	4	3	
Toplam	19	2	20	Toplam	16	6	19	

Tablo 2.35’te üçüncü sınıfta iki yarıyıl da öğretim derslerinde artış yaşandığı görülmektedir. Beşinci yarıyıl da yer alan “Fen ve Teknoloji Öğretimi 1”, “İlkokuma ve Yazma Öğretimi”, “Hayat Bilgisi Öğretimi” ve “Matematik Öğretimi 1” dersleri ile altıncı yarıyıl da yer alan “Fen ve Teknoloji Öğretimi 2”, “Türkçe Öğretimi”, “Sosyal Bilgiler Öğretimi” ve “Matematik Öğretimi 2” dersleri, üçer saatlik teorik bir yapıya sahip öğretim dersleri olarak programda yer almaktadır. Beşinci yarıyıl da yer alan “Drama” dersi ile altıncı yarıyıl da yer alan “Topluma Hizmet Uygulamaları” ve “Okul Deneyimi” dersleri, programda üçüncü sınıftaki uygulamalı dersler olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca “Topluma Hizmet Uygulamaları” ve “Okul Deneyimi” dersleri,

sınıf öğretmeni adaylarının gerek öğretmenlik gözlemi ve uygulaması gerekse de sosyalleşmeleri bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir. Üçüncü sınıftaki dersler incelendiğinde bazı altıncı yarıyıl derslerinin bazı beşinci yarıyıl derslerini tamamladığı (“Fen ve Teknoloji Öğretimi 1”/“Fen ve Teknoloji Öğretimi 2”, “İlkokuma ve Yazma Öğretimi”/“Türkçe Öğretimi”, “Hayat Bilgisi Öğretimi”/“Sosyal Bilgiler Öğretimi”, “Matematik Öğretimi 1”/“Matematik Öğretimi 2”) görülmektedir.

1997 programında ikişer saat teorik, ikişer saat uygulamalı olmak üzere dörder saatlik dersler olan “Fen Bilgisi Öğretimi 1”, “Hayat Bilgisi” ve “Sosyal Bilgiler Öğretimi 1”, “Fen Bilgisi Öğretimi 2” ve “Hayat Bilgisi” ve “Sosyal Bilgiler Öğretimi 2” dersleri, 2006 programında “Fen ve Teknoloji Öğretimi 1”, “Hayat Bilgisi Öğretimi”, “Fen ve Teknoloji Öğretimi 2” ve “Sosyal Bilgiler Öğretimi” adları ile üçer saat teorik dersler olarak yer almışlardır. 1997 programında ikişer saat teorik, ikişer saat uygulamalı olmak üzere dörder saatlik dersler olan “İlkokuma ve Yazma Öğretimi”, “Matematik Öğretimi 1”, “Türkçe Öğretimi” ve “Matematik Öğretimi 2” dersleri ise aynı adlar ile 2006 programında üçer saat ile yer almışlardır. 1997 programında iki saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir ders olarak altıncı yarıyılta bulunan “Sınıf Yönetimi” dersi, 2006 programında iki saatlik bir teorik ders olarak beşinci yarıyılta yer almaktadır. 1997 programında iki saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir ders olarak yedinci yarıyılta bulunan “İlköğretimde Drama” dersi, 2006 programında “Drama” adı ile beşinci yarıyılta yer almaktadır. Öte yandan “Ölçme ve Değerlendirme”, “Erken Çocukluk Eğitimi” ve “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersleri, ilk kez bu programda yer almıştır.

Tablo 2.35 2006 Sınıf Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Lisans Programı (YÖK, 2006)

4. Sınıf							
7. Yarıyıl				8. Yarıyıl			
	T	U	K		T	U	K
Görsel Sanatlar Öğretimi	1	2	2	Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	2	-	2
Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretimi	2	-	2	Seçmeli (Alan Eğitimi)	2	-	2
Trafik ve İlk Yardım	2	-	2	Türk Eğitim Tarihi	2	-	2

Tablo 2.35'in devamı

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	2	-	2	İlköğretimde Kaynaştırma	2	-	2
Etkili İletişim	3	-	3	Seçmeli (Meslek Bilgisi)	2	-	2
Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5	Öğretmenlik Uygulaması 2	2	6	5
Rehberlik	3	-	3	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	-	2
Özel Eğitim	2	-	2				
Toplam	17	8	21	Toplam	11	6	14

Tablo 2.36'da üçüncü sınıfta iki yarıyıl da hem uygulamalı hem de öğretim derslerinde azalma yaşandığı görülmektedir. Yedinci yarıyıl da yer alan “Görsel Sanatlar Öğretimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması 1” dersleri ile sekizinci yarıyıl da yer alan “Öğretmenlik Uygulaması 2” dersi, dördüncü sınıftaki uygulamalı dersler olarak programda yer almaktadır. Yedinci yarıyıl da yer alan “Görsel Sanatlar Öğretimi” ve “Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretimi” dersleri ile sekizinci yarıyıl da yer alan “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersi, dördüncü sınıftaki uygulamalı dersler olarak programda yer almaktadır.

1997 programında iki saatlik teorik bir ders olarak yedinci yarıyıl da bulunan “Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi” dersi, 2006 programında “Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretimi” adı ile aynı yarıyıl da yer almaktadır. 1997 programında üç saatlik teorik bir ders olarak üçüncü yarıyıl da bulunan “Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı” dersi, 2006 programında iki saatlik teorik bir ders olarak yedinci yarıyıl da yer almaktadır. 1997 programında üç saatlik teorik bir ders olarak sekizinci yarıyıl da bulunan “Rehberlik” dersi, 2006 programında yedinci yarıyıl da yer almaktadır. 1997 programında iki saatlik teorik bir ders olarak sekizinci yarıyıl da bulunan Sağlık ve “Trafik Eğitimi” dersi, 2006 programında “Trafik ve İlk Yardım” adı ile yedinci yarıyıl da yer almaktadır. Öte yandan “Görsel Sanatlar Öğretimi”, “Etkili İletişim” ve “Özel Eğitim” dersleri, ilk kez bu programda yer almıştır.

1997 ve 2006 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında sekizinci yarıyıl da bulunan “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinde herhangi bir değişim yaşanmamıştır. 1997 programında iki saat teorik, altı saat uygulamalı olmak üzere

sekiz saatlik bir ders olarak sekiz yarıyılta bulunan “Öğretmenlik Uygulaması” dersi, 2006 programında “Öğretmenlik Uygulaması 2” adı ile aynı yarıyılta yer almaktadır. “Türk Eğitim Tarihi”, “İlköğretimde Kaynaştırma” ve “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” dersleri, ilk kez bu programda yer almışlardır. Öte yandan bu yarıyılta biri alan, diğeri de meslek bilgisi olmak üzere iki adet seçmeli dersin yer aldığı da görülmektedir.

Çoban (2018), alan eğitimi dersleri ile öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yeniden yapılandırılması, alan bilgisi derslerinin daha çok ön planda olma düşüncesinin ön plana çıkması, öğretmenlik uygulamalarına daha fazla önemsenerek daha geniş bir zaman dilimine yayılması ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın yeniden hazırlayıp uyguladığı ders programlarıyla uyumlu bir hale getirilmesi için 2018’de öğretmenlik lisans programlarının güncellendiğini belirtmektedir. Ayrıca YÖK (2018)’ün yayınladığı 2018 tarihli güncellenen öğretmenlik lisans programlarında üniversiteler ve fakülteler arasında haftalık ders saati, ders kredisi, AKTS, yatay geçiş, çift ana dal, yan dal, Erasmus, Mevlâna ve Farabi değişim programlarında yaşanan aksaklıklar ve uyumsuzlıklardan dolayı yeni bir programa ihtiyaç duyulduğu açıklanmıştır. Bu nedenle 2018 yılında Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı yeniden yapılandırılmıştır. Yenilenen program, aşağıda verilmiştir (YÖK, 2018):

Tablo 2.36 2018 Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Lisans Programı

1. Sınıf								
1. Yarıyıl				2. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Eğitime Giriş	2	-	2	Eğitim Psikolojisi	2	-	2	
Eğitim Sosyolojisi	2	-	2	Eğitim Felsefesi	2	-	2	
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1	2	-	2	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2	2	-	2	
Yabancı Dil 1	2	-	2	Yabancı Dil 2	2	-	2	
Türk Dili 1	3	-	3	Türk Dili 2	3	-	3	
Bilişim Teknolojileri	3	-	3	Çevre Eğitimi	2	-	2	
İlkokulda Temel Matematik	3	-	3	İlkokulda Temel Fen Bilimleri	3	-	3	
Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	2	-	2	Türk Tarihi ve Kültürü	2	-	2	
Toplam	19	-	19	Toplam	20	2	21	

Tablo 2.37’de verilen 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nda eğitim-öğretim süresinin sekiz yarıyıldan (dört yıl) oluştuğu görülmektedir. Birinci sınıftaki dersler incelendiğinde bazı ikinci yarıyıl derslerinin bazı birinci yarıyıl derslerini tamamladığı (“Türk Dili 1”/“Türk Dili 2”, “Yabancı Dil 1”/“Yabancı Dil 2” ve “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1”/“Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2”) görülmektedir.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında birinci yarıyılta bulunan “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1”dersinde herhangi bir değişim yaşanmamıştır. 2006 programında yer alan üç saatlik teorik bir ders olan “Yabancı Dil” 1 dersi, 2018 programında iki saatlik bir teorik ders olarak yer almaktadır. 2006 programında yer alan üç saatlik teorik bir ders olan “Eğitim Bilimine Giriş” dersi yerine iki saatlik teorik bir ders olan “Eğitime Giriş” dersi eklenmiştir. 2006 programında yer alan iki saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir ders olan “Bilgisayar 1”dersi yerine üç saatlik teorik bir ders olan “Bilişim Teknolojileri” dersi eklenmiştir. 2006 programında yer alan iki saatlik teorik bir ders olan “Temel Matematik 1”dersi yerine üç saatlik teorik bir ders olan “İlkokulda Temel Matematik” dersi eklenmiştir. 2006 programında üçüncü yarıyılta yer alan iki saatlik teorik bir ders olan “Türk Dili 1: Ses ve Yapı Bilgisi” dersi, 2018 programında üç saatlik teorik bir ders olarak “Türk Dili 1” adı ile birinci yarıyılta yer almaktadır. 2006 programında dördüncü yarıyılta yer alan üç saatlik teorik bir ders olan “Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği” dersi, 2018 programında iki saatlik teorik bir ders olarak birinci yarıyılta yer almaktadır. İki saatlik teorik bir yapıya sahip olan “Eğitim Sosyolojisi” dersi bu programda ilk defa kendine yer bulmuştur.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında ikinci yarıyılta bulunan “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 2”ve “Türk Tarihi ve Kültürü” derslerinde herhangi bir değişim yaşanmamıştır. 2006 programında yer alan üç saatlik teorik bir ders olan “Yabancı Dil 2”dersi, 2018 programında iki saatlik bir teorik ders olarak yer almaktadır. 2006 programında yer alan üç saatlik teorik bir ders olan “Eğitim Psikolojisi” dersi, 2018 programında iki saatlik bir teorik ders olarak yer almaktadır. 2006 programında 4.yarıyılta yer alan iki saatlik teorik bir ders olan “Türk Dili 2: Cümle ve Metin Bilgisi” dersi, 2018 programında üç saatlik teorik bir ders olarak “Türk Dili 2” adı ile ikinci yarıyılta yer almaktadır. 2006 programında üçüncü

yarıyıl da yer alan iki saatlik teorik bir ders olan “Çevre Eğitimi” dersi, 2018 programında ikinci yarıyıl da yer almaktadır. İki saatlik teorik bir yapıya sahip olan “Eğitim Felsefesi” ve üç saatlik teorik bir yapıya sahip olan “İlkokulda Temel Fen Bilimleri” dersleri bu programda ilk defa kendine yer bulmuştur.

Tablo 2.37 2018 Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Lisans Programı

2. Sınıf								
3. Yarıyıl				4. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Öğretim Teknolojileri	2	-	2	Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	-	2	
Türk Eğitim Tarihi	2	-	2	Eğitimde Araştırma Yöntemleri	2	-	2	
Seçmeli 1(Meslek Bilgisi)	2	-	2	Seçmeli 2 (Meslek Bilgisi)	2	-	2	
Seçmeli 1 (Genel Kültür)	2	-	2	Seçmeli 2 (Genel Kültür)	2	-	2	
Seçmeli 1(Alan Eğitimi)	2	-	2	Seçmeli 2(Alan Eğitimi)	2	-	2	
İlkokulda Drama	2	-	2	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	
Fen Bilimleri Laboratuvar Uygulamaları	-	2	1	Oyun ve Fiziki Etkinlikler Öğretimi	3	-	3	
İlkokuma ve Yazma Öğretimi	2	2	3	Türkçe Öğretimi	3	-	3	
Toplam	14	4	16	Toplam	17	2	18	

Tablo 2.38’de ikinci sınıfta iki yarıyıl da seçmeli derslerde artış yaşandığı görülmektedir. İki yarıyıl da birer Meslek Bilgisi, birer Genel Kültür ve birer adet de Alan Eğitimi seçmeli dersleri bulunmaktadır. Üçüncü yarıyıl da yer alan “Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları” dersi ile dördüncü yarıyıl da yer alan “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersi, ikişer saatlik uygulama süresine sahip dersler olarak programda yer almaktadır. İkinci sınıftaki dersler incelendiğinde öğretim derslerinin ikinci sınıfta başladığı görülmektedir. Üçüncü yarıyıl da yer alan “İlkokuma ve Yazma Öğretimi” dersi ile dördüncü yarıyıl da yer alan “Oyun ve Fiziki Etkinlikler Öğretimi” ve “Türkçe Öğretimi” dersleri, ikinci sınıftaki öğretim dersleri olarak programda görülmektedir.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında üçüncü yarıyıl da bulunan “Fen Bilimleri Laboratuvar Uygulamaları” dersinde isim değişikliği (2006: “Fen ve Teknoloji Laboratuvar Uygulamaları 1”) yaşanmıştır. 2006

programında iki saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir yapıya sahip olan “Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” dersi, 2018 programında iki saatlik bir teorik ders olarak “Öğretim Teknolojileri” adı ile yer almıştır. 2006 programında sekizinci yarıyıl da yer alan iki saatlik teorik bir ders olan “Türk Eğitim Tarihi” dersi, 2018 programında üçüncü yarıyıl da yer almıştır. 2006 programında beşinci yarıyıl da iki saat teorik, iki saat uygulamalı olmak üzere dört saatlik bir yapıya sahip olan teorik bir ders olan “Drama” dersi, bu programda “İlkokulda Drama” adı ile iki saatlik teorik bir ders olarak üçüncü yarıyıl da yer almaktadır. 2006 programında beşinci yarıyıl da bulunan üç saatlik teorik bir ders olan “İlkokuma ve Yazma Öğretimi” dersi, 2018 programında üçüncü yarıyıl da yer almaktadır.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında dördüncü yarıyıl da bulunan “Eğitimde Araştırma Yöntemleri” dersinde isim değişikliği (2006: “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”) yaşanmıştır. 2006 programında üç saatlik teorik bir ders olan “Öğretim İlke ve Yöntemleri” dersi, 2018 programında iki saatlik bir teorik ders olarak dördüncü yarıyıl da yer almıştır. 2006 programında altıncı yarıyıl da yer alan bir saat teori, iki saat uygulamalı olmak üzere üç saatlik bir yapıya sahip bir ders olan “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersi, 2018 programında dördüncü yarıyıl da yer almıştır. 2006 programında altıncı yarıyıl da üç saatlik teorik bir ders olan “Türkçe Öğretimi” dersi, bu programda dördüncü yarıyıl da bulunmaktadır.

Tablo 2.38 2018 Sınıf Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Lisans Programı

3. Sınıf								
5. Yarıyıl				6. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Sınıf Yönetimi	2	-	2	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	2	-	2	
Eğitimde Ahlâk ve Etik	2	-	2	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	-	2	
Seçmeli 3 (Meslek Bilgisi)	2	-	2	Seçmeli 4 (Meslek Bilgisi)	2	-	2	
Seçmeli 3 (Genel Kültür)	2	-	2	Seçmeli 4 (Genel Kültür)	2	-	2	
Seçmeli 3 (Alan Eğitimi)	2	-	2	Seçmeli 4 (Alan Eğitimi)	2	-	2	
Hayat Bilgisi Öğretimi	3	-	3	Sosyal Bilgiler Öğretimi	3	-	3	
Matematik Öğretimi 1	3	-	3	Matematik Öğretimi 2	3	-	3	

Tablo 2.38'in devamı

Fen Öğretimi	3	-	3	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretimi	3	-	3
Toplam	19	-	19	Toplam	19	-	19

Tablo 2.39'da üçüncü sınıfta iki yarıyıl da öğretim derslerinde artış yaşandığı görülmektedir. Beşinci yarıyıl da yer alan “Hayat Bilgisi Öğretimi”, “Matematik Öğretimi 1” ve “Fen Öğretimi” dersleri ile 6. yarıyıl da yer alan “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, “Matematik Öğretimi 2” ve “Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretimi” dersleri, üçüncü sınıftaki öğretim dersleri olarak programda görülmektedir. İki yarıyıl da birer Meslek Bilgisi, birer Genel Kültür ve birer adet de Alan Eğitimi seçmeli dersleri bulunmaktadır.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında beşinci yarıyıldaki “Sınıf Yönetimi”, “Hayat Bilgisi Öğretimi” ve “Matematik Öğretimi 1” derslerinde herhangi bir değişime rastlanmamaktadır. Üçüncü yarıyıl da bulunan “Fen Öğretimi” dersinde isim değişikliği (2006: “Fen ve Teknoloji Öğretimi 1”) yaşanmıştır. Eğitimde Ahlâk ve Etik dersi ise ilk defa bu programda yer almıştır.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında altıncı yarıyıldaki “Sosyal Bilgiler Öğretimi” ve “Matematik Öğretimi 2” derslerinde herhangi bir değişime rastlanmamaktadır. 2006 programında beşinci yarıyıl da bulunan üç saatlik teorik bir ders olan “Ölçme ve Değerlendirme” dersi, 2018 programında “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme” adı ile iki saatlik teorik bir ders olarak altıncı yarıyıl da yer almaktadır. 2006 programında sekizinci yarıyıl da bulunan iki saatlik teorik bir ders olan “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi” dersi, 2018 programında altıncı yarıyıl da yer almaktadır. 2006 programında yedinci yarıyıl da bulunan iki saatlik teorik bir ders olan “Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretimi” dersi, 2018 programında üç saatlik teorik bir ders olarak altıncı yarıyıl da yer almaktadır.

Tablo 2.39 2018 Sınıf Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Lisans Programı (YÖK, 2018)

4. Sınıf								
7. Yarıyıl				8. Yarıyıl				
	T	U	K		T	U	K	
Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5	Öğretmenlik Uygulaması 2	2	6	5	
Özel Eğitim ve Kaynaştırma	2	-	2	Okullarda Rehberlik	2	-	2	
Seçmeli 5 (Meslek Bilgisi)	2	-	2	Seçmeli 6 (Meslek Bilgisi)	2	-	2	
Seçmeli 5 (Alan Eğitimi)	2	-	2	Seçmeli 6 (Alan Eğitimi)	2	-	2	
Müzik Öğretimi	3	-	3	Karakter ve Değer Eğitimi	3	-	3	
İlkokulda Yabancı Dil Öğretimi	3	-	3	Görsel Sanatlar Öğretimi	3	-	3	
Toplam	14	6	17	Toplam	14	6	17	

Tablo 2.40’ta dördüncü sınıfta iki yarıyıl da birer öğretim dersi bulunduğu görülmektedir. Yedinci yarıyıl da yer alan “İlkokulda Yabancı Dil Öğretimi” dersi ile sekizinci yarıyıl da yer alan “Görsel Sanatlar Öğretimi” dersi, dördüncü sınıftaki öğretim dersleri olarak programda yer almaktadır. Programda iki yarıyıl da birer uygulamalı ders bulunduğu görülmektedir. Yedinci yarıyıl da yer alan “Öğretmenlik Uygulaması 1” dersi ile sekizinci yarıyıl da yer alan “Öğretmenlik Uygulaması 2” dersi, dördüncü sınıftaki uygulamalı dersler olarak programda yer almaktadır. İki yarıyıl da birer Meslek Bilgisi birer adet de Alan Eğitimi seçmeli dersleri bulunmaktadır.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında yedinci yarıyıldaki “Öğretmenlik Uygulaması 1” dersinde herhangi bir değişime rastlanmamaktadır. 2006 programında yedinci yarıyıl da bulunan iki saatlik teorik bir ders olan “Özel Eğitim” dersi ile sekizinci yarıyıl da bulunan iki saatlik teorik bir ders olan “İlköğretimde Kaynaştırma” dersleri birleştirilerek 2018 programında “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” adı ile iki saatlik teorik bir ders olarak yedinci yarıyıl da yer almaktadır. 2006 programında dördüncü yarıyıl da bulunan bir saat teorik, iki saat uygulamalı bir ders olan “Müzik Öğretimi” dersi, 2018 programında üç saatlik teorik bir ders olarak yedinci yarıyıl da yer almaktadır. “İlkokulda Yabancı Dil Öğretimi” dersi ise ilk defa bu programda yer almıştır.

2006 ve 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programları karşılaştırıldığında sekizinci yarıyıldaki “Öğretmenlik Uygulaması 2”dersinde herhangi bir değişime rastlanmamaktadır. 2006 programında yedinci yarıyıldan bulunan üç saatlik teorik bir ders olan Rehberlik dersi, 2018 programında “Okullarda Rehberlik” adı ile iki saatlik teorik bir ders olarak sekizinci yarıyıldan yer almaktadır. 2006 programında sekizinci yarıyıldan bulunan bir saat teorik, iki saat uygulamalı bir ders olan “Görsel Sanatlar Öğretimi” dersi, 2018 programında üç saatlik teorik bir ders olarak sekizinci yarıyıldan yer almaktadır. “Karakter ve Değer Eğitimi” dersi ise ilk defa bu programda yer almıştır.

Programda her öğrencinin altı meslek bilgisi, altı genel kültür ve altı alan eğitimi olmak üzere toplam 18 seçmeli dersten sorumlu oldukları görülmektedir. Bu seçmeli dersler ise programda alfabetik bir biçimde sıralanarak belirtilmektedir (YÖK, 2018):

“Meslek Bilgisi Seçmeli Dersleri: Açık ve Uzaktan Öğrenme, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, Eğitim Hukuku, Eğitim Antropolojisi, Eğitim Tarihi, Eğitimde Drama, Eğitimde Program Dışı Etkinlikler, Eğitimde Program Geliştirme, Eğitimde Proje Hazırlama, Eleştirel ve Analitik Düşünme, Hastanede Yatan Çocukların Eğitimi, Kapsayıcı Eğitim, Karşılaştırmalı Eğitim, Mikro Eğitim, Müze Eğitimi, Okul Dışı Öğrenme Ortamları, Öğrenme Güçlüğü, Öğretimi Bireyselleştirme ve Uyarlama, Sürdürülebilir Kalkınma ve Eğitim ve Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme. “

“Genel Kültür Seçmeli Dersleri: Bağımlılık ve Bağımlılıkla Mücadele, Beslenme ve Sağlık, Bilim Tarihi ve Felsefesi, Bilim ve Araştırma Etiği, Ekonomi ve Girişimcilik, Geleneksel Türk El Sanatları, İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi, İnsan İlişkileri ve İletişim, Kariyer Planlama ve Geliştirme, Kültür ve Dil, Medya Okuryazarlığı, Mesleki İngilizce, Sanat ve Estetik, Türk Halk Oyunları, Türk İşaret Dili, Türk Kültür Coğrafyası, Türk Musikisi ve Türk Sanatı Tarihi.”

“Alan Eğitimi Seçmeli Dersleri: Afetler ve Afet Yönetimi, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Psikolojisi, Geleneksel Çocuk Oyunları, İlkokul Ders Kitapları İncelemesi, İlkokul Programı, İlkokulda Alternatif Eğitim Uygulamaları, Kapsayıcı Dil Öğretimi, Risk Altındaki Çocuklar ve Eğitimi, Sınıf İçi Öğrenmelerin Değerlendirilmesi, Sosyal Beceri Öğretimi ve Türk Kültüründe Çocuk ve Eğitim.”

YÖK, 2018’de yayınlanan “Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Programların Güncelleme Gerekçeleri, Getirdiği Yenilikler ve Uygulama Esasları” başlıklı bildirgesi ile bir dizi yenilikleri açıklamıştır. Böylece yeni programda dersler, Öğretmenlik Meslek Bilgisi (MB) %30-35, Alan Eğitimi (AE) %45-50 ve Genel Kültür (GK) %15-20 olarak 3 gruptan oluşmuştur. Derslerin ulusal ve uluslararası kredileri düzenlenerek yatay geçiş vb. durumlarda yaşanan sıkıntıların önüne geçilmesine ön ayak olunmuştur. 2006 programında seçmeli derslerin az olması bir

tartışma konusu olmuştur. 2018 programında seçmeli dersler, artırılarak programın %25'ini oluşturmuştur (YÖK, 2018). Ayrıca YÖK, üniversitelerin kendi programlarını geliştirmelerine de izin vermesiyle köklü bir değişim yapmıştır. YÖK, 18 Ağustos 2020'de yayınladığı “Eğitim Fakülteleri’ne Yetki Devri” başlıklı bildirgesinde 12 Nisan 2018’de açıklanan “Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Programların Güncelleme Gerekçeleri, Getirdiği Yenilikler ve Uygulama Esasları” başlıklı bildirgenin iptal edildiğini duyurmuştur. Programlardaki ders kategorilerinin “Alan Eğitimi Dersleri”, “Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri” ve “Genel Kültür Dersleri” olarak 3 kategoride verileceği, “ders sayısı, ders saati/kredi sayısı ve yoğunluğu” gibi koşullara dikkat etme şartıyla eğitim fakültelerindeki lisans programlarındaki derslerin, müfredatların ve kredilerinin belirlenme yetkisinin üniversitelere devredildiği açıklanmıştır (YÖK, 2020).

2.5 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, çalışmanın konusunu oluşturan Öğretmen Yetiştirme/Sınıf Öğretmeni Yetiştirme ile ilgili alan yazındaki araştırmalara yer verilmiştir. Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar ve Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar olarak iki konu başlığı olarak belirtilen bu çalışmalar, kronolojik sıra ile aşağıda yer almaktadır.

2.5.1 Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar

Ataünal (1992)’ın “İlköğretim Okullarına Öğretmen Yetiştirme” başlıklı makalesinde öğretmen yetiştirmede niceliğe daha fazla önem verilmesi nedeniyle niteliğin göz ardı edildiği belirtilmiştir. Buna ek olarak öğretmen yetiştirmede belli bir eğitim politikasının bulunmaması, uygulamaya gerektiği kadar zaman ayrılmaması, öğretim elemanı ve materyal eksikliği, öğretmenliğe giriş sınavındaki başarı oranının düşük olması ve öğretmen liseleri ile eğitim fakülteleri arasındaki bağın zayıf olması gibi sorunlardan söz edilmiştir. Bu sorunlara çözüm olarak ise öğretmen adaylarında öğretmenliğe uygun ruh, ideal ve davranışlara sahip olması gerektiğinin eğitim fakültelerinin ana kaynağının Anadolu öğretmen liseleri olması gerektiği belirtilmiştir.

Nas (1992)’ın “İlköğretime Öğretmen Yetiştirme” başlıklı makalesinde ilkökul öğretmen adaylarının ne öğreteceklerinden ziyade öğretmen adaylarının bu dersleri

nasıl öğretecekleri daha fazla önem arz etmektedir. “İlkokullar İçin Matematik” ve “İlkokullar İçin Fen ve Tabiat Bilgisi” gibi derslerin “Temel Matematik” ve “Temel Kimya” gibi derslere nazaran daha gerekli olduğu yorumunda bulunulmuştur. Özel öğretim derslerinin ilkokullarda öğretmenlik yapmış öğretim elemanları tarafından verilmesi, uygulama etkinliklerinin 1/3’ünü birleştirilmiş sınıflı köy okullarında verilmesi gerektiği ve öğrencilerin eğitim yüksekokullarına görüşme yöntemi ile alınıp mesleğe yakınlık testinin uygulanması gerektiği önerilerinde bulunulmuştur.

Baskan vd., (2006)’in “Türkiye’deki Öğretmen Yetiştirme Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış” başlıklı makalesinde Türkiye’deki öğretmen yetiştirme politikalarını, öğrenci seçme ve yetiştirme sürecini ve mesleğe atanma şartlarını karşılaştırmalı bir şekilde incelemiştir. Bu çalışma, eğitim fakültelerine öğrenci seçiminde değişiklik yapılması, öğretmenlik programlarında genel kültür, meslek bilgisi ve öğretmenlik uygulamalarına daha fazla önem verilmesi, öğretmenlerin mesleğe atanmadan önce alan bilgilerinin ölçülmesi için bir sınav yapılması gibi önerilerde bulunulmuştur.

Tutkun ve Aksoyalp (2010)’ın “21. Yüzyılda Öğretmen Yetiştirme Eğitim Programının Boyutları” adlı çalışması, 21. yüzyılda öğretmen yetiştirme programlarının içeriği ve kapsamı hakkında öneriler sunmaktadır. Araştırma, öğretmenliğin bir ihtisas mesleği olarak kabul edilmesi, öğretmen yetiştirme sürecinin uluslararası bir nitelik taşıması gerektiği, öğretmenlerin çok kültürlü ve demokratik toplumların inşasında etkin bir rol oynaması gerektiği ve öğretmenlerin insanı ve toplumu ilgilendiren konularda donanımlı olacak şekilde yetiştirilmesi gerektiği konularında görüşlerini belirtmektedir. Bu çalışmada, derleme yöntemi kullanılmış ve yapılan derlemeler ışığında öneriler sunulmuştur.

Akdemir’in “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Programlarının Tarihçesi ve Sorunları” başlıklı çalışması (2013) Türkiye’deki öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunlarını ele almaktadır. Araştırmada, öğretmen yetiştirme programları cumhuriyet öncesi dönem, erken cumhuriyet dönemi ve günümüz olmak üzere üç dönemde incelenmiştir. Mevcut durum değerlendirmesi, eğitim programı ve günümüz öğretmenleri başlıkları altında ele alınmıştır. Ayrıca, 1994 ve 1998 yılları arasında Yüksek Öğretim Kurulu ve Dünya Bankası ile yapılan yenilikçi çalışmalar da ele

alınmış ve bu projelerin eleştirileri de yapılmıştır. Araştırmada ayrıca, Türkiye'deki öğretmen yetiştirme programlarının diğer ülkelerdekilerle karşılaştırıldığı birçok çalışmadan da bahsedilmiştir.

Ateş ve Burgaz (2015)'ın “Türkiye, ABD ve Finlandiya Öğretmen Yetiştirme Sistemlerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri ve Türkiye'deki Sistemin Geliştirilmesine İlişkin Öneriler” başlıklı makalesinde Ateş ve Burgaz (2015) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye, ABD ve Finlandiya'daki öğretmen yetiştirme sistemleri üniversiteye giriş şartları, eğitim süresi ve eğitimin kapsamı gibi faktörlere göre karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sisteminin geliştirilmesi için öneriler sunmaktır. Bu doğrultuda, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde son sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına açık uçlu yazılı soru formları kullanılarak görüşleri alınmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, Türkiye'deki öğretmen yetiştirme yaklaşımının kapsamlı olmasına rağmen, uygulama ve değerlendirme konusunda yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle, bu sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yapılması önerilmiştir.

Cenan (2015)'ın “İsmet İnönü Dönemi Öğretmen Yetiştirme Politikaları (1938-1950)” başlıklı yüksek lisans tezinde İsmet İnönü dönemindeki öğretmen yetiştirme politikaları, genel tarama modeli kullanılarak incelenmiştir. Bu çalışmada 1938-1950 arasında köye yönelik öğretmen yetiştirmeye önem verildiği, ilköğretim ve ortaöğretimde gelişmelerin yaşandığı ve yurtdışından gelen eğitim uzmanlarının görüşlerinden yararlandığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Güneş (2016)'nin “Öğretmen Yetiştirme Yaklaşım ve Modelleri” başlıklı makalesinde, dört farklı öğretmen yetiştirme yaklaşımı olan “geleneksel”, “davranışçı”, “bilişsel” ve “yapılandırıcı” yaklaşımların olduğu belirtilmiştir. Makalede, gelecekteki öğretmenlerin yetiştirilmesinde yapılandırmacı yaklaşımın ve beceri odaklı eğitimin önemine dikkat çekilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımın, öğretmenlerin dil, zihinsel ve sosyal becerilerinin gelişmesine, düşünebilen ve sorgulayabilen öğretmenlerin yetişmesine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

Üzeirli (2018)'in “Türkiye ve Azerbaycan’da Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sürecinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezi Türkiye ve Azerbaycan’daki sınıf öğretmeni yetiştirme sistemleri ve süreçlerinin karşılaştırıldığı bir araştırmayı kapsamaktadır. Yapılan araştırmada, Türkiye ve Azerbaycan’dan 24 uzmanın görüşlerine başvurulmuş ve yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, toplumdaki öğretmen statüsünün yükseltilmesi, sınıf öğretmeni eğitiminde uygulamalı derslerin süresinin artırılması, Eğitim Fakülteleri’nde uygulama okullarının bulunması ve Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin geliştirilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Yaman (2018)'in “Türkiye, Almanya, Fransa, Çin ve Japonya’da Öğretmen Yetiştirme (2000-2017)” başlıklı doktora tezinde “Türkiye”, “Almanya”, “Fransa”, “Çin” ve “Japonya”da 2000-2017 yılları arasındaki öğretmen yetiştirme alanında gerçekleşen gelişmeler incelenmiştir. Doküman incelemesi ve görüşme yöntemlerinin kullanıldığı bu araştırmada görüşmeler Türkiye için yüz yüze yapılırken diğer ülkeler ile yapılan görüşmelerde yazılı formlar kullanılmıştır. Araştırma sonucunda söz konusu ülkelere öğretmen yetiştirmede eğitimin kapsamı, içeriği ve süresi bakımından farklılıkların olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda üniversite-okul arasındaki işbirliğinin artırılması, öğretmen eğitim programının iyileştirilmesi, öğretmen maaşlarının artırılması ve öğretmenlere yüksek lisans yapma zorunluluğunun getirilmesi önerilerinde bulunulmuştur.

Yılmaz (2018)'in “Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Politikalarında Paradigma Sorunu” başlıklı yüksek lisans tezinde Türkiye’nin eğitim paradigma sorunları incelenerek Türkiye’deki öğretmen yetiştirme programlarına katkıda bulunan unsurlar incelenmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye’de öğretmen yetiştirme üzerine kuramsal bir altyapının kurulamayıp davranışçı öğrenme yaklaşımının devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda eğitim fakültelerinde görev yapacak olan öğretim elemanlarının en az beş yıl öğretmenlik yapmış olması ve Türkiye’nin kendi gerçeklerine göre bir eğitim paradigmasının oluşturulması gerektiği önerilerine ulaşılmıştır.

Akdoğan (2019)'in “Öğretmen Yetiştirme Sistemi Bağlamında Köy Enstitüsü Mezunlarının Görüşleri” başlıklı yüksek lisans tezinde Köy Enstitüleri’ndeki

öğretmen yetiştirme programları incelenerek ve Köy Enstitüleri'nden mezun olan altı öğretmenin görüşlerinden yola çıkılarak günümüz öğretmen yetiştirme sistemine yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur. Araştırmada Köy Enstitüleri'nin tercih edilme sebepleri, öğretim programları, öğretmen-öğrenci ilişkisi ve meslekî yaşamlara olan katkıları incelenmiştir.

Çalışıcı (2019)'nın “2006-2018 Yılları Arasında Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Politikalarına İlişkin Bir Değerlendirme” adlı yüksek lisans tezi Türkiye'nin 2006-2018 yılları arasındaki öğretmen yetiştirme politikalarını ele almaktadır. Bu tez, Türkiye'nin öğretmen yetiştirme politikalarının tarihsel gelişim sürecini inceleyerek günümüzdeki durumu, sorunları ve öğretmen yetiştirme sistemini analiz edip değerlendirmektedir. Veriler literatür taraması, yasa ve yönetmelikler, kalkınma planları, Milli Eğitim Şuraları, politika belgeleri, MEB ve YÖK tarafından sağlanan istatistiksel bilgiler ve ilgili alanda yapılan çalışmaların doküman analizi ile elde edilmiştir.

Fatdayev (2019)'in “Azerbaycan ve Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması” başlıklı yüksek lisans tezinde Azerbaycan ve Türkiye’deki Sınıf Öğretmenliği lisans programları incelenip karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalı analiz yönteminin kullanıldığı bu araştırmada doküman analizinden ve açık uçlu görüşmelerden faydalanılmıştır. Araştırmada iki ülkede de mezun olmak için gereken kredi ve ECTS sayılarının eşit olduğu, yabancı dil olarak İngilizce eğitiminin verildiği ve “Çocuk Edebiyatı”, “Matematik” ve “Müzik” gibi ortak derslerin bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada iki ülkenin lisans programlarındaki farklılıklar ise verilen eğitim süresi Azerbaycan’da 2-4 ve 4-5 yıl iken Türkiye’de dört yıldır. Mezun olmak için Azerbaycan’da bitirme tezi şartı varken Türkiye’de yoktur. Azerbaycan’da öğrencilerin seçebilecekleri seçmeli alan eğitimi ve meslek bilgisi dersleri yokken Türkiye’de vardır. Türkiye’de sınıf öğretmeni adayları, üç dönem staj yaparken Azerbaycan’daki sınıf öğretmeni adayları bir dönem staj yapmaktadır.

Işık (2019)'ın “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Geleceğine Yönelik Eğitim Yönetimi Akademisyenlerinin Görüşleri” başlıklı doktora tezinde Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sisteminin mevcut durumunun analizi yapılarak gelecekteki

öğretmen yetiştirme sistemlerine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Yedi adet soru bulunan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılan bu çalışmada Eğitim Yönetimi üzerine uzmanlaşan 15 akademisyenin görüşlerine ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında edinilen bulgulara göre öğretmen yetiştirmede hem nicel hem de nitel sorunların devam ettiği ve Türkiye'nin Avrupa ile rekabet edebilecek düzeyde felsefi bir sisteme dayanan bir öğretmen yetiştirme sisteminin olmadığı bildirilmiştir. Araştırma sonucunda pedagojik formasyon eğitiminin yeniden yapılandırılması, sözleşmeli öğretmenlik uygulamasına son verilmesi ve eğitim yönetimi alanında yapılan atamalarda politik görüşlerin öncelikli olmaması şeklinde önerilerde bulunulmuştur.

Abide (2020)'nin “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Politikalarının Öğretmen Yetiştirme Programlarına ve İstihdamına Yansımaları (Sınıf Öğretmenliği Örneği)” başlıklı doktora tezinde Türkiye’de öğretmen yetiştirmeye yönelik politikalar belirlenerek incelenmiştir. Betimsel nitelikte yapılan bir çalışmada tarihî yöntem ve doküman incelemesi yöntemlerinden faydalanılmıştır. Araştırma kapsamında programındaki seçmeli ders sayısının artması ve programdaki toplam ders sayısının azalması olumlu olarak yorumlanırken uygulamaya yeteri kadar imkân verilmemesi ise olumsuz olarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen istihdamına yönelik iyileştirmelerin yapılması gerektiğini ve programa çocuğu tanıma ve anlamaya yönelik derslerinin eklenmesi gerektiği önerilerinde bulunulmuştur.

Benli (2020)'nin “İlkokullara Öğretmen Yetiştirme (1923-2018)” adlı araştırma makalesinde Türkiye'deki ilkokullara öğretmen yetiştiren kurumlar incelenmiştir. “İlk muallim mektepleri”, “pedagoji kursları”, “köy muallim mektepleri”, “köy öğretmen okulları”, “köy enstitüleri”, “ilköğretmen okulları”, “iki yıllık eğitim enstitüleri”, “eğitim yüksekokulları” ve “eğitim fakülteleri” gibi örgün eğitim kurumlarının işlevleri ve tarihsel gelişimleri açıklanmıştır. Araştırmada nitel bir yöntem kullanılmış ve 1923-2018 yılları arasındaki dönemde ilkokullara öğretmen yetiştiren kurumlar incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, Türkiye'nin ilkokullara öğretmen yetiştirme sisteminin özgün ve zengin bir geçmişten geldiği, bu zenginliğin öğretmen yetiştirme sistemimize faydalı olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Parlar ve Halisdemir (2020)'in “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmasında Türkiye'deki öğretmen yetiştirme üzerine olan doktora tezlerinin sayısı ve kalitesinin incelenerek, gelecekte yapılacak öğretmen yetiştirme çalışmalarına yol göstermek amaçlanmıştır. Bu nitel araştırmada, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilen 15 doktora tezi detaylı olarak incelenmiştir. Veriler, “Tematik Yapı Belirleme Formu” kullanılarak toplanmış ve frekans ve kategorisel analiz teknikleri ile çözümlenmiştir. Çözümlenen veriler sonucunda, Türkiye'deki öğretmen yetiştirme üzerine olan doktora tezlerinin yeterli olmadığı ve bu alana daha fazla önem verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Susar ve Yurdakal (2020)'in “Yenilenen (2018) Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Yetiştirme Lisans Programına İlişkin Öğretim Elemanlarının Görüşleri” başlıklı makalesinde 2018 Sınıf Öğretmenliği lisans programı üzerine Sınıf Öğretmenliği anabilim dalında görev yapan 15 öğretim elemanın görüşlerine altı sorudan oluşan yapılandırılmış soru formu aracılığıyla ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında seçmeli derslerin sayısının artması, alan dışı dersler olan fizik-kimya-biyoloji derslerinin programdan çıkarılması ve eski programda benzer olduğu hâlde farklı isimlerle uygulanan derslerin birleştirilmesi olumlu gelişmeler olarak yorumlanmıştır. Ders saatlerinin azaltılması, “Okul Deneyimi” dersinin kaldırılması ve sınıf öğretmeni adaylarının “Öğretim İlke ve Yöntemleri” ve “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme” derslerini almadan “İlkokuma ve Yazma Öğretimi” ve “Türkçe Öğretimi” derslerini alması olumsuz gelişmeler olarak belirtilmiştir. Araştırma sonucunda hazırlanacak olan programların uzun süreli çalışmalar ve programlar sonucu hazırlanmış olmaları, pilot uygulamaların yapılmasının gerektiği ve öğretim derslerinin dönemlerinin tekrar incelenmesi önerilerinde bulunulmuştur.

Kalkan (2021)'e ait olan “Türkiye ve Bazı Gelişmiş Ülkelerin Öğretmen Yetiştirme Sistemleri ve Programlarının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi” adlı çalışmada “Türkiye”, “Finlandiya”, “Estonya”, “Almanya”, “İngiltere”, “Danimarka”, “Belçika” ve “Japonya”daki öğretmen yetiştirme programlarının ve öğretmen yetiştirmeden sorumlu kurumların karşılaştırmalı olarak incelenmesini amaçlamıştır. Bu çalışmada, öğretmenlik programlarına kabul koşulları, öğretmen yetiştirme

kurumlarında öğretilen ders programlarının nitelikleri, öğretmen adaylarının mesleğe atanma koşulları gibi konular ele alınmıştır. Doküman analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu nitel araştırmada, ülkeler arasında öğretmen yetiştirme sistemlerinde ortak noktaların bulunduğu, ancak genellikle farklılıkların da mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Erol ve Çayak (2022)'ın “Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime Erişilebilirlik Sorunları” adlı çalışmasında 21. yüzyılda insan hayatının her anına nüfuz eden teknoloji ile eğitim arasındaki ilişki, öğretmen adaylarının uzaktan eğitime olan erişim sorunları bakımından incelenmiştir. Namık Kemal Üniversitesi'nden 22 öğretmen adayı ile gerçekleştirilen bu çalışmada Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği uygulanmıştır. Nitel analizler ise Maxqda 2022 programı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye'deki öğretmen adaylarının internete erişim eksikliklerinin bulunması sebebiyle uzaktan eğitimden beklenen şekilde yararlanamadıkları bulgularına erişilmiştir.

Baş ve Nural (2023)'ın “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarında Yaşanan Sorunların Belirlenmesi ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında Türkiye’deki öğretmen yetiştirme programlarında yaşanan sorunların belirlenerek çözüm yolları önerilmesi amaçlanmıştır. Açık uçlu 5 sorudan oluşan bir “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu”nun kullanıldığı bu çalışmada 12 öğretmenin görüşlerinden yola çıkılarak Türkiye’deki öğretmen yetiştirme programlarında giriş için yeterli derecede bir ölçme ve değerlendirilmenin yapılmadığı ve öğretmenlik uygulamalarının az olması sonuçlarına ulaşılmıştır.

Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmen yetiştirme sisteminde aksaklıklar olduğu sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir. Bunun başlıca sebepleri ise alanyazın doğrultusunda, uzun ömürlü bir program anlayışı yerine kısa süre içerisinde yeniden düzenlenen öğretim programları, öğretmen yetiştirmede net bir eğitim politikası oluşturulamamış olması, öğretmen yetiştiren kurumlardaki akademik personellerin ve eğitim ekipmanlarının nitelik ve nicelik yönünden eksik olmaları, öğretmen adayları üzerinde geniş bir ölçme ve değerlendirme yapılmaması,

öğretmenlik uygulamalarının yetersiz olması ve teorik derslerin uygulamalı derslere nazaran çok daha fazla yer kaplaması şeklinde özetlenebilir.

2.5.2 Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Cobb (1999)'un “Öğretmen Eğitiminin Uluslararası Bir Karşılaştırması” başlıklı araştırmasında ABD, Almanya, Çin, Fransa, Hong Kong ve Yeni Zelanda’da öğretmen eğitimi; alan bilgisi, pedagojik bilgi, beceri tutumu, öğrenme isteği ve etik başlıkları altında incelenip karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda söz konusu ülkelerden edinilen ortak bulgu öğretmen eğitiminde teknolojik okuryazarlığın geliştirilmesine önem verilmesidir.

Aderman (2000)'ın “Üniversite Genişletme Programı Kalitesi: Azalan Finansmanı, Rekabet ve Uzaktan Eğitim Teknolojisi Faktörleri Dikkate Alındığında Program Yöneticileri ve Öğretim Üyelerinin Kalite Algıları” başlıklı çalışmasında lisans programları ve bu programları etkileyen faktörler incelenmiştir. Finansman ve teknolojinin eğitim programlarına yönelik olan etkisinin incelendiği bu çalışmada anket ve görüşme teknikleri aracılığıyla verilere ulaşılmıştır. Eğitim yöneticileri ve öğretim elemanları ile yapılan bu çalışmada eğitimin kalitesinin yükseltilebilmesi için malî anlamda daha fazla desteğe gerek olduğunu ve uzaktan eğitime daha fazla önem verilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Walker (2008)'ın “Etkili Bir Öğretmenin On İki Özelliği: Hizmet İçi ve Hizmet Adaylarının Görüşlerine Yönelik Boylamsal, Nitel, Yarı Araştırma Çalışması” başlıklı araştırmasında etkili bir öğretmende bulunması gereken 12 temel nitelik incelenmiştir. Araştırmadan edinilen bulgular sonucunda etkili bir öğretmenin adil, etkili bir iletişime sahip, olumlu nitelikler gösteren, çevresine saygılı, merhametli, yenilikçi gibi özelliklere sahip olması gerektiği vurgulanmıştır.

Severiens vd., (2013)'ın “Çeşitlilik İçin Öğretim: Literatüre Genel Bakış ve Bir Öğretmen Eğitim Koleji Programının Analizi” başlıklı araştırma makalelerinde ise öğretmen yeterliliğinin bilgi yönünün şehir okullarında neleri kapsayıp oluşturması sorusuna cevap vermeyi amaçlayan literatürün genel bir bakışı ile başlamıştır. Genel bakışın sonucu, beş uzmanlık alanını en önemli olarak tanımlamışlardır: Dil Gelişimi,

Pedagoji, Sosyal Etkileşim ve Kimlik, Ebeveyn Katılımı, Okullar ve Topluluk. Araştırmada ayrıca, uzmanlık alanlarının tanımı kullanılarak vizyon belgesi, öğretmen yetkinlikleri ve ders tanımları analiz edilmiştir.

Mahmudov (2014)'un “Dünya Tahsil Sistemleri” başlıklı araştırmasında Azerbaycan, Türkiye, ABD, Avustralya, Belçika, İran ülkelerinin öğretmen yetiştirme sistemlerini incelemiştir. Bu araştırma sonucunda söz konusu ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemlerinin sistem, yönetim ve yapı bakımından birbirinden farklılıklar gösterdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Hu ve Verdugo (2015)'nin “Çin’de Öğretmen Eğitimi’nin Bir Analizi” adlı çalışmalarında Çin’de öğretmen eğitimi ve eğitim politikalarının eğitime olan etkisi incelenmiştir. Çin’deki öğretmen eğitiminin tarihsel bir tanımını yaparak başlayan makalede; özellikle öğretmen eğitimi ile ilgili eğitim politikalarının eleştirel analizi yapılmıştır. Araştırmacılar başlıca şu sonuçlara ulaşmıştır: Öğretmen eğitimi ile ilgili reformların öğretmen eğitim programlarının geliştirilmesi gerekliliğinden veya Çin kamuoyunun ihtiyaçlarından ziyade siyasi ve ekonomik ihtiyaçlar tarafından yönlendirildiği, Çin’de öğretmen eğitimi ve eğitim eşitliğinin kalitesini artırmak için hala yapılması gereken çok fazla gelişmenin olduğu ve Çin’de öğretmen eğitimini geliştirmek için geniş çaplı girişimlere ihtiyacın var olduğu belirtilmiştir.

Darling-Hammond (2016)'ın “Öğretim ve Öğretmen Eğitimi Üzerine Araştırmalar ve Politika ve Uygulama Üzerindeki Etkileri” başlıklı çalışmasında öğretim ve öğretmen eğitimi üzerine yapılan araştırmaların evriminin yanı sıra ABD’deki öğretmen eğitimi ve öğretmen değerlendirmesi ile ilgili politika ve uygulama üzerindeki bazı kritik etkilerin izi sürülmektedir. Çalışmada öğretmen yetiştirmenin kalitesi, öğretim etkinliğinin değerlendirilmesi üzerindeki temel etkileri incelenmiştir. Siyasetin eğitim politikasını belirlemedeki rolünün de tartışıldığı bu çalışmada eğitim araştırmacılarının siyaset ve politika arenalarında üretken bir şekilde yer alma konusunda daha bilgili ve daha yetenekli olmaları için bir çağrıda bulunulmuştur.

Bourke, vd., (2018)'un “Öğretmen Eğitimcileri Meslekî Standartları Uygulamalarında Nasıl Kullanıyorlar?” başlıklı makalesinde eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştiren

öğretim elemanlarının ders içi uygulamalarında meslekî standartları kullanımlarını incelemişlerdir. Gerekli taramalar sonucunda araştırmacılar, eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının uygulamalar öncesinde genellikle pilot çalışmalar yapmadığını ve gerçekleştirilen uygulamaların öğretimde kalıcılığı sağlayamadığı bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda yapılan uygulamaların öğretimsel başarı bakımından başarılı sayılabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması önerisinde bulunulmuştur.

Ellis, vd., (2022)'nin “Yeniden Tanımlama / Yönlendirme ve Aşamalı Değişim: Öğretmen Eğitimi Araştırmalarında Yenilik Üzerine Sistematik Bir İnceleme” başlıklı araştırmasında inovasyonun öğretmen eğitiminde nasıl kullanıldığı araştırılmıştır. Araştırma kapsamında 1987-2017 arasında İngilizce olarak yayınlanan 728 adet hakemli uluslararası çalışmalar incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda inovasyon ile alakalı 156 maddeye ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda en çok gelişen teknolojinin kullanımı, mikro öğretim uygulamaları, müfredat tasarımı ve okul-üniversite işbirliği alanlarında inovasyonun kullanıldığı görülmüştür.

Rinne, vd., (2023)'ün “İsveç ve Danimarka Öğretmen Eğitiminde Öğretmen Adaylarının Kimlik Gelişimi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma” adlı çalışmasında İsveç ve Danimarka'daki öğretmen adaylarının meslekî ve kimlik gelişimlerini incelemişlerdir. Hermeneutik fenomenolojinin kavramsal yaklaşımlarının kullanılarak elde edildiği veriler, iki ülkedeki farklı öğretmen yetiştirme programlarının olmasına rağmen iki ülkedeki öğretmen adaylarının da iyi bir öğretmenin niteliklerini kişisel inançları ve önceki deneyimleri ile belirterek kendilerini başarılı birer öğretmen adayı olarak görmekte oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yurtdışında öğretmen yetiştirme üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, ağırlıklı olarak öğretmen nitelikleri üzerine çalışmalar yürütüldüğü tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları özetlendiğinde, teknolojik okuryazarlığa önem verilmesi, güçlü bir eğitim politikasının olması, eğitim paydaşları arasındaki işbirliğinin güçlü olması ve öğretmen adaylarının iyi bir uygulamalı eğitim görüp özgüvenli öğretmenler olarak yetişmeleri konuları üzerinde durulduğu görülmüştür.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama teknikleri ve verilerin analiz yöntemleri açıklanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada bir konu hakkındaki halihazırdaki durumların araştırılması amacıyla betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel yöntemler, mevcut bir problemin durumunu anlamak ve açıklamak için kullanılan yöntemlerdir. Bu yöntemler, konunun mevcut durumunu objektif bir şekilde ortaya koymak için veri toplama, analiz etme ve yorumlama süreçlerini içerir. Betimsel araştırma, araştırmacılara fenomenin özelliklerini belirleme, gelecekteki çalışmalara temel oluşturma ve mevcut durumu anlama fırsatı sunar (Büyüköztürk vd., 2016). Bu araştırmada da sınıf eğitimi lisans programının sınıf öğretmeni adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlandığı için betimsel yöntem tercih edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme süreci hakkındaki düşüncelerine nicel araştırma yöntemlerinden anket yöntemi ile ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının sınıf öğretmeni yetiştirme süreci hakkındaki görüşlerine ise nitel araştırma yöntemlerinden görüşme yöntemi ile ulaşılmıştır.

3.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu toplam 185 sınıf öğretmeni adayı ve 10 öğretim elemanından oluşmaktadır. Öğretmen adayları Erzincan Binali Yıldırım, Kafkas, Kastamonu ve Kırşehir Ahi Evran Üniversiteleri Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileridir. Öğretim elemanları ise Anadolu, Kafkas, Kastamonu, Kırşehir ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversiteleri Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan akademisyenlerdir.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Yılmaz (2018) tarafından geliştirilen “Öğretmen Yetiştirme Sorunu Üzerine Öğretmen Eğitici Görüşme Formu” ve Üzeirli (2018) tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu”ndan yararlanarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Sınıf Öğretmenliği Öğretim Üyelerinin Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Süreci Hakkında Görüşme Formu” ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi” veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.

Anketin oluşturulma sürecinde öncelikle alanyazın taranarak maddeler hazırlanmıştır. Daha sonra anketin kapsam geçerliliği için ölçme-değerlendirme, sınıf eğitimi, program geliştirme ve Türkçe dil alanlarından beş uzmana başvurulmuştur. Bu uzman görüşleri alınarak anket düzenlenmiştir. Ayrıca, Sınıf Öğretmenliği bölümünün son sınıf öğrencilerinden oluşan 15 kişilik bir grup ankete katılarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve anketin son haline ulaşılmıştır. Ankette 57 madde ve 1 açık uçlu soru yer almaktadır ve 5’li likert tipindedir. Ankete toplam 185 öğretmen adayı katılmıştır. Ankette güvenirlik değerinin belirlenmesi için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve bu değer 0,95 olarak bulunmuştur. Anketin her bir maddesi için, ortalamalarının ne anlama geldiğini belirlemek üzere aralık değerleri hesaplanmıştır. Bu hesaplamada, ölçekte yer alan aralıkların eşit olduğu varsayımından yola çıkılarak, dizi genişliği/grup sayısı $(n-1/n)$ formülü kullanılmış ve 0.80 aralık değeri elde edilmiştir (Tekin, 1991; Akt.: Aşkın, 2015). Buna göre, anket maddeleri için aşağıdaki aralık değerleri belirlenmiştir:

- 1,00- 1,80 aralığı Kesinlikle Katılmıyorum’u,
- 1,81- 2,60 aralığı Katılmıyorum’u,
- 2,61- 3,40 aralığı Kararsızım’ı,
- 3,41- 4,20 aralığı Katılıyorum’u,
- 4,21- 5,00 aralığı Kesinlikle Katılıyorum’u ifade etmektedir.

Görüşme formu oluşturulurken öncelikle ilgili alanyazın incelenerek sorular oluşturulmuş, hazırlanan görüşme sorularıyla ilgili üç konu alanı uzmanının görüşleri alınmıştır. Daha sonra üç öğretmen adayı ve iki öğretim elemanı ile ön görüşme

yapılmış ve yapılan görüşmeler sonunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Öğretim elemanları için geliştirilmiş olan görüşme soruları amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla seçilen 10 öğretim elemanına uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretim elemanları belirlenirken sınıf eğitimi lisans alanında ders yürütmüş ya da gözlemlemiş olması kriteri göz önünde bulundurulmuştur. Görüşme verileri yazılı hale getirilerek kodlanmıştır. Kodların sıklığı belirlenerek yüzde ve frekans değerleri verilmiştir. Görüşme verilerinin güvenilirliği için iki araştırmacı tarafından veriler analiz edilmiştir. Araştırmacıların analiz sonuçları arasındaki uyumun belirlenmesi için Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen uyum yüzdesi kullanılmıştır. Bu formül kullanılırken araştırmacıların, öğretmen adaylarının ifadeleri için aynı kodu kullandıkları durumlar görüş birliği, farklı kodu kullandıkları durumlar ise görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Yapılan hesaplama sonucu puanlayıcılar arasındaki uyum yüzdesi ,87 olarak hesaplanmıştır. Bu değerin %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

3.4 Verilerin Analizi

Verilerin sayısal olarak ifade edilebilen yönlerinin analizinde betimsel istatistikler kullanılmıştır. Verilerin sözel olarak ifade edilen yönlerinin analizinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar, gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu kısım, alt problemlerin sıralamasına göre sunulan araştırma sonuçlarını ve bu sonuçlarla ilgili yapılan değerlendirmeleri içermektedir.

4.1 Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Eğitimi Lisans Programı'na Yönelik Görüşlerinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Tablo 4.1 Sınıf Öğretmeni Adaylarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Cinsiyet	f	%	$\bar{X}$
Kadın	136	73,51	3,32
Erkek	49	26,49	3,49
Üniversite			1-
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	26	14,06	3,26
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	38	20,54	3,22
Kafkas Üniversitesi	24	12,97	3,55
Kastamonu Üniversitesi	97	52,43	3,41
Sınıf Düzeyi			
Birinci Sınıf	33	17,84	3,51
İkinci Sınıf	52	28,11	3,46
Üçüncü Sınıf	59	31,89	3,21
Dördüncü Sınıf	41	22,16	3,36
Toplam	185	100	3,37

Tablo 4.1’de görüldüğü gibi, 185 sınıf öğretmeni adayından oluşan çalışma grubunun %73,51’i (n=136) kadın, %26,49’u (n=49) ise erkektir. Sınıf öğretmeni adaylarının %52,83’ü (n=97) Kastamonu Üniversitesi, %20,54’ü (n=38) Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, %14,06’sı (n=26) Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ve %12,97’si (n=24) ise Kafkas Üniversitesi Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencisidir. Çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmeni adaylarının %17,84’ü (n=33) birinci sınıf, %28,11’i (n=52) ikinci sınıf, %31,89’u (n=59) üçüncü sınıf, %22,16’sı (n=41) ise dördüncü sınıf

öğrencisidir. Sınıf öğretmeni adaylarının ankete ilişkin verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4.2’de yer almaktadır.

Tablo 4.2 “Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi”ne Verilen Cevaplara İlişkin Dağılım

Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1.Sınıf Öğretmenliği lisans programındaki teorik derslerin meslek bilgisi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	6	3,2	82	44,3	58	31,4	35	18,9	4	2,2	3,28
2. Programdaki teorik derslerin alan eğitimi bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.	9	4,9	77	41,6	53	28,6	41	22,2	5	2,7	3,24
3. Programdaki teorik derslerin genel kültür açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	7	3,8	66	35,7	51	27,6	57	30,8	4	2,2	3,08
4.Programdaki uygulamalı derslerin meslek bilgisi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	13	7	71	38,4	49	26,5	38	20,5	14	7,6	3,17
5.Programdaki uygulamalı derslerin alan eğitimi bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.	13	7	74	40	47	25,4	37	20	14	7,6	3,19
6.Programdaki uygulamalı derslerin genel kültür açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	11	5,9	61	33	60	32,4	41	22,2	12	6,5	3,10
7. Programdaki alan eğitimi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	20	10,8	111	60	35	18,9	14	7,6	5	2,7	3,69
8. Programdaki meslek bilgisi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	14	7,6	116	62,7	39	21,1	12	6,5	4	2,2	3,67
9. Programdaki genel kültür derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	17	9,2	99	53,5	41	22,2	22	11,9	6	3,2	3,54
10. Programdaki zorunlu alan eğitimi ders sayısının mesleki gelişimim açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	14	7,6	84	45,4	46	24,9	36	19,5	5	2,7	3,36

Tablo 4.2'nin devamı

11. Programdaki zorunlu meslek bilgisi ders sayısının mesleki gelişimim açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	11	5,9	85	45,9	52	28,1	31	16,8	6	3,2	3,35
12. Programdaki zorunlu genel kültür ders sayısının mesleki gelişimim açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	10	5,4	77	41,6	54	29,2	37	20	7	3,8	3,35
13. Programdaki seçmeli alan eğitimi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	14	7,6	95	51,4	42	22,7	21	11,4	13	7	3,41
14. Programdaki seçmeli meslek bilgisi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	17	9,2	101	54,6	38	20,5	21	11,4	8	4,3	3,53
15. Programdaki seçmeli genel kültür derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.	15	8,1	91	49,2	44	23,8	29	15,7	6	3,2	3,43
16. Programdaki seçmeli ders sayısının meslek bilgisi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	12	6,5	80	43,2	47	25,4	33	17,8	13	7	3,24
17. Programdaki seçmeli ders sayısının alan eğitimi bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.	13	7	78	42,2	50	27	33	17,8	11	5,9	3,26
18. Programdaki seçmeli ders sayısının genel kültür açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	11	5,9	77	41,6	46	24,9	37	20	14	7,6	3,18
19. Sınıf Öğretmenliği bölümüne girişte sözlü sınav yapılmasının yetiştirilecek öğretmen kalitesini artıracağını düşünüyorum.	47	25,4	57	30,8	26	14,1	30	16,2	25	13,5	3,38
20. Sınıf Öğretmenliği bölümüne girişte yazılı sınav yapılmasının yetiştirilecek öğretmen kalitesini artıracağını düşünüyorum.	36	19,5	62	33,5	36	19,5	31	16,8	20	10,8	3,34

Tablo 4.2'nin devamı

21.Sınıf Öğretmenliği programında öğretmen merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler yetiştirildiğini düşünüyorum.	10	5,4	50	27	54	29,2	54	29,2	17	9,2	2,90
22.Programda öğrenci merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler yetiştirildiğini düşünüyorum.	29	15,7	93	50,3	40	21,6	18	9,7	5	2,7	3,67
23. Programda öğrenci merkezli bir eğitim verildiğini düşünüyorum.	22	11,9	81	43,8	42	22,7	32	17,3	8	4,3	3,42
24. Programda öğretmen merkezli bir eğitim verildiğini düşünüyorum.	11	5,9	61	33	47	25,4	51	27,6	15	8,1	3,01
25. Sınıf Öğretmenliği programı ile çok yönlü öğretmenler yetiştirildiğini düşünüyorum.	15	8,1	75	40,5	53	28,6	34	18,4	8	4,3	3,30
26. Programın yaratıcı düşünmeye uygun olduğunu düşünüyorum.	16	8,6	73	39,5	50	27	37	20	9	4,9	3,27
27. Programın eleştirel düşünmeye uygun olduğunu düşünüyorum.	17	9,2	61	33	57	30,8	39	21,1	11	5,9	3,18
28. Programın problem çözmeye dayalı öğrenme becerilerini geliştirdiğini düşünüyorum.	16	8,6	85	45,9	45	24,3	28	15,1	11	5,9	3,36
29. Programın farklı strateji, yöntem ve tekniklerin kullanılmasını sağlayacak bir şekilde oluşturulduğunu düşünüyorum.	21	11,4	97	52,4	39	21,1	22	11,9	6	3,2	3,57
30. Programın sınıf öğretmeni adaylarının işbirliği içerisinde çalışmasına destek olduğunu düşünüyorum.	17	9,2	102	55,1	39	21,1	24	13	3	1,6	3,57
31. Programın öğretim teknik ve yöntemleri açısından yeterli öğretmenler yetiştirilmesine katkı sağladığını düşünüyorum.	15	8,1	97	52,4	39	21,1	28	15,1	6	3,2	3,47
32. Programın öğretmen olduğumda ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli olmama katkı sağlayacağını düşünüyorum.	14	7,6	101	54,6	36	19,5	25	13,5	9	4,9	3,46

Tablo 4.2'nin devamı

33. Sınıf Öğretmenliği programında nitelikli bir eğitim verildiğini düşünüyorum.	14	7,6	83	44,9	57	30,8	26	14,1	5	2,7	3,41
34. Programda verilen eğitimin bilim ve teknolojiye ilerlemelere uygun bir eğitim olduğunu düşünüyorum.	10	5,4	79	42,7	57	30,8	27	14,6	12	6,5	3,26
35. Programdaki mevcut ölçme ve değerlendirme sisteminden memnunum.	11	5,9	66	35,7	51	27,6	41	22,2	16	8,6	3,08
36. Fakültemin materyal ve laboratuvar bakımından donanımlı olduğunu düşünüyorum.	10	5,4	37	20	49	26,5	50	27	39	21,1	2,62
37. Fakültemde / bölümümde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.	10	5,4	33	17,8	66	35,7	43	23,2	33	17,8	2,70
38. Bölümümde / sınıfımda öğrenci sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.	28	15,1	113	61,1	15	8,1	23	12,4	6	3,2	3,72
39. Fakültemde / bölümümde öğretim elemanı sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.	22	11,9	103	55,7	34	18,4	20	10,8	6	3,2	3,62
40. Fakültemdeki / bölümümdeki öğretim elemanlarının bilimsel faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.	17	9,2	85	45,9	43	23,2	34	18,4	6	3,2	3,39
41. Sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinin Milli Eğitim Bakanlığı'na bırakılması gerektiğini düşünüyorum.	16	8,6	35	18,9	74	40	37	20	23	12,4	2,91
42. Bir devlet okuluna atanma konusunda endişeye sahibim.	68	36,8	54	29,2	23	12,4	28	15,1	12	6,5	3,75
43. Sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim alması gerektiğini düşünüyorum.	22	11,9	60	32,4	68	36,8	22	11,9	13	7	3,30
44. Lisansüstü eğitim almanın sınıf öğretmenlerinin kalitesini artıracaklarını düşünüyorum.	37	20	84	45,4	43	23,2	14	7,6	7	3,8	3,70
45. Lisansüstü eğitim almayı düşünüyorum.	34	18,4	49	26,5	75	40,5	21	11,4	6	3,2	3,45
46. Sınıf Öğretmenliği ile ilgili kitaplar okuyorum.	36	19,5	100	54,1	26	14,1	20	10,8	3	1,6	3,79

Tablo 4.2'nin devamı

47. Sınıf Öğretmenliği ile ilgili makaleler okuyorum.	21	11,4	87	47	29	15,7	42	22,7	6	3,2	3,41
48. Sınıf Öğretmenliği programının program okuryazarlığı açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	9	4,9	73	39,5	77	41,6	22	11,9	4	2,2	3,33
49. Sınıf Öğretmenliği Programının kazanımları öğretme konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.	10	5,4	96	51,9	46	24,9	28	15,1	5	2,7	3,42
50. Programın ders planı hazırlama konusunda bana gerekli katkıyı sağladığını düşünüyorum.	34	18,4	97	52,4	32	17,3	20	10,8	2	1,1	3,76
51. Programın olumsuz durumlara karşı uygun çözümler üretebilme konusunda yeterli olmamı sağladığını düşünüyorum.	13	7	88	47,6	56	30,3	22	11,9	6	3,2	3,43
52. Programın sınıf yönetimi konusunda yeterli olmamı sağladığını düşünüyorum.	12	6,5	93	50,3	51	27,6	25	13,5	4	2,2	3,45
53. Programın gelişim ve öğrenme kuramları konusunda yeterli olmama katkı sağladığını düşünüyorum.	11	5,9	95	51,4	51	27,6	26	14,1	2	1,1	3,47
54. Programın tüm dersleri iyi öğretme konusunda yeterli olmamı sağladığını düşünüyorum.	11	5,9	69	37,3	57	30,8	40	21,6	8	4,3	3,19
55. Programın sosyal becerilerin gelişimine katkı sağladığını düşünüyorum.	15	8,1	111	60	38	20,5	16	8,6	5	2,7	3,62
56. Sınıf Öğretmenliği programından aldığım eğitimle mezun olduğumda başarılı bir sınıf öğretmeni olacağımı düşünüyorum.	3	16,8	13	50,8	44	23,8	13	7	3	1,6	3,74
57. Sınıf Öğretmenliği lisans programından mezun olduğumda bütün dersleri aynı verimlilikte öğretebileceğimi düşünüyorum.	21	11,4	82	44,3	58	31,4	21	11,4	3	1,6	3,52
Toplam											3,37

Tablo 4.2 incelendiğinde, Sınıf Eğitimi lisans programı öğrencilerinin Sınıf Eğitimi lisans programına yönelik görüşlerinin ortalamalarının kararsızım düzeyinde olduğu görülmektedir. Anketteki ilk üç maddede sınıf öğretmeni adaylarının programdaki

teorik derslerin meslek bilgisi (m1; 3,28), alan eğitimi (m2; 3,24) ve genel kültür (m3; 3,08) alanlarının yeterlikleri üzerine olan görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu 3 maddede sonuçların kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 4-5-6. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının programdaki uygulamalı derslerin meslek bilgisi (m4; 3,17), alan eğitimi (m5; 3,19) ve genel kültür (m6; 3,10) alanlarının yeterlikleri üzerine olan görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu üç maddede sonuçların kararsızım düzeyinde olduğu ve teorik derslerin ortalamasının altında olduğu ortaya çıkmıştır. 7-8-9. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının programdaki derslerin meslek bilgisi (m7; 3,69), alan eğitimi (m8; 3,67) ve genel kültür (m9; 3,54) alanlarının meslekî gelişimleri üzerine olan görüşlerine ulaşılmıştır. Bu üç maddede sonuçların katılıyorum düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

10-11-12. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının programdaki zorunlu derslerin sayısının alan eğitimi (m10; 3,36), meslek bilgisi (m11; 3,35) ve genel kültür (m12; 3,35) alanlarına göre meslekî gelişimlerine katkısı açısından olan görüşleri belirlenmiştir. Bu üç maddede sonuçların kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 13-14-15. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının programdaki seçmeli derslerin sayısının alan eğitimi (m13; 3,41), meslek bilgisi (m14; 3,53) ve genel kültür (m15; 3,43) alanlarına göre meslekî gelişimlerine katkısı açısından olan görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu üç maddede sonuçların katılıyorum ve zorunlu derslerin ortalamasının üzerinde olduğu belirlenmiştir. 16-17-18. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının programdaki seçmeli derslerin sayısının meslek bilgisi (m16; 3,24), alan eğitimi (m17; 3,26) ve genel kültür (m18; 3,18) alanlarına göre olan görüşleri tespit edilmiştir. Bu üç maddede sonuçların kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır.

19-20. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi bölümüne girişte sözlü (m19; 3,38) ve yazılı (m20; 3,34) sınav yapılmasının yetiştirilecek öğretmen kalitesini artıracığına karşı olan görüşleri alınmıştır. Sözü geçen iki maddede sözlü ve yazılı sınav ile ilgili görüşlerin kararsızım düzeyinde olduğu ve birbirleriyle neredeyse aynı ortalama olduğu ortaya çıkmıştır.

21-22. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi lisans programında öğretmen merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler (m21; 2,90) ve öğrenci

merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler yetiştirildiği (m22; 3,67) üzerine olan görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Ulaşılan bulgulara göre öğretmen merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler yetiştirildiğini düşünen sınıf öğretmeni adaylarının kararsızım düzeyinde olduğu görülmektedir. Öğrenci merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler yetiştirildiğini düşünen öğretmen adaylarının ortalamasının ise kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 23-24. maddelerde sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi lisans programında öğrenci merkezli bir eğitim (m23; 3,42) ve öğretmen merkezli bir eğitim verildiği (m24; 3,01) üzerine olan görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Öğrenci merkezli bir eğitim verildiğini düşünenlerin ortalaması da öğretmen merkezli bir eğitim verildiğini düşünenlerin ortalaması da kararsızım düzeyinde olmuştur.

25. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının çok yönlü öğretmenler yetiştirildiğini düşünenlerin ortalaması (m25; 3,30) kararsızım düzeyindedir. 26. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının yaratıcı düşünmeye uygun bir program olduğunu düşünenlerin ortalaması (m26; 3,27) kararsızım düzeyinde yer almaktadır. 27. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının eleştirel düşünmeye uygun bir program olduğunu düşünenlerin ortalaması (m27; 3,18) kararsızım düzeyindedir. 28. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının problem çözmeye dayalı öğrenme becerilerini geliştiren bir program olduğunu düşünenlerin ortalamasının (m28; 3,36) kararsızım düzeyinde olduğu görülmüştür.

29. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının farklı strateji, yöntem ve tekniklerin kullanılmasını sağlayacak bir şekilde oluşturulduğunu düşünenlerin ortalamasının (m29; 3,57) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 30. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının işbirliği içerisinde çalışmasına destek olduğunu düşünenlerin ortalamasının (m30; 3,57) katılıyorum düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. 31. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının öğretim teknik ve yöntemleri açısından yeterli öğretmenler yetiştirilmesine katkı sağladığını düşünenlerin ortalamasının (m31; 3,47) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 32. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen olduğunda ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli olmama katkı sağlayacağını düşünenlerin ortalamasının (m32; 3,46) katılıyorum düzeyinde

olduğu görülmüştür. 33. maddede Sınıf Eğitimi lisans programında nitelikli bir eğitim verildiğini düşünenlerin ortalamasının (m33; 3,41) katılıyorum aralığında olduğu ortaya çıkmıştır. 34. maddede Sınıf Eğitimi lisans programında verilen eğitimin bilim ve teknolojiye uygun bir eğitim olduğunu düşünenlerin ortalaması (m34; 3,26) kararsızım düzeyinde yer almıştır. 35. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının mevcut ölçme ve değerlendirme sisteminden memnun olanların ortalamasının (m35; 3,08) kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır.

36. maddede fakültelerinin/bölümlerinin materyal ve laboratuvar bakımından donanımlı olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m36; 2,62) kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 37. maddede fakültelerinin/bölümlerinin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m37; 2,70) kararsızım düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. 38. maddede bölümünde/sınıfında öğrenci sayısının yeterli olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m38; 3,72) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 39. maddede fakültelerinin/bölümlerinin öğretim elemanı sayısının yeterli olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m39; 3,62) katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür.

40. maddede fakültelerindeki/bölümlerindeki öğretim elemanlarının bilimsel faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m40; 3,39) kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 41. maddede sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinin Milli Eğitim Bakanlığı'na bırakılması gerektiğini düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalaması (m41; 2,91) kararsızım düzeyinde yer almıştır. 42. maddede bir devlet okuluna atanma konusunda endişeli olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m42; 3,75) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 43. maddede sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim alması gerektiğini düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m43; 3,30) kararsızım düzeyinde olduğu görülmüştür. 44. maddede lisansüstü eğitim almanın sınıf öğretmenlerinin kalitesini artıracaklarını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m44; 3,70) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 45. maddede lisansüstü eğitim

almayı düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalaması (m45; 3,45) katılıyorum düzeyinde çıkmıştır. 46. maddede Sınıf eğitimi ile ilgili kitaplar okuyan sınıf öğretmeni adaylarının ortalaması (m46; 3,79) katılıyorum düzeyinde yer almıştır. 47. maddede Sınıf eğitimi ile ilgili makaleler okuyan sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m47; 3,41) katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür.

48. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının program okuryazarlığı açısından yeterli olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m48; 3,33) kararsızım düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 49. maddede Sınıf Eğitimi lisans programının kazanımları öğretme konusunda yeterli olduğunu düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m49; 3,41) katılıyorum düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. 50. maddede programın ders planı hazırlama konusunda gerekli katkıyı sağladığını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m50; 3,76) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 51. maddede programın olumsuz durumlara karşı uygun çözümler üretebilme konusunda yeterli olmalarını sağladığını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m51; 3,43) ortalama katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür. 52. maddede programın sınıf yönetimi açısından yeterli olmalarını sağladığını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m52; 3,45) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 53. maddede programın gelişim ve öğrenme kuramları konusunda yeterli olmalarını sağladığını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalaması (m53; 3,47) katılıyorum düzeyinde çıkmıştır. 54. maddede programın tüm dersleri iyi öğretme konusunda gerekli katkıyı sağladığını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m54; 3,19) kararsızım düzeyinde olduğu belirlenmiştir. 55. maddede programın sosyal becerilerine katkı sağladığını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalaması (m55; 3,62) katılıyorum düzeyinde yer almıştır.

56. maddede Sınıf Eğitimi lisans programından aldığı eğitimle mezun olduğunda başarılı bir sınıf öğretmeni olacağını düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalamasının (m56; 3,74) katılıyorum düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. 57. maddede Sınıf Öğretmenliği lisans programından mezun olunca bütün dersleri aynı verimlilikte öğretebileceğini düşünen sınıf öğretmeni adaylarının ortalaması (m57; 3,52) katılıyorum düzeyinde yer almıştır.

Öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip olduğu madde “*Sınıf Öğretmenliği ile ilgili kitaplar okuyorum.*” maddesidir (m46; 3,79). Buna göre, Sınıf Eğitimi lisans programı öğrencileri, kendilerini sınıf öğretmenliği ile ilgili kitaplar okuyan bireyler olarak tanımlamaktadırlar. Bu bulguya göre Sınıf Eğitimi lisans programı öğrencilerinin bir öğretmende olması gereken en temel özelliklerinden olan “*kitap okuma*” ve “*alanı takip etme*” özelliklerini taşıdıkları söylenebilir. Sınıf öğretmeni adaylarının kitap okumaya ilişkin olumlu görüşlerinin alanyazın ile tutarlı olduğu görülmektedir (Akbabaoğlu ve Yıldız-Duban, 2020; Aşkın, 2011). Sınıf Eğitimi lisans programı öğrencilerinin alanları ile ilgili kitaplar okumasının nedenlerinin alanlarını sevmeleri, gelecekteki mesleklerini benimsemeye başladıkları ve kendilerini geliştirmeyi ilke edinen bireyler olduğu söylenebilir. Bu maddeye ek olarak “*Programın ders planı hazırlama konusunda bana gerekli katkıyı sağladığını düşünüyorum.*” maddesi (m50; 3,76) de anket içerisinde yüksek ortalamaya sahip ikinci maddedir. Öğretimi planlama yetkinliği alanyazında ideal öğretmende olması gereken nitelikler arasında görülmektedir (Özkan ve Arslantaş, 2013; Woolfolk, 1980). Sınıf öğretmeni adaylarının plan ve hazırlama bakımından kendilerini yeterli hissetmelerine ilişkin puan ortalamasının anketin ortalamasının üzerinde bulunması, Tutkun ve Aksoyalp (2010)’ın araştırması ile benzer sonuçları göstermektedir. Bu bulgu ayrıca akademisyenlerle yapılan görüşme bulguları ile de tutarlık göstermektedir. Akademisyenler sınıf öğretmenin sahip olması gereken nitelikler arasında mesleki yetkinlikten yüksek oranda söz etmişlerdir. Sınıf öğretmeni adaylarının da ankette mesleki yetkinlikler arasında yer alan öğretimi planlama becerisi edindiklerini ifade etmeleri iki bulgunun paralel olduğunu göstermektedir. Bu bulgulardan yola çıkılarak Sınıf Eğitimi Lisans Programı’nın öğretmen adaylarına ders planı hazırlamak için gerekli katkıyı verdiği ifade edilebilir.

Ölçekte en düşük ortalamaya sahip olan madde ise “*Fakültemin materyal ve laboratuvar bakımından donanımlı olduğunu düşünüyorum.*” maddesidir (m36; 2,62). Bu maddeyi, “*Fakültemde/bölümümde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.*” (m37; 2,70) maddesi izlemektedir. Bu maddeler doğrultusunda sınıf öğretmeni adaylarının fakültelerindeki eğitim hizmetleri konusunda eksiklikler olduğunu ifade ettikleri söylenebilir. Eğitim hizmetleri materyal ve laboratuvar gibi fiziksel hizmetlerin yanı sıra, destek hizmetlerini (sağlık ve

danışmanlık hizmetleri)de içerisinde barındırmaktadır (Tayyar ve Dilşeker, 2018). Bu sonucun alanyazın ile de tutarlık gösterdiği görülmektedir (Şahin, 2009). Bu bulgular incelendiğinde Sınıf Eğitimi lisans programı öğrencilerinin fakültelerindeki/bölümlerindeki materyal, laboratuvar, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yeterli olmadığı anlaşılmaktadır.

Sınıf öğretmeni adaylarına göre Sınıf Eğitimi lisans programında bulunan teorik meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür derslerinin yeterliğine ilişkin görüşleri, uygulamalı meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür derslerinin yeterliğinden daha yüksek bir ortalamaya sahiptir. Bu bulgular, Kılıç Özmen (2019)'in çalışmasıyla da benzerlik göstermektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak 2018 Sınıf Eğitimi Lisans Programı'ndaki teorik derslerin uygulamalı derslere göre daha yeterli görüldüğü söylenebilir. Sınıf Eğitimi lisans programı öğrencilerinin anketteki yanıtlarına göre, Sınıf Eğitimi lisans programında yer alan seçmeli meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür dersleri, zorunlu meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür derslerinden daha yeterli bulunmuştur. Seçmeli derslerin daha yeterli görülmesinin nedeni, öğrencilerin bu dersleri ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda seçebiliyor olmaları; diğer bir deyişle dersleri kendilerinin tercih etmeleri olarak yorumlanabilir. Ayrıca bu durum, Çetin vd. (2021)'nin de araştırması ile paralellik göstermektedir.

Anketin sonuna ankete ilişkin derinlemesine bilgi alabilmek adına “Sınıf Eğitimi lisans programının geliştirilmesine yönelik önerileriniz var mıdır? Varsa bu önerilerinizi açıklayınız?” sorusu eklenmiştir. Bu soruya cevap veren 28 sınıf öğretmenin cevabı analiz edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının bu soruya ilişkin verdikleri cevaplar Tablo 4.3'te sunulmuştur.

Tablo 4.3 Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Eğitimi Lisans Programının Geliştirilmesine Yönelik Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Lisans Programına İlişkin Öneriler	Okul deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin ilk sınıflardan itibaren başlaması ve daha fazla döneme yayılması	13	35,14
	Derslerin uygulama ağırlıklı yürütülmesi	10	27,03
	Derslerin dönemlerinin değiştirilmesi	3	8,11
	Sanat derslerinin eklenmesi/sayısının artırılması (drama, müzik, resim, vb.)	3	8,11
	Oyun öğretimi/oyun temelli öğretime ağırlık verilmesi	2	5,41
	Seçmeli derslerin daha işlevsel derslerden oluşturulması	2	5,41
	Teknolojiye daha çok yer verilmesi	1	2,70
	Ders saatlerinin ders içeriğine uygun olarak düzenlenmesi	1	2,70
	Ders içeriklerinin zenginleştirilmesi	1	2,70
	Zorunlu derslerin işlevselliğinin gözden geçirilmesi	1	2,70

Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf eğitimi lisans programına yönelik önerileri incelendiğinde öğretmen adaylarının en çok Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin ilk sınıflardan itibaren başlaması cevabını verdikleri görülmektedir (f:13). Sınıf öğretmeni adaylarının ikinci sıradaki önerisi derslerin ders sorumlusu tarafından konu anlatımı ağırlıklı yürütülmesinin yerine, kendilerinin uygulama yapabilecekleri şekilde düzenlenmesi şeklindedir (f:10). Bu öneriyi ilk sınıflarda teorik dersler, ilerleyen dönemlerde uygulamalı derslere ağırlık verilmesi önerilerinin izlediği tespit edilmiştir (f:3). Sanat ağırlıklı derslere ağırlık verilmesi ve seçmeli derslerin tümünün işlevsel derslerden oluşması, derslere kota konulması nedeni ile daha az yararlı buldukları dersleri seçmek yerine tüm seçmeli derslerin işlevsel derslerden oluşması önerileri de sınıf öğretmeni adaylarının sınıf eğitimi lisans programına yönelik önerileri arasında yer almıştır (f:2). Sınıf Öğretmeni adaylarının bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Her şeyden önce derslerin teoriden daha çok uygulamalı olarak işlenmesinin öğrencilere daha yararlı olacağını, öğretmenlik uygulamasının 1. Sınıfta da

verilmesinin öğrencinin öğretmenlik mesleği ile ilgili düşüncelerinin netleşmesine katkı sağlayacağını düşünüyorum. Eğitimde, dramanın önemi oldukça büyüktür. Bu yüzden bu dersin teorik olmak yerine uygulamalı bir şekilde yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum. Aynı zamanda dramada olduğu gibi sınıf yönetiminde uygulamaya ağırlık verilmelidir.”(k1) (Okul deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin ilk sınıflardan itibaren başlaması) (Derslerin uygulama ağırlıklı yürütülmesi) (Sanat derslerinin eklenmesi/sayısının arttırılması)

“Daha fazla sanat, müzik dersi olmalı. Oyunu temel alan derslerin bulunması gerektiğini düşünüyorum. Dersleri olabildiğince pratiğe dökmeliyiz ki tecrübe kazanabilelim. Öğretmenlik uygulaması dersinin 4 yıl boyunca olması gerektiğini düşünüyorum.”(k5) (Sanat derslerinin eklenmesi/sayısının arttırılması) (Okul deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin daha fazla döneme yayılması)

“Gereksiz bilgi yığını yerine başta da belirttiğim gibi bazı derslerin içeriklerin sadeleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Oyun derslerine ağırlık verilmesi bunun için haftalık oyun atölyeleri kurulmasını öneriyorum böylece ilerde bunları da sınıftaki öğrencilerimizle uygulayabiliriz. Örneğin Türkiye Coğrafyası ve jeopolitiği dersi yerine birinci sınıfta mesela oyun tabanlı öğrenme gibi bir ders eklenebilir. Daha uygulama ağırlıklı olmalı teorik kısımlar elbette ki önemli ama sonuç olarak teorik kısım daha ezbere dayalı. Teknolojiye de daha çok yer verilmeli bence.” (k12)(Oyun öğretimi/oyun temelli öğretime ağırlık verilmesi) (Derslerin uygulama ağırlıklı yürütülmesi)

“Derslerin sınıf düzeyine göre dağılımında ciddi sıkıntılar mevcuttur. Eğitim bilimleri derslerini henüz tamamlamamış bir öğrenciye öğretim derslerini aktarmaya çalışmak etkili bir öğrenme sağlayamayacaktır. Örneğin henüz öğretim ilke yöntemleri, eğitimde ölçme değerlendirme dersi almamış öğrencilere öğretim dersleri verilmemelidir.” (k19) (Derslerin dönemlerinin değiştirilmesi)

“Ders seçiminde seçmeli dersler kısmında bölümlere özel öğretmen adaylarına gerçek anlamda bir şeyler katacak derslerin olmasını ve sadece o derslere geniş bir kontenjan verilmesi, öğretmen adayları için etkili olacaktır. Sınırlı kontenjandan dolayı

kendimize olumlu açıdan katkı sağlayacak dersleri seçemiyoruz. Bir dönem boyunca mecbur kaldığımız dersi alarak vaktimiz verimsiz geçmektedir. Seçmeli dersler konusunda incelemeler yapılmasını isterdim” (k8) (Seçmeli derslerin daha işlevsel derslerden oluşturulması)

Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf eğitimi lisans programının geliştirilmesine yönelik önerilerinin alanyazın ile tutarlı olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda sınıf öğretmeni adaylarının Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sürelerinin yetersiz olduğunu ifade ettikleri (Altıntaş ve Görge, 2014) ve uygulamaya yönelik derslerin arttırılması (Şahin ve Kartal, 2013; Ayan ve Budak, 2012), bazı derslerin de dönemlerinin değiştirilmesi gerektiğini belirttikleri (Şahin ve Kartal, 2013) tespit edilmiştir. Bu bulgular ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının ankette verdikleri cevaplar ile de uyumlu görülmektedir. Sınıf öğretmeni adaylarının ankette yer alan, programdaki uygulamalı derslerin yeterliliğine ilişkin görüşleri “kararsızım” aralığında yer almıştır (4, 5 ve 6 maddeler). Darling-Hammond ve Bransford (2007), öğretmenlik eğitimi alanındaki eğitimcilerin, öğretmen adaylarının ancak saha çalışmasında yer aldıkları zaman teori ve uygulamayı görecekları ve anlayacakları konusunda görüş bildirdiklerini ifade etmektedirler. Bu kapsamda sınıf öğretmeni adaylarının uygulama okullarındaki gözlem ve uygulamalarının, öğrendiklerinin pekiştirilmesine katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Öte yandan John Dewey, hem teorik hem de pratik bilgiye dayanan profesyonel yargının temeli olarak uygulama sorunlarına yönelik sorgulamayı içeren “öğretim için bilgi” kavramından söz etmektedir. Bu durum öğretmenlerin, öğrettiklerinin öğrencilerin öğrenmeleri ve bu öğrenmeler üzerindeki etkilerini araştırmaları ve bu sayede hangi durumlarda hangi amaçlar için neyin işe yaradığının daha fazla farkına varmalarını sağlamaktadır (Darling-Hammond, 2000). Bu kaynaklardan da edinilen verilere göre Sınıf Eğitimi lisans programı öğrencileri, programın uygulamalı içeriklerle zenginleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu sayede öğretmen adayları, mezun olup öğretmenlik mesleğine başladıklarında kendilerini daha deneyimli ve özgüvenli hissetmeleri sağlanabilir.

4.2 Öğretim Elemanlarının Sınıf Eğitimi Lisans Programı'na Yönelik Görüşlerinin İncelenmesine İlişkin Bulgular

Bu alt problemde öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Öğretim elemanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.4'te yer almaktadır.

Tablo 4.4 Öğretim Elemanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Cinsiyet	f	%
Kadın	5	50
Erkek	5	50
Üniversite	f	%
Kafkas Üniversitesi	4	40
Kastamonu Üniversitesi	3	30
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	10
Anadolu Üniversitesi	1	10
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1	10
Deneyim	f	%
0-5 Yıl	2	20
5-10 Yıl	4	40
10 Yıl ve Üzeri	4	40
Unvan	f	%
Araştırma Görevlisi	2	20
Araştırma Görevlisi Doktor	1	10
Doktor Öğretim Üyesi	5	50
Doçent Doktor	2	20
Toplam	10	100

Tablo 4.4 incelendiğinde, araştırmaya 10 öğretim elemanın katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan akademisyenlerin 5'i (%50) erkek iken 5'i (%50) de kadındır. Araştırmaya katılan akademisyenlerin 4'ü (%40) Kafkas Üniversitesi'nden, 3'ü (%30) Kastamonu Üniversitesi'nden, 1'i (%10) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nden, 1'i (%10) Anadolu Üniversitesi'nden ve 1'i (%10) de Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi'nden araştırmaya destek vermişlerdir. Araştırmaya destek veren akademisyenlerin deneyimleri incelendiğinde 0-5 yıllık bir deneyime sahip olan akademisyenlerin sayısı 2 (%20), 5-10 yıllık bir deneyime sahip olan akademisyenlerin sayısı 4 (%40) ve 10-15 yıllık bir deneyime sahip olan akademisyenlerin sayısı da 5 (%50)'tir. Araştırmaya katılan akademisyenler, unvanları

bakımından incelendiğinde Araştırma Görevlisi olan akademisyenlerin sayısının 2 (%20), Araştırma Görevlisi Doktor olan akademisyenlerin sayısının 1 (%10), Doktor Öğretim Üyesi olan akademisyenlerin sayısının 5 (%50) ve Doçent Doktor olan akademisyenlerin sayısının ise 2 (%20) olduğu görülmektedir. Sınıf öğretmeninde olması gereken niteliklere ilişkin öğretim elemanı görüşleri Tablo 4.5'te yer almaktadır.

Tablo 4.5 Sınıf Öğretmeninde Olması Gereken Niteliklere İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Sınıf Öğretmeni Nitelikleri	Çocukları sevmek	9	90
	Etkili iletişim becerileri	8	80
	Öğretmenlik becerisi/meslek bilgisi yetkinliği	7	70
	Sabır	6	60
	Alan yetkinliği	5	50
	Geniş bir bakış açısına sahip olmak	4	40
	Öğrencilerini iyi tanımak	4	40
	Psikolojik saygınlık	4	40
	Genel kültür yetkinliği	3	30
	Güler yüzlü olmak	3	30
	Mesleği sevmek	2	20

Mevcut programın yeterli olduğunu düşünen akademisyen sayısı sıfır iken, düşünmeyenlerin sayısı 10'dur. Tabloya 4.5'e göre akademisyenlerin görüşlerine göre sınıf öğretmeninde olması gereken niteliklerin %90 (f:9) çocukları sevmek, %80 (f:8) etkili iletişim becerileri, %70'i öğretmenlik becerisi/meslek bilgisi yetkinliği, %60 (f:6) sabır, %50 (f:5) alan yetkinliği, %50 (f:5) geniş bir bakış açısına sahip olmak, %40 (f:4) öğrencilerini iyi tanımak, %40 (f:4) psikolojik sağlamlık, %30 (f:3) genel kültür yetkinliği, %30 (f:3) güler yüzlü olmak ve %20 (f:2) mesleği sevmek olarak görülmektedir. Sınıf öğretmeninde olması gereken nitelikler hakkında en çok verilen cevap çocukları sevmek olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Benim bu soruya verebileceğim ilk yanıt, çocukları sevmek olacaktır. Bence çocukları sevmeyen, çocuklarla iletişim kurmayan bir sınıf öğretmenin diğer

özelliklerinin eksik kaldığını söyleyebilirim. Burada öncelikli olarak çocukları sevmek, saygı duyarak dinlemek ve onları anlamanın onlar için bilgiden daha öncelikli olduğuna inanıyorum.” (A5)

Akademisyenlerin “Sınıf öğretmeninde olması gereken nitelikler nelerdir?” sorusuna en çok verdikleri 2. yanıt “etkili iletişim becerileri” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“İletişim becerileri güçlü olmalı. Tecrübeye dayanan bir meslekî yeterlilik yani hayatın içinden olmak çok önemli ama daha önemlisi çocukları sevmek ve onları eğitmeyi istemektir. Sınıf öğretmeninin geniş bir bakış açısına sahip olması önemlidir. Sınıfını iyi tanıyıp dersleri tasarlayabilmeli. İletişim yeteneği ve öğretme becerisi yeterli ise bunlar, sınıf öğretmeninin çok işine yarar. Eğitimin en önemli yapı taşlarından biri olan iletişim ile öğretmen-öğrenci arasında bir köprü oluşturulmuş olur.”(A2)

Akademisyenlerin “Sınıf öğretmeninde olması gereken nitelikler nelerdir?” sorusuna en az verdikleri yanıt “mesleği sevmek” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Bence bir sınıf öğretmeni için belirtilen kriterlerden en önemlisi mesleği sevmektir. Genelde meslek seçiminde öğretmenlik mesleği, atanması ve okuması kolay ve devlet işi olarak bakıldığı için seçiliyor. Bu da gelecekte meslekten soğuma, verilen eğitimin seviyesinin düşmesi gibi belli başlı sıkıntılara yol açıyor.”(A7)

Tablo 4.5’te belirtilen bulgulara göre araştırmaya katılan akademisyenler, sınıf öğretmeninde olması gereken nitelikleri sırasıyla çocukları sevmek, etkili iletişim becerileri, sabır, alan yetkinliği, öğretmenlik becerisi, geniş bir bakış açısına sahip olmak, öğrencilerini iyi tanımak, psikolojik saygınlık, meslek bilgisi yetkinliği, genel kültür yetkinliği, güler yüzlü olmak ve mesleği sevmek olarak açıklanmaktadır.

Akademisyenlerin, sınıf öğretmenlerinin çocukları sevmek ve onlarla iletişim kurmak ve bunun yanı sıra etkili iletişim becerilerine sahip olmalarına ilişkin görüşleri alanyazınla da desteklenmektedir (Kozikoğlu, 2017). Akademisyenlerin sınıf

öğretmeninde bulunması gerekli olduğunu en yüksek oranda ifade ettikleri bu niteliklerin kişisel özellikler arasında yer aldığı görülmektedir. Kozikoğlu ve Kayan (2018) da eğitim fakültelerinin duyuşsal özellikler ve sözel ve iletişim becerilerini de göz önünde bulundurularak öğrenci seçiminin önemli olduğunu ifade etmektedirler. Öğretmen özellikleri kişisel ve mesleki özellikler (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005) olarak ele alındığında, kişisel özelliklerin gelişimi konusunda genel kültür derslerinin önemli bir yeri olduğu düşünülebilir. Bu kapsamda genel kültür derslerinin öğretmen adaylarının kişisel bağlamda sahip olması gerekli görülen nitelikleri geliştirecek dersleri içermesi önemli görülmektedir. Tablo 4.6’da araştırmaya katılan akademisyenlerin sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişikliklere ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4.6 Sınıf Öğretmeni Adayı Yetiştirme Sisteminde Yapılması Gereken Yenilik ve Değişikliklere ilişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Sisteme İlişkin Yapılması Gereken Yenilik ve Değişiklikler	Uygulamaya dayalı bir eğitim verilmesi	9	90
	Değişen teknolojiye uyum sağlaması	6	60
	Psikolojik test uygulamalarına yer verilmesi	5	50
	Okul dışı öğrenme ortamlarının oluşturulması	5	50
	Öğretmen adaylarında merak uyandırması	5	50
	Genel kültür ve genel yeteneğe ağırlık verilmesi	4	40
	Gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri ile karşılaştırma yapılması	4	40
	Esnek bir program olması	4	40
	Girişimciliğe yer verilmesi	2	20

Tablo 4.6’da yer alan akademisyen görüşlerine göre sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişikliklerin %90 (f:9) uygulamaya dayalı bir eğitim verilmesi, %60 (f:6) değişen teknolojiye uyum sağlaması, %50 (f:5) psikolojik test uygulamaları, %50 (f:5) okul dışı öğrenme ortamları, %50 (f:5) öğretmen adaylarında merak uyandırması, %40 (f:4) genel kültür ve genel yeteneğe ağırlık verilmesi, %40 (f:4) gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri ile karşılaştırma yapılması, %40 (f:4) esnek bir program olması ve %20 (f:2) girişimciliğe yer verilmesi olarak görülmektedir.

Akademisyenlerin “*Sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişiklikler nelerdir?*” sorusuna en çok verdikleri yanıt “uygulamaya dayalı bir eğitim verilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Sınıf öğretmeni eğitimi verirken olaya ağırlıklı olarak teorik gözle bakıyoruz. Teorik kısmın çok ağır bakması da ne yazık ki uygulamaya verilen önemin azalmasına neden oluyor. Öğrencilerimize derslerde teorik ağırlıklı bir eğitim vermemize ilaveten stajlara gittiklerinde onları yeteri kadar gözlemleyemiyoruz. Bu da onlara olumlu/olumsuz anlamda dönütler vermemize engel oluyor. Öğrencilerimizi genellikle en iyi devlet okullarında staja gönderiyoruz. Mezun olup atandıklarında köy okullarına, çok kalabalık okullara veya birleştirilmiş sınıfların okutulduğu okullara gittiklerinde zorlanmalarına sebep oluyor. Öğrencilere karşılaşılabilecekleri durumlarda neler yapmaları, hangi yöntem/teknikleri uygulamaları gerektiğini bizler, derslerde onlara söylüyoruz ama bunu öğrencinin henüz öğretmen olmadan derste görmeleri gerektiğini düşünüyorum.”(A6)

Akademisyenlerin “*Sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişiklikler nelerdir?*” sorusuna ikinci sırada verdikleri yanıt “değişen teknolojiye uyum sağlaması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Değişen teknolojiye uyum sağlanması gerekiyor fakat öncelikle merak duygusunun canlı olması gerekiyor. Öğretim programının esnek olduğunu düşünmüyorum.

Bilginin kalıcı olması için meraklandırıan bir eğitim sistemine ihtiyaç var. Meraklandırıan bir eğitim sistemi kurmak için ise öğretmenlerimizin derslerde en yeni öğretim yöntem, teknik ve teknolojilerine uyum sağlamaları gerekmektedir.”(A2)

Akademisyenlerin “*Sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişiklikler nelerdir?*” sorusuna üçüncü sırada “psikolojik test uygulamaları” yanıtını vermişlerdir. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Bir sınıf öğretmeni adayında aranması gereken özelliklerin bilişsel anlam ile sınırlı kalmasının yanlış olduğu kanaatindeyim. Sadece sınavla değil bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin de ölçüleceği bir mülakatla alınması gerektiğini düşünüyorum. Gerekli psikolojik testlerin yapılmadığı takdirde şiddet, hakaret gibi istenmeyen durumların yaşanabileceğini ifade etmek durumundayım.”(A4)

Akademisyenlerin “*Sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişiklikler nelerdir?*” sorusuna en az verdikleri yanıt “girişimciliğe yer verilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Bir sınıf öğretmenin girişimci birey olması gerekiyor. Sorumluluk almaktan çekinmeyen, yaratıcı düşünebilen sınıf öğretmenleri, parlak beyinlerin kendilerini göstermelerine de katkıda bulunacaklardır. Bu sayede kendini ifade etmekten çekinmeyen ve sorunlara çeşitli öneriler sunacak bir sınıf oluşturmalarının da önü açılmış olacaktır. Bu yüzden bir sınıf öğretmenin girişimci ruha sahip olmasının zorunlu olduğunu düşünmekteyim.”(A10)

Tablo 4.6’da belirtilen bulgulara göre araştırmaya katılan akademisyenler, sisteme ilişkin yapılması gereken yenilik ve değişiklikler konusunda en fazla uygulamaya dayalı bir eğitim verilmesi ve değişen teknolojiye uyum sağlaması önerilerinde bulunmuşlardır. Akademisyenlerin uygulamaya dayalı eğitim verilmesi konusundaki görüşlerinin sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri ile de benzer olduğu görülmektedir. Alanyazında da araştırma sonucu ile tutarlı sonuçların yer aldığı görülmektedir. Öner ve Karadağ-Yılmaz (2019)’ın eğitim fakültesi akademisyenlerinin sınıf öğretmeni

adaylarının eğitimi konusunda yürüttükleri araştırma sonucunda da akademisyenlerin uygulamalı ders saatlerinin az olduğu ve artırılması gerektiğini ifade ettikleri ortaya konmuştur. Loughran ve Hamilton (2016) öğretmen eğitiminde teori ve uygulamanın birbirini tamamlayıcı olduğu ve birinin olmadığı durumda diğ erinin de eksik olacağını belirterek, öğretim için gerekli olan uzmanlığın öğretilcek konuyu yeterince iyi bilmek ve bir öğretim yaklaşımı oluşturmak olduğunu ifade etmektedirler. Kaynaktaki bulgular da teori ve uygulama arasındaki bağlantının önemine değ inerek uygulamalı derslerin kritikliği açısından öneme sahiptir. 21. yüzyılda yaşanan teknolojik gelişmelerin de yakından takip edilerek programın bu gelişmelere paralel olarak güncellenmesi gerekmektedir. Teknolojinin her geçen gün etkisini artırdığı günümüzde, öğretim elemanları da teknoloji-eğ itim arasındaki ilişkinin önemi üzerinde durmuşlardır. Tablo 4.7’de araştırmaya katılan akademisyenlerin sınıf öğretmeni yetiştirme programının avantaj ve dezavantajlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4.7 Mevcut Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programının Avantaj ve Dezavantajlarına ilişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Avantajlar	Seçmeli ders tercihlerinin üniversitelere bırakılması	9	90
	Öğretim programının daha esnek hâle getirilmesi	9	90
	Memur olma fırsatı sunması	9	90
	Meslek bilgisi derslerine ağırlık verilmesi	4	40
	“Fizik”, “Kimya” ve “Biyoloji” derslerinin		
	“İlkokulda Temel Fen Bilimleri” dersi olarak birleştirilmesi	3	30
Dezavantajlar	“Okul Deneyimi” dersinin kaldırılması	10	100
	Uygulama derslerinin sayısının az olması	9	90
	“Çocuk Edebiyatı” dersinin seçmeli olması	4	40
	Alan eğitiminin ağırlığının az olması	3	30
	“İlkokulda Temel Fen Bilimleri” dersinin bir dönem ile sınırlı kalması	3	30
	Sürecin dört yıl ile sınırlı kalması	2	20
	“İlkokuma ve Yazma Öğretimi” ve “Türkçe Öğretimi” derslerinin bir dönem ile sınırlı kalması	2	20
	Programda çok fazla dersin olması	2	20
	“Özel Eğitim ve Kaynaştırma” derslerinin birleştirilmesi	1	10

Tablo 4.7’de yer alan akademisyen görüşlerine göre mevcut sınıf öğretmeni yetiştirme programının avantajları %90 (f:9) seçmeli derslerin üniversitelere bırakılması, %90 (f:9) öğretim programının daha esnek hâle getirilmesi, %40 (f:4) memur olma fırsatı sunması, %40 (f:4) meslek bilgisi derslerine ağırlık verilmesi ve %30 (f:3) “Fizik”, “Kimya” ve “Biyoloji” derslerinin “İlkokulda Temel Fen Bilimleri” dersi olarak birleştirilmesi olarak görülmektedir. Akademisyenlerin görüşlerine göre mevcut sınıf öğretmeni yetiştirme programının dezavantajları ise %100 (f:10) “Okul Deneyimi” dersinin kaldırılması, %90 (f:9) uygulama derslerinin sayısının az olması, %40 (f:4) “Çocuk Edebiyatı” dersinin seçmeli olması, %30 (f:3) alan eğitiminin ağırlığının az olması, %30 (f:3) “İlkokulda Temel Fen Bilimleri” dersinin bir dönem ile sınırlı kalması, %20 (f:2) sürecin dört yıl ile sınırlı kalması, %20 (f:2) “İlkokuma ve Yazma Öğretimi” ve “Türkçe Öğretimi” derslerinin 1 dönem ile sınırlı kalması, %20 (f:2) Programda çok fazla dersin olması ve %10 (f:1) “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” derslerinin birleştirilmesi olarak görülmektedir.

Akademisyenlerin “*Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının avantajları nelerdir?*” sorusuna en çok verdikleri yanıt “seçmeli ders tercihlerinin üniversitelere bırakılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Bana göre mevcut programın en büyük avantajı, üniversitelerin özgürleşme – özerkleşme süreci bakımından gerçekleşmiştir. Eski programda çok fazla seçmeli ders bulunmuyordu. Seçmeli derslerin sayısının artırılarak çeşitlendirilmesi, programda gördüğüm en olumlu gelişme olmuştur. Seçmeli derslerin geliştirilmesinin yeniden yapılandırıcılık anlayışı çerçevesine uygun olduğunu düşünüyorum.”(A8)

Akademisyenlerin “*Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının avantajları nelerdir?*” sorusuna ikinci sırada yanıt “öğretim programının daha esnek hâle getirilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“2018’de güncellenen Sınıf Eğitimi Lisans Programı ile üniversitelere ders içeriklerini belirlemede özgürlük verilmesi ile programda esnek bir yaklaşıma

gidilmiştir. Bu gelişme hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin öğretime karşı bakış açılarında olumlu motivasyon geliştirmelerini sağlamıştır. Bu esneklik sonucunda programın 21. yüzyıl yeterliklerini sağlama yolunda önemli bir adım olduğunu düşünmekteyim.”(A3)

Akademisyenlerin “*Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının avantajları nelerdir?*” sorusuna üçüncü sırada verdikleri yanıt “memur olma fırsatı sunması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Bana göre en büyük avantaj bu programdan mezun olarak öğrencilerin devlet memuru olma şanslarının olması gelecekteki öğrencilerimizin geleceğe yönelik malî, sosyal vd. konularda rahatlamalarını sağlıyor. Öğretmenlerimizin bu tip sıkıntılara sahip olmaması ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha sağlıklı bir biçimde yürütülebileceğini düşünüyorum.”(A5)

Akademisyenlerin “*Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının avantajları nelerdir?*” sorusuna en az verdikleri yanıt “Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerinin İlkokulda Temel Fen Bilimleri dersi olarak birleştirilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“2006 Sınıf Eğitimi Lisans Programı’nda fen dersleri olan Genel Fizik, Genel Kimya ve Genel Biyoloji dersleri, her biri ayrı dönemlerde verilen derslerdi. Bu dersler ile sınıf öğretmeni adaylarına teorik ağırlıklı bir fen eğitimi verilmekteydi. Bu da büyük sorunlara yol açmaktaydı. 2018 Sınıf Eğitimi Lisans Programı ile bu dersler İlkokulda Temel Fen Bilimleri dersi olarak bir araya getirildi ve teorikten ziyade uygulamaların öğretildiği bir ders hâline gelmiştir.”(A7)

Akademisyenlerin “*Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının dezavantajları nelerdir?*” sorusuna en çok verdikleri yanıt “Okul Deneyimi dersinin kaldırılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Okul Deneyimi dersinin kaldırılmasıyla öğretmen adaylarımız, Öğretmenlik Uygulaması dersinden önce okullarda gözlem yapıp uygulamada kendilerine faydalı olacak şeyleri, kullanabileceği yöntem-teknik ve stratejileri görebilme ve öğretim yaparken kullanabileceği eğitim teknolojilerini deneyebilme fırsatlarından yoksun bırakılmışlardır. Bu sebeplerden dolayı Okul Deneyimi dersinin kaldırılmasının mevcut programdaki en büyük dezavantaj olduğu kanaatindeyim.”(A6)

Akademisyenlerin “Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının dezavantajları nelerdir?” sorusuna ikinci sırada verdikleri yanıt “Uygulama derslerinin sayısının az olması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“2018 Sınıf Eğitimi Lisans Programı incelendiğinde 2006 Sınıf Eğitimi Lisans Programı’na göre uygulama derslerinin hem sayısının hem de içeriğinin azaldığı görülmektedir. 2006 programında 4 yılda verilen uygulama dersleri incelendiğinde haftalık 44 saat iken 2018 programında ise 16 saattir. 2006 programında yer alan Bilgisayar, Müzik, Beden Eğitimi ve Spor Kültürü ve Güzel Yazı Teknikleri gibi derslerin 2018 programında olmaması bu soruya verebileceğim en iyi örnek olacaktır.”(A10)

Akademisyenlerin “Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının dezavantajları nelerdir?” sorusuna üçüncü sırada verdikleri yanıt “Çocuk Edebiyatı dersinin seçmeli olması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Önceki programlarda yer alan Çocuk Edebiyatı dersi ile sınıf öğretmeni adaylarına çocuğu tanıma ve duygularını hissetme, çocuğa uygun olan kitap türlerini tanıyarak onlara edebî okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırma gibi olumlu özellikler geliştirmelerine olanak sağlayan pek faydalı bir dersti. Zorunlu olan bu ders sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı yazma becerilerinin geliştirmeleri sağlanıyordu. Bu dersin seçmeli dersler listesine alınması bence olumsuz bir gelişmedir.” (A4)

Akademisyenlerin “*Mevcut sınıf öğretmeni adayı yetiştirme programının dezavantajları nelerdir?*” sorusuna en az verdikleri yanıt “Özel Eğitim ve Kaynaştırma derslerinin birleştirilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“2006 Sınıf Eğitimi Lisans Programı ’nda 7. yarıyıl da bulunan Özel Eğitim dersi ile 8. yarıyıl da bulunan İlköğretimde Kaynaştırma derslerinin 2018 Sınıf Eğitimi Lisans Programı sonucunda 7. yarıyıl da Özel Eğitim ve Kaynaştırma dersi adını alarak birleştirilmesinin geleceğin sınıf öğretmenlerinin görev yaparken karşılaşılabilecekleri belli başlı psikolojik durumlar karşısında gerekli donanımlardan eksik olacağı fikrindeyim.”(A1)

Akademisyenler, mevcut sınıf öğretmeni yetiştirme programının avantajlarına ilişkin görüşlerinde seçmeli ders çeşitliliğinin artırılması ve tercihlerinin üniversitelere bırakılması ve öğretim programının daha esnek hâle getirilmesi cevaplarına ağırlık vermişlerdir. Alanyazın incelendiğinde, akademisyenlerin seçmeli ders sayısı ve çeşidinin artmasını 2018 yılında uygulanmaya başlanan Sınıf Eğitimi Lisans Programının olumlu yönleri arasında saydıkları görülmektedir (Çetin, vd., 2021; Karabacak, 2022). Seçmeli ders çeşitliliğinin artırılarak ve bu derslerin tercihlerinin üniversitelerin kararlarına bırakılarak öğretim programları, daha esnek hâle getirilmiştir. Bu sayede öğretmen adayları istedikleri dersleri seçebilme şansına sahip olmuştur. Öğretmen adaylarının programdaki dersleri seçebilmeleri ile derslere karşı olan güdülenmelerinin de artacağı çıkarımında bulunabilir. Araştırmaya katılan akademisyenler mevcut programın dezavantajları arasında en çok “Okul Deneyimi” dersinin kaldırılması ve uygulama derslerinin sayısının az olması cevaplarını vermişlerdir. Karabacak (2022) öğretmen eğitiminde başarılı olan ülkelerin uygulama saatlerinin ağırlıklı olduğuna dikkat çekmektedir. Akademisyenlerin bu görüşleri alanyazın ile de tutarlılık göstermektedir. Araştırmalarda akademisyenlerin Okul Deneyimi derslerinin gerekliliği konusunda (Çetin, vd., 2021; Kırçiçek ve Yüksel, 2019) ve uygulama derslerinin sayısının artırılması gerektiğini ifade ettikleri (Öner ve Karadağ-Yılmaz, 2019) ortaya konmuştur. Sınıf öğretmeni adayları ve öğretim elemanları, üç alandaki derslerinin de uygulama ağırlıklı yürütülmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Loewenberg-Ball ve Forzani (2009), uygulamanın öğretmen

yetiştirilmenin merkezinde yer almasının öğretmen eğitiminin profesyonelliği arttıracaklarını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, derslerin uygulama ağırlıklı yürütülmesinin, öğretmenlerin nitelikli yetişmesi konusunda katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Tablo 4.8’de araştırmaya katılan akademisyenlerin meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4.8 Meslek Bilgisi Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Meslek Bilgisi Dersleri	Uygulama derslerinin sayısının artırılması (Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması)	10	100
	Derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması	8	80
	Yeni derslerin eklenmesi	6	60
	Öğretim derslerine daha fazla önem verilmesi	5	50
	Okullardaki öğretmenlerle işbirliği yapılması	3	30

Tablo 4.8’de akademisyen görüşlerine göre Sınıf Eğitimi Lisans Programı’ndaki meslek bilgisi derslerine yönelik yorumların %100 (f:10) uygulama derslerinin sayısının artırılması (Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması), %80 (f:8) derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması, %60 (f:6) yeni derslerin eklenmesi, %50 (f:5) öğretim derslerine daha fazla önem verilmesi ve %30 (f:3) okullardaki öğretmenlerle işbirliği yapılması olarak görülmektedir.

Akademisyenlerin “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna en çok verdikleri yanıt “Uygulama derslerinin sayısının artırılması (Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması)” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Meslek bilgisi derslerinde uygulamaya verilen önemin azaldığı görülmektedir. Bu durum mevcut programın uygulamaya olan bakış açısı üzerinde olumsuz bir hava yaratmaktadır. Meslek bilgisi derslerinin daha fazla uygulama etkinlikleri içermeli ve

“Okul Deneyimi” dersinin geri getirilmeli. Sınıf Öğretmenliği lisans programında yer alan meslek bilgisi derslerinin bana göre önem sırası şu şekildedir:

- 1- “Öğretmenlik Uygulaması”
- 2- “Eğitime Giriş”
- 3- “Eğitim Psikolojisi”
- 4- “Eğitim Sosyolojisi”
- 5- “Eğitim Felsefesi”
- 6- “Öğretim Teknolojileri”
- 7- “Sınıf Yönetimi”
- 8- “Eğitimde Ahlâk ve Eğitim”
- 9- “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi”
- 10- “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme”
- 11- “Özel Eğitim ve Kaynaştırma”
- 12- “Okullarda Rehberlik”
- 13- “Türk Eğitim Tarihi”
- 14- “Öğretim İlke ve Yöntemleri”
- 15- “Eğitimde Araştırma Yöntemleri”

“Özel Eğitim ve Kaynaştırma” ile “Okullarda Rehberlik” derslerinde sınıf öğretmenleri, yeterli olmalı ancak yetkili olmamalı. Tam yetki onlarda olmamalı. Rehber öğretmenleri ile ortak olmalı. “Okul Deneyimi” dersinin 1. sınıftan itibaren konulabilir. Çünkü öğretmen adayları, bu mesleği yapamayacaklar ise en baştan kararını verebilmeli.” (A1)

Akademisyenlerin “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ikinci sırada verdikleri yanıt “Derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Programdaki meslek bilgisi derslerini incelerken 2006 programına göre birçok dersin verildiği dönemde bazı değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Örneğin “Türk Eğitim Tarihi” dersi 2006 programında 8. yarıyılıda iken 2018 programında 3.yarıyıla

alınmışken “Rehberlik” dersi 2006 programında 7. yarıyılıda iken 2018 programında “Okullarda Rehberlik” adını alarak 8. yarıyla alınmıştır. “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” biraz daha başlarda verilirse öğrencilerin farkındalığı artırılmış olur. Mevcut programdaki meslek bilgisi derslerini inceledim ve şu yorumları yapabilirim: “Eğitimde Ahlâk ve Etik” çok önemli. “Öğretmenlik Uygulaması” bence her dönemde olmalı. “Okullarda Rehberlik” de daha erken olmalı. “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” ile “Okullarda Rehberlik” 2.sınıfta olmalı. İlk 3 sınıfta her dönemde 2’şer saat “Öğretmenlik Uygulaması” olurken 4. sınıfta ise 8-10 saat olmalı. “Sınıf Yönetimi” eğitimi, bir sınıf öğretmeni için çok önemlidir. “Türk Eğitim Tarihi” dersinin gerekli olduğunu düşünüyorum. “Öğretim Teknolojileri”nin çok önemli olduğunu düşünüyorum ama önümüzdeki yıllarda elektriksiz sınıfları da yaşayacağımızı öngördüğüm için bu dersin önümüzdeki yıllarda öneminin azalacağı kanaatindeyim. Teorik derslerden ziyade uygulamaya dayalı derslerin yer alması gerektiğini düşünüyorum. Örneğin “Eğitimde Şirketleşme” diye bir ders verilip 2 öğretmenin beraber bir eğitim kurumunu nasıl kurabileceğini anlatan dersler de olabilir fakat bunları yapabilecek öğretim elemanı sıkıntısı da mevcut.” (A2)

Akademisyenlerin “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna üçüncü sırada verdikleri yanıt “Yeni derslerin eklenmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Mevcut programa göz attığımda bazı yeni derslerin eklenmiş olduğunu gördüm. Yeni derslerin eklenmesi programı güncel ve canlı tutmak açısından olumlu bir değişim olmuştur. “Eğitim Sosyolojisi”, “Eğitim Felsefesi” ve “Eğitimde Ahlâk ve Etik” derslerinin ilk defa bu programda yer alan dersler olarak göze çarpmaktadır. Mevcut program içerisindeki tüm meslek bilgisi dersleri önem arz ediyor fakat bana göre derslerin önem sıralaması şöyle sıralanabilir:

- 1- “Öğretmenlik Uygulaması”,
- 2- “Eğitime Giriş”,
- 3- “Eğitim Psikolojisi”,
- 4- “Eğitim Felsefesi”,

- 5- “Eğitim Sosyolojisi”,
- 6- “Öğretim Teknolojileri”,
- 7- “Öğretim İlke ve Yöntemleri”,
- 8- “Eğitimde Araştırma Yöntemleri”,
- 9- “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme”,
- 10- “Sınıf Yönetimi”,
- 11- “Okullarda Rehberlik”,
- 12- “Eğitimde Ahlâk ve Etik”,
- 13- “Özel Eğitim ve Kaynaştırma”,
- 14- “Türk Eğitim Tarihi”,
- 15- “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi.” (A5)

Akademisyenlerin “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna en az verdikleri yanıt “Okullardaki öğretmenlerle işbirliği yapılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Meslek derslerimizdeki en büyük eksikliklerden birinin MEB öğretmenleri ile yeteri kadar işbirliği hâlinde olamamamız olduğu fikrini taşımaktayım. Akademisyen – öğretmen – öğretmen adayı arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Mevcut programdaki meslek bilgisi dersleri incelendiğinde derslerin verilme sırasını şu şekilde belirtebilirim:

- 2- “Eğitime Giriş”,
- 3- “Eğitimde Ahlâk ve Etik”,
- 4- “Eğitim Psikolojisi”,
- 5- “Eğitim Sosyolojisi”,
- 6- “Eğitim Felsefesi”,
- 7- “Öğretim Teknolojileri”,
- 8- “Öğretim İlke ve Yöntemleri”,
- 9- “Sınıf Yönetimi”,
- 10- “Eğitimde Araştırma Yöntemleri”,
- 11- “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme”,

- 12- “Türk Eğitim Tarihi”,
 13- “Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi”,
 14- “Özel Eğitim ve Kaynaştırma”,
 15- “Okullarda Rehberlik”.

“Öğretmenlik Uygulaması”nın tüm dönemlerde yer alması gerekiyor. Bunlara ek olarak ise “Psikoloji” ve “Çocuk Psikolojisi” derslerinin de programda bulunmasını isterdim.” (A3)

Tablo 4.8’de belirtilen bulgulara göre araştırmaya katılan akademisyenler, meslek bilgisi derslerine ilişkin görüşleri sırasıyla uygulama derslerinin sayısının artırılması, derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması görüşlerine ağırlık vermişlerdir. Tablo 4.9’da araştırmaya katılan akademisyenlerin alan eğitimi derslerine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4.9 Alan Eğitimi Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Alan Eğitimi Dersleri	Uygulamaya daha fazla önem verilmesi	8	80
	Derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması	7	70
	Derslerin çeşitlendirilmesi	6	60
	Yeni derslerin eklenmesi (Bahçe Eğitimi, Veli Eğitimi, vb.)	5	50
	Yaparak - yaşayarak öğretim anlayışı	4	40
	esasinda eğitim verilmesi		
	Okullardaki öğretmenlerle işbirliği yapılması	3	30

Tablo 4.9’da yer alan akademisyen görüşlerine göre Sınıf Eğitimi Lisans Programı’ndaki alan eğitimi derslerine yönelik yorumların %80 (f:8) uygulamaya daha fazla önem verilmesi, %70 (f:7) derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması, %60 (f:6) derslerin çeşitlendirilmesi, %50 (f:5) yeni derslerin eklenmesi (Bahçe Eğitimi, Veli Eğitimi vb) ve %40 (f:4) yaparak - yaşayarak öğretim anlayışı esasında eğitim verilmesi ve %30 (f:3) okullardaki öğretmenlerle işbirliği yapılması olarak görülmektedir.

Akademisyenlerin “*Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı*’ndaki alan eğitimi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna en çok verdikleri yanıt “Uygulamaya daha fazla önem verilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’nı oluşturan ana derslerin alan eğitimi dersleri olduğunu düşünüyorum. Çünkü “İlkokuma ve Yazma Öğretimi”, “Matematik Öğretimi”, “Fen Eğitimi” vd. dersleri bünyesinde barındıran alan eğitimi dersleri ile sınıf öğretmeni adaylarına sınıf öğretmeni olduklarında nasıl öğretim yapacaklarını aktarıyoruz. Bu aktarmaları yaparken de uygulamanın teoriden daha fazla önemli olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden alan eğitimi derslerinde uygulamaya daha fazla önem verilmeli. Mevcut programda yer alan tüm meslek bilgisi derslerini önemli buluyorum. Bu yüzden bu dersleri sıralamaya gerek duymuyorum.” (A10)

Akademisyenlerin “*Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı*’ndaki alan eğitimi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ikinci sırada verdikleri yanıt “Derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Mevcut lisans programına göz attığımızda bazı derslerin verildiği yarıyılların 2006 programı ile farklılık gösterdiğini görmekteyiz. Örneğin 2006 programında 4.yarıyıl da verilen “Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği” dersi 2018 programı ile 1. yarıyıl da verilmeye başlanmıştır. 2006 programında 3. yarıyıl da verilen “Çevre Eğitimi” dersi 2018 programında 2. yarıyıl a alınmıştır. 5.yarıyıl da verilen “İlkokuma ve Yazma Öğretimi” dersi ise 2018 programı ile 3. yarıyıl da verilmeye başlanmıştır. Bu gibi örnekler programdaki belli başlı değişimler olarak dikkat çekmektedir. Programdaki alan eğitimi dersleri incelendiğinde herhangi bir sıkıntı görmüyorum. Mevcut programın aynen devam etmesi düşüncesindeyim.” (A9)

Akademisyenlerin “*Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı*’ndaki alan eğitimi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna üçüncü sırada verdikleri yanıt “Derslerin çeşitlendirilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki alan eğitimi derslerinde bazı derslerin çeşitlendirilerek kapsamlarının güncellendiği ve iyileştirildiğini görmekteyiz. Örneğin 2006 programında 1. yarıyıl da yer alan “Temel Matematik 1” ve “Temel Matematik 2” dersleri bir araya getirilerek 1. yarıyıl da verilmeye başlanan “İlkokulda Temel Matematik” dersine dönüştürülmüştür. Bununla beraber 2006 programında 1. yarıyıl da verilen “Genel Biyoloji”, 2. yarıyıl da verilen “Genel Kimya” ve 3. yarıyıl da verilen “Genel Fizik” dersleri de bir araya getirilerek “İlkokulda Temel Fen Bilimleri” adıyla 2. yarıyıl da verilmeye başlanmıştır. 2006 programında 5. yarıyıl da verilen “Drama” dersinin de bu programda 3. yarıyıl a alınarak “Eğitimde Drama” adıyla verildiği de görülmektedir. Programdaki alan eğitimi derslerini önem bakımından birbirinden ayıramam fakat özellikle “Matematik Öğretimi”nin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü matematik öğretimi, Türkiye için belli başlı bir sorundur. Bunun dışında da “Müzik”, “Görsel Sanatlar” ve “Beden Eğitimi” dersleri ne yazık ki okullarda boş dersler olarak geçmektedir. Bunun artık yaşanmaması için “Müzik Öğretimi”, “Görsel Sanatlar Öğretimi” ve “Oyun Fiziki Etkinlikler Öğretimi” derslerinin bol uygulamalar ile geçmesi ile verimli olacağını düşünüyorum.” (A6)

Akademisyenlerin “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki alan eğitimi derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna en az verdikleri yanıt “Okullardaki öğretmenlerle işbirliği yapılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Programdaki alan eğitimleri kapsamında ne yazık ki okullar ile üniversitelerin arasındaki koordinasyonun zayıf olduğunu düşünüyorum. Özellikle öğretim derslerinde yapılacak olan uygulamalar ile bu sıkıntının azalacağını düşünüyorum. Mevcut lisans programındaki alan eğitimi derslerini incelediğimde şu yorumları yapabilirim: “Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği”, sınıf öğretmenliğine daha çok uyarlanmalı. “Çevre Eğitimi” dersi yerine “Bahçe Eğitimi” dersi gelebilir. “İlkokulda Temel Fen Bilimleri” önemli bir ders. “Türk Tarihi ve Kültürü” dersi Orta Asya’daki kültürel öğelerimizden bahsediliyorsa veya Mimar Sinan’ın eserlerinden bahsediliyorsa çok güzel fakat bu eğitim sadece tarih bilgisi ile sınırlı kalmamalı. Salt bir tarih eğitiminin gelişimsel bir yönü yok. Sadece kendimizi öveceğimiz bir ders

olmamalı. İçinde drama olan her şey daha çok olmalı bu yüzden “İlkokulda Drama” dersi kesinlikle bulunmalı. “İlkokulda Temel Matematik” ve “İlkokuma ve Yazma Öğretimi” dersleri de kıymetli dersler. Oyun ile ilgili her şey olmalı bu yüzden “Oyun ve Fizikî Etkinlikler Öğretimi” de kesinlikle yer almalı. Değer verilmeye çalışılmaz bu değeri yaşarsın. Değer kavramı çok yozlaştı. Bu yüzden “Karakter ve Değer Eğitimi” dersi zorunlu olmamalı. “İlkokuma ve Yazma” ve “Matematik Öğretimi” dersleri aynı dönem içerisinde 2.sınıfta verilebilir. 3.sınıfta tüm öğretim dersleri bitirilmeli. “Müzik Öğretimi” ve “Görsel Sanatlar Öğretimi” dersleri ise son sınıfta değil 1.sınıfta verilmeli.” (A2)

Tablo 4.9’da belirtilen bulgulara göre araştırmaya katılan akademisyenler, alan eğitimi derslerine ilişkin görüşleri sırasıyla uygulamaya daha fazla önem verilmesi, derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması, derslerin çeşitlendirilmesi, yeni derslerin eklenmesi, yaparak-yaşayarak öğretim anlayışı esasında eğitim verilmesi ve okullardaki öğretmenlerle işbirliği yapılması olarak belirtmektedirler. Tablo 4.10’da araştırmaya katılan akademisyenlerin genel kültür derslerine ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4.10 Genel Kültür Derslerine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri

Tema	Kodlar	f	%
Genel Kültür Dersleri	Derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması	8	80
	Derslerin adının ve içeriğinin değiştirilmesi	6	60
	Uygulamaya önem verilmesi	5	50
	Ders sayısının azaltılması	3	30

Tablo 4.10 incelendiğinde, akademisyenlerin görüşlerinin Sınıf Eğitimi Lisans Programı’ndaki genel kültür derslerine yönelik yorumların %80 (f:8) derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması, %60 (f:6) derslerin adının ve içeriğinin değiştirilmesi, %50 (f:5) uygulamaya önem verilmesi ve %30 (f:3) ders sayısının azaltılması şeklinde olduğu görülmektedir.

Akademisyenlerin “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki genel kültür derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna en çok verdikleri yanıt “Derslerin

dönemlerinde değişiklik yapılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Mevcut programdaki genel kültür dersleri incelendiğinde bazı derslerin dönemlerinde değişikliğe gidilerek programın güncellendiği görülmektedir. Örneğin 2006 programında 6. yarıyılta yer alan “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersinin 2018 programında 4. yarıyılta verilmektedir. Mevcut programdaki genel kültür derslerini incelediğimizde şu yorumları yapabiliriz: “Topluma Hizmet Uygulamaları”, 2.sınıfta verimli olmuyor. 3.sınıfa geri alınmalı. “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi”nin “Türk Eğitim Tarihi” ile tek bir ders olarak iç içe verilmesi gerektiğini düşünüyorum. “Bilişim Teknolojileri” dersi ile “Öğretim Teknolojileri” dersi aynı dönemde olmalı.”(A2)

Akademisyenlerin “Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı’ndaki genel kültür derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ikinci sırada verdikleri yanıt “Derslerin adının ve içeriğinin değiştirilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“2006 programında 1. yarıyılta yer alan bir genel kültür dersi olan “Türkçe 1: Yazılı Anlatım” dersi ile 3. yarıyılta yer alan “Türk Dili 1: Ses ve Yapı Bilgisi” dersleri birleştirilerek 2018 programında “Türk Dili 1” adı ile yer almıştır. 2006 programında 1. yarıyılta yer alan “Bilgisayar 1” dersi ise 2018 programda “Bilişim Teknolojileri” adını alarak güncellenmiştir. Programdaki mevcut genel kültür derslerine olan bakış açım önem sırasına göre şöyledir:

- 1- “Türk Dili”,
- 2- “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi”,
- 3- “Bilişim Teknolojileri”,
- 4- “Yabancı Dil”,
- 5- “Topluma Hizmet Uygulamaları”

Her sınıf öğretmeni adayı “Türk Dili” ve “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” derslerini almalıdır. Çünkü bunları iyi bilip bu değerleri aşılmalıdır. “Bilişim Teknolojileri” ile teknolojik yeterlik kazanır. “Yabancı Dil” bir gerekliliktir. “Topluma Hizmet Uygulamaları” ile toplumsal bir deneyim kazanmış olur.” (A2)

Akademisyenlerin “*Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ’ndaki genel kültür derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” sorusuna üçüncü sırada verdikleri yanıt “Uygulamaya önem verilmesi” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“Tıpkı meslek bilgisi ve alan eğitimi derslerinde olduğu gibi genel kültür derslerinde de uygulamalı içeriklerin çok az olduğu gerçeği ile karşılaşmaktayız. Programda bu açıdan iyileştirilmeye gidilmelidir. Programdaki genel kültür derslerine bakıldığında bu derslerin YÖK dersleri olduğunu yani Türkiye’deki tüm lisans programlarında yer alan zorunlu dersler olduğunu biliyoruz. Bu yüzden bu dersler ile ilgili uygulamalı içeriklerin artması dışında herhangi bir değişikliğe gidilmesine gerek görmüyorum.”(A3)

Akademisyenlerin “*Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı ’ndaki genel kültür derslerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” sorusuna en az verdikleri yanıt “Ders sayısının azaltılması” olmuştur. Görüşme yapılan akademisyenlerden biri aşağıdaki şekilde görüşünü ifade etmiştir:

“2018 Sınıf Eğitimi Lisans Programı ’nda 2006 Sınıf Eğitimi Lisans Programı ’na göre genel kültür derslerinin sayısında bariz bir azalma göze çarpmaktadır. 2006 programında 8 yarıyıl da toplam 15 genel kültür dersi bulunurken 2018 programında yalnızca 7 genel kültür dersi yer alıyor. Genel kültür derslerini önem sırasına göre şöyle sıralayabilirim:

- 1- *“Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi 1-2”,*
- 2- *“Türk Dili 1-2”,*
- 3- *“Bilişim Teknolojileri”,*
- 4- *“Yabancı Dil 1-2”,*
- 5- *“Topluma Hizmet Uygulamaları”. (A5)*

Tablo 4.10’da belirtilen bulgulara göre araştırmaya katılan akademisyenler, genel kültür derslerine ilişkin görüşleri sırasıyla derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması, derslerin adının ve içeriğinin değiştirilmesi, uygulamaya önem verilmesi ve ders sayısının azaltılması olarak belirtmektedirler. Meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür derslerine yönelik bulguların, akademisyenlere sorulmuş olan sınıf öğretmeni yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişiklikler ve mevcut programın dezavantajlarına yönelik sorulara verdikleri cevaplarla benzerlik gösterdiği

görülmektedir. Sözü edilen sorulara ilişkin akademisyenler programda uygulamalı derslere ağırlık verilmesi ve uygulamaya yönelik derslerin az olması üzerinde durmuşlardır. Bu bulgu ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi lisans programının geliştirilmesine yönelik önerileri ile de benzerdir. Sınıf öğretmeni adayları da programa yönelik olarak derslerin dönemlerinin değişmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Alanyazında 2018 programında derslerde aşamalılık ilişkisinin olmadığı ve bu durumun olumsuzluklara neden olduğunun akademisyenler tarafından dile getirildiği görülmektedir (Karabacak 2022; Susar ve Yurdakal, 2020). Bu bilgiler ışığında, derslerin dönemlerinde değişiklikler yapılarak, örneğin meslek bilgisi derslerinin alanda yer alan öğretim derslerinden önce verilmesi ile öğretim derslerine temel oluşturulacak bilgilerin kazanılabileceği ve programın daha etkili hale gelebileceği ifade edilebilir.

5. SONUÇ

Bu araştırmanın temel amacı,sınıf eğitimi lisans programının sınıf öğretmeni adayları ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesidir. Araştırma sonuçları aşağıda sunulmuştur:

- 57 adet beşli likert tipi ve 1 adet de açık uçlu sorudan oluşan “Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi (Sınıf Öğretmeni Adayları)”ne 185 sınıf öğretmeni adayı tarafından verilen yanıtlar incelenerek araştırmanın nicel sonuçlarına ulaşılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının verdiği yanıtların ortalaması 3,37’dir. Bu bulgudan yola çıkarak sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi Programı’na ilişkin görüşlerinin “kararsızım” (orta) düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin en yüksek ortalamaya sahip olduğu madde “*Sınıf Öğretmenliği ile ilgili kitaplar okuyorum.*” Maddesidir. Bu maddeye ek olarak “*Programın ders planı hazırlama konusunda bana gerekli katkıyı sağladığını düşünüyorum.*” maddesi de anket içerisinde yüksek ortalamaya sahip ikinci maddedir.
- Ölçekte en düşük ortalamaya sahip olan madde ise “*Fakültemin materyal ve laboratuvar bakımından donanımlı olduğunu düşünüyorum.*” maddesidir. Bu maddeyi, “*Fakültemde/bölümümde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.*” maddesi izlemektedir.
- Sınıf öğretmeni adaylarına göre Sınıf Eğitimi lisans programında bulunan teorik meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür dersleri; uygulamalı meslek bilgisi, alan eğitimi ve genel kültür derslerinden daha yeterli bulunmuştur.
- Sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi lisans programına yönelik önerileri incelendiğinde öğretmen adaylarının en çok Okul Deneyimi/Öğretmenlik Uygulaması derslerinin ilk sınıflardan itibaren başlaması cevabını verdikleri tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının ikinci sıradaki önerisi derslerin ders sorumlusu tarafından konu anlatımı ağırlıklı yürütülmesinin yerine, kendilerinin uygulama yapabilecekleri şekilde düzenlenmesi şeklinde olmuştur.
- Sınıf öğretmeninde olması gereken niteliklere ilişkin akademisyen görüşlerinde en çok verilen yanıt çocukları sevmek ve etkili iletişim becerileri olmuştur.

- Sınıf öğretmeni adayı yetiştirme sisteminde yapılması gereken yenilik ve değişikliklere ilişkin akademisyenlerin en çok verdikleri yanıtın uygulamaya dayalı bir eğitim verilmesi ve değişen teknolojiye uyum sağlaması olduğu belirlenmiştir.
- Mevcut sınıf öğretmeni yetiştirme programının avantajlarına ilişkin olarak akademisyenler seçmeli derslerin üniversitelere bırakılması ve öğretim programının daha esnek hâle getirilmesi yanıtlarını vermişlerdir. Mevcut sınıf öğretmeni yetiştirme programının dezavantajlarına ilişkin akademisyen görüşleri ise Okul Deneyimi dersinin kaldırılması ve uygulama derslerinin sayısının az olması şeklindedir.
- Meslek bilgisi derslerine ilişkin akademisyen görüşlerinin incelendiği soruya en çok verilen yanıt uygulama derslerinin sayısının artırılması (Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması) ve derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması olarak belirlenmiştir.
- Alan eğitimi derslerine ilişkin olarak akademisyenler uygulamaya daha fazla önem verilmesi ve derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.
- Son soru olan genel kültür derslerine ilişkin akademisyen görüşlerinin incelendiği soruda ise en çok derslerin dönemlerinde değişiklik yapılması ve derslerin adının ve içeriğinin değiştirilmesi yanıtları alınmıştır.

6. ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde uygulamaların geliştirilmesine yönelik ve gelecekte yapılacak araştırmalara dönük öneriler sunulmuştur.

6.1 Uygulamaların Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Sınıf Eğitimi Lisans Programı'nda uygulamalı derslerin sayısı ve içerikleri arttırılarak uygulamanın önde olduğu bir öğretmen eğitimi modeline geçiş yapılabilir. Lisans eğitimleri süresince gözlem, öğretmenlik uygulaması ve etkinlikleri aracılığıyla öğretmenlik bilgi ve birikimlerini geliştirme fırsatı bulan öğretmen adaylarının, mesleğe başladıklarında uyum sıkıntısı yaşamalarının önüne geçilmiş olabilir. Bu sebeple “Okul Deneyimi” dersi programa yeniden alınarak öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına başlamadan önce okullarda gözlemler yaparak öğretmenliğe alıştırılması sağlanabilir. “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması” dersleri, daha erken dönemlerde verilmeye başlanarak öğretmen adayının daha fazla uygulamalı eğitim alması sağlanabilir.
2. Başta meslek bilgisi ve alan eğitimi dersleri olmak üzere tüm derslerin içeriğindeki uygulamalar artırılarak uygulama ağırlıklı bir programa geçilmesi önerilebilir.
3. Sınıf Eğitimi lisans programında yer alan seçmeli derslerin sayısı ve çeşidi arttırılarak sınıf öğretmeni adaylarının kişisel ve mesleki yeterliliklerinin arttırılmasına katkı sağlanabilir.
4. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre sınıf öğretmenleri; çocukları seven, sabırlı, diksiyon yönünden anlaşılır, ruhsal anlamda dirençli ve insanlarla iletişim kurmakta zorlanmayan bireyler olmalıdır. Öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda sınıf öğretmeni adaylarının kişisel gelişimlerine ve öğrencilerle etkileşimde bulunabilecekleri derslere yer verilmelidir. Örneğin; etkili iletişim, öğretmenlerin mutlaka sahip olmaları gereken bir beceri olarak görülmektedir ve bu durumda Etkili İletişim dersinin zorunlu ders olarak programda yer alması önemli görülmektedir. Derslerin ayrıca 21. yüzyıl teknolojisine uyum sağlayacak şekilde yapılandırılması önerilebilir.

5. Meslek bilgisi derslerinin alanda yer alan öğretim derslerinden önce verilmesi ile öğretim derslerine temel oluşturulacak bilgilerin kazanılabilmesi sağlanabilir. Örneğin, Öğretim İlke ve Yöntemleri ve Ölçme ve Değerlendirme derslerinin öğretim derslerinden sonraki dönemlerde yer almasının, sınıf öğretmeni adaylarının meslek bilgisini kazanarak öğretim dersleri ile ilişkilendirmeleri ve teori ile uygulama arasında ilişki kurma konusunda sorun yaşamalarına neden olduğu öğretim üyeleri tarafından vurgulanmaktadır. Bu sebeplerden dolayı programda yer alan meslek bilgisi derslerinin öğretim derslerinden önce verilecek şekilde düzenlenmesi önerilmektedir. Sınıf Eğitimi lisans programında sınıf öğretmeni adaylarının öncelikli olarak ihtiyaç duyacakları temel meslek bilgisi derslerini almaları ve uygulamalı olarak yürütülecek olan alan bilgisi derslerinin programda bu derslerden sonra yer alması önemli görülmektedir.
6. Meslek bilgisi dersleri uygulamalarla bütünleştirilmesi; alan bilgisinde yer alan özellikle öğretim derslerinin uygulamalı olarak yürütülmesi ve hatta ihtiyaç halinde programdaki ders saatlerinin artırılması; genel kültür derslerinin de öğretmen adaylarının meslekte ihtiyaç duyacağı uygulamalarla desteklenmesi önerilmektedir.

6.2 Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Dönük Öneriler

1. Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflardaki sınıf öğretmeni adaylarının Sınıf Eğitimi lisans programı üzerine olan görüşleri birbirleriyle karşılaştırma yapılarak incelenebilir.
2. Sınıf Eğitimi lisans programı üzerine daha kapsamlı bir değerlendirme yapabilmek adına sınıf öğretmeni adayları ve öğretim elemanları dışındaki eğitim paydaşlarının görüşlerinin alındığı yeni bir araştırma yapılarak bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırılabilir.
3. Sınıf Eğitimi lisans programı üzerine sınıf öğretmeni adaylarının da ve öğretim elemanlarının da görüşleri hem nitel hem de nicel yöntemlerle belirlenerek daha kapsamlı bulgular elde edilebilir.
4. Diğer lisans programlarındaki paydaşların görüşleri doğrultusunda eğitim fakültelerindeki farklı öğretmenlik programlarının da değerlendirilmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Abide, Ö. F. (2020). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme politikalarının öğretmen yetiştirme programlarına ve istihdamına yansımaları (sınıf öğretmenliği örneği)*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Açıköğretim Fakültesi. (2008). *Eğitim bilimine giriş*. Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Aderman, M.A. (2000). *University extension program quality: program directors and faculty perceptions of quality when considering the factors of reduced funding, competition, and distance education technology*. [Doctorate Thesis], University of Northern Colorado.
- Akbabaoğlu, M. ve Duban, N. (2020). Sınıf öğretmeni adaylarının üst bilişsel okuma stratejileri, okuma motivasyonları ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(4), 1720-1740.
- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 15-28.
- Akdoğan, M. E. (2019). *Öğretmen yetiştirme sistemi bağlamında köy enstitüsü mezunlarının görüşleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Akdoğan, E. ve Uşun, S. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli ile değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(2), 826-847.
- Akıncı, S. (1998). Keman eğitimine, "öğrenmenin geliştirilmesini sağlayan koşullar açısından bakışı. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 1-10.
- Akyüz, Y. (2006). Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin 160. yılında darülmuaalimin’in ilk yıllarına toplu ve yeni bir bakış. *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 20, 17-58.
- Akyüz, Y. (2007). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000- M.S. 2007*. Pegem Akademi.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000 – M.S. 2014*. Pegem Akademi.
- Altıntaş, S. ve Görgeç, İ. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği). *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(8), 197-208.
- Altunya, N. (2000). “Köy enstitüleri’nin kurulmasından önceki eğitimimize kısa bir bakış”, kuruluşunun 60.yılında köy enstitüleri. Ürün Yayınları.

- Altunya, N. (2008). Türkiye’de öğretmen yetiştirme deneyimi (1848-2008). Öğretmen Dünyası.
- Aşılioğlu, B. ve Kinay, İ. (2018). Öğretmen yetiştirme sistemimizde öğrenci seçme ve yerleştirme sorunu. M. Ergün, B. Oral ve T. Yazar (Eds.), *Öğretmen yetiştirme sistemimiz* (s. 247-277). Pegem Akademi.
- Aşkın, İ. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının türkçe öğretimi yeterliklerine ilişkin görüşleri. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Aşkın, İ. (2015). Üniversite öğrencilerinin öz-yönetimli öğrenme becerilerinin incelenmesi. [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Ataünal, A. (1992). İlköğretim okullarına öğretmen yetiştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 379-386.
- Ataünal, A. (1994). *Türkiye’de ilkokul öğretmeni yetiştirme sorunu (1923-1994) ve ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya’daki çağdaş uygulama ve eğilimler*. Milli Eğitim Bakanlığı, Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü.
- Ayan, M. ve Budak, Y. (2012). Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği programlarının öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini kazandırma düzeyi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12, 1-16.
- Aydın, R, Şahin H, Topal T (2008). Türkiye’de ilköğretime sınıf öğretmeni yetiştirmede nitelik arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 119 - 142.
- Azedu. (2018). Qəbul imtahanlarında 600-dən yüksək bal toplayan abituriyentlərin sayı açıklandı. Azərbaycan Təhsil Portalı.<http://azedu.az/az/news/2513>
- Baskan, P. Aydın, P. ve Madden, Ö. (2006). Türkiye’deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 35-42.
- Baş, H. ve Nural, E. (2023). Türkiye’de öğretmen yetiştirme uygulamalarında yaşanan sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerine ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 4(1), 16-46.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Şura-yı Devlet, 208-40, Hicri: 1297 / Miladi: 1879-1880.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Dosya Usulü İradeler Tasnifi, 96-43, Hicri:1337, Miladi: 1918-1919.
- Batır, B. (2020). 1940 Sonrasında eğitim. M. Gündüz (Ed.) içinde, *Kronolojik ve tematik Türk eğitim tarihi* (s. 151-173). İdeal Kültür Yayıncılık.
- Benli, F. (2020). İlkokullara öğretmen yetiştirme (1923-2018). *Milli Eğitim*, 49 (228), 71-105.

- Bourke, T., Ryan, M., & Ould, P. (2018). How do teacher educators use professional standards in their practice? *Teaching and Teacher Education*, 75, 83-92.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Demirel, F., Kılıç, E. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Cenan, Ö. (2015). *İsmet inönü dönemi öğretmen yetiştirme politikaları (1938-1950)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Cobb, V. L. (1999). *An international comparison of teacher education*. ERIC Digest.
- Cüceloğlu, D. ve Erdoğan, İ. (2013). *Öğretmen olmak bir can'a dokunmak*. Final Kültür Sanat Yayınları.
- Çalışıcı, B. (2019). 2006-2018 yılları arasında Türkiye’de öğretmen yetiştirme politikalarına ilişkin bir değerlendirme. [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çetin, A., Ünsal, S. ve Hekimoğlu, E. (2021). 2018-2019 Öğretim yılında güncellenen öğretmen yetiştirme lisans programının incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 337-358.
- Çoban, A. (2018). Öğretmen yetiştirme sistemimizin tarihi temelleri. Ergün, M., Oral, B. & Yazar, T. (Eds). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz (dün, bugün ve yarın)* (s. 29-56). Pegem Akademi.
- Darling-Hammond, L. (2000). How teacher education matters. *Journal of Teacher Education*, 51(3), 166-173.
- Darling-Hammond, L. (2006). Constructing 21st-century teacher education. *Journal of Teacher Education*, 57(3), 300-314.
- Darling-Hammond, L. (2016). Research on teaching and teacher education and its influences on policy and practice. *Educational Researcher*, 45(2), 83–91.
- Darling-Hammond, L. & Bransford, J. (2007). *Preparing teachers for a changing world: What teachers should learn and be able to do*. John Wiley & Sons.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Pegem Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitimde program geliştirme*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Duman, T. (1999). Türkiye’de eğitim reformları açısından öğretmen yetiştirme sorunu. *Erdem Dergisi*, 12(34), 91 – 106.
- Duran, V., Ekici, G. ve Barut, Y. (2019). Atatürk’ün eğitimle ilgili görüşleri bağlamında bir eğitim programı nasıl olmalıdır?2. *Uluslararası 19 Mayıs Yenilikçi Bilimsel Yaklaşımlar Kongresi*. Samsun.

- Ellis, V., Correia, C., Turvey, K., Childs, A., Andon, N, Harrison, C, & Hayati, N. (2023). Redefinition/redirection and incremental change: a systematic review of innovation in teacher education research. *Teaching and Teacher Education*, 121, 1-12.
- Erdem, A. R. (2013). *Öğretmen yetiştirmenin bugünü ve geleceği: sorunlar ve çözüm önerileri*. Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Alkım.
- Ergin, O.N. (1932). *Türkiye maarif tarihi cilt: 3*. Eser Yayıncılık.
- Erol, İ. ve Çayak, S. (2022). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime erişilebilirlik sorunları: “sosyo - ekonomik etkiler”. *Tam Metin Bildiri Kitabı Proceedings Book*, 38.
- Ertuğrul, K. (2010). *TBMM'deki yansımalarına göre köy enstitüleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Ertürk, S. (1979). *Eğitimde program geliştirme*. Meteksan A.Ş.
- Gelişli, Y. (2005). *Türkiye’de ilköğretimin gelişimi*. Sistem.
- Gültekin, M. (2018). Dünyada öğretmen yetiştirme. Ergün, M., Oral, B. & Yazar, T. (Eds). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz (dün, bugün ve yarın)* (s. 403-440). Pegem Akademi.
- Güneş, F. (2016). Öğretmen yetiştirme yaklaşım ve modelleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 413-435.
- Gündüz, M. (2016). *Maariften eğitime*. Doğubatı Yayınları.
- Gündüz, M. (2020). Türkiye'de yükseköğretimin gelişimi. Gündüz, M. (Ed.) *Türk eğitim tarihi*(s. 255-281). İdeal Kültür Yayıncılık.
- Gürkan, T. (2006). Öğretmenlik mesleği ile ilgili temel kavramlar. Gültekin, M. (Ed.). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Hanushek, E. A. & Rivkin, S. G. (2006). Teacher quality. *Handbook of the Economics of Education*, 2, 1051-1078.
- Hu, A.& Verdugo, R. R. (2015). An analysis of teacher education policies in china. *International Journal of Educational Reform*, 24(1), 37-54.
- Ilgaz, D. (1995). *The village institute and the kemalist ideology in the turkish republic*. [Doktora tezi]. Boğaziçi Üniversitesi.
- Işık, K. (2019). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin geleceğine yönelik eğitim yönetimi akademisyenlerinin görüşleri*. [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.

- Johnson, R. B. & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: a research paradigm whose time has come. *American Educational Research Association*, 33(7), 14-26.
- Kansu, N.A. (1930). *Türkiye maarif tarihi hakkında bir deneme*. Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi.
- Kapluhan, E. (2014). 1921 Maarif Kongresi'nin Türk Eğitim tarihindeki yeri ve önemi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 123-134.
- Karabacak, N. (2022). Investigation of the 2018 class teaching undergraduate curricula revision. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 12(2), 574-607.
- Karapolak, K. (2017). Öğretmen adaylarının Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze öğretmenlik mesleğinin tarihsel gelişimi konusundaki bilgi düzeyleri ve bir ders programı önerisi (Türkiye'de öğretmen yetiştirme). [Doktora Tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Karslı, M. D. ve Güven, S. (2011). Öğretmen yetiştirme politikaları. Kilimci, A. S. (Ed.). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme* (s. 53-84). Pegem Akademi.
- Kılıç Özmen, Z. (2019). 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, Cilt: 9 Sayı: 2, 521-548.
- Kıncal, R. Y. ve Şahin, Ç. (2018) Öğretmen yetiştirme sistemimizin toplumsal ve kültürel temelleri. Ergün, M., Oral, B. & Yazar, T. (Eds). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz (dün, bugün ve yarın)* (s. 59-91). Pegem Akademi.
- Kırçiçek, H. ve Yüksel, İ. (2019). Akademisyenlerin okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili görüşleri. *GEFAD/GUJGEF*, 39(3), 1319-1345.
- Koçer, H. A. (1967). *İlkokul Öğretmeninin yetiştirme problemi (1848-1967)*. MEB Yayınları. Kozikoğlu, İ. (2017). Prospective teachers' cognitive constructs concerning ideal teacher qualifications: a phenomenological analysis based on repertory grid technique. *International Journal of Instruction*, 10(3), 63-78.
- Kozikoğlu, İ. ve Kayan, M. F. (2018). Akademisyenlerin bakış açısıyla eğitim fakültelerindeki değişim: öğrenci profili, taban puan uygulaması ve öğrenci seçimi. *Kastamonu Education Journal*, 26(6), 1863-1873.
- Loewenberg-Ball, D. & Forzani, F. M. (2009). The work of teaching and the challenge for teacher education. *Journal of Teacher Education*, 60(5) 497-511.
- Loughran, J. & Hamilton, M. L. (2016). Developing an understanding of teacher Education. Loughran, J. & Hamilton, M. L. (Eds). *International handbook of teacher education* (pp.3-26). Springer
- Maarif Vekilliği (1943). *Köy enstitüleri öğretim programı*. Maarif Vekilliği

- Maarif-i Umumiye Nezareti Telif ve Tercüme Dairesi (19213). *Darülmualimin-i ibtidailere mahsus müfredat programı*. Matbaa-i Âmire
- Mahmudov, M. (2014). *Dünya təhsil sistemleri*. Mütercim.
- Miles, M. B.& Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. (2013; değişiklik 2014). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/09/20130907-4.htm>.
- Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. MEB.
- Milli Eğitim Vekaleti (1947). *Köy Enstitüleri öğretim programı*. Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Vekaleti (MEV). (1953). Öğretmen okulları ve köy enstitüleri programı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Nas, R. (1992). İlköğretime öğretmen yetiştirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 363-368.
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz*. Ütopya Yayınevi.
- Öner, M. ve Karadağ-Yılmaz; R. (2019) Sınıf öğretmenliği eğitiminin niteliğinin artırılmasına yönelik öğretmen adayları ve öğretim elemanı görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 847-868.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2017). *2017-ÖSYS yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzu*. <https://www.osym.gov.tr/TR,13263/2017-osysyuksekokretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>.
- Özkan, M. ve Arslantaş, İ. H. (2013). Etkili öğretmen özellikleri üzerine sıralama yöntemiyle bir ölçekleme çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 311-330.
- Özmen, Z. K. (2019). 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 521-548.
- Öztürk, C. (1996). *Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası*. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Öztürk, C. (1998). *Türkiye’de düünden bugüne öğretmen yetiştiren kurumlar*. Çözüm.
- Parlar, H. ve Halisdemir, M. (2020). Türkiye’de öğretmen yetiştirme alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(24), 2674-2696.
- Rinne, I., Lundqvist, U., Johannsen, B. F., & Yildirim, A. (2023). “When you get out there, you don't have a toolbox”. A comparative study of student teacher's

identity development in swedish and danish teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 122, 1-10.

- Sağlam, M. (2011). Türk eğitim sisteminde ve öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve program geliştirme çalışmaları. Kilimci, S. A. (Ed.). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme* (s.137-180). Pegem Akademi.
- Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı’dan günümüze eğitim tarihi*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu (1981). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2547.pdf>.
- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu (1981; değişiklik 1983). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2547&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu (1981; değişiklik 2011). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2547.pdf>.
- 3579 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961; değişiklik 2012). <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=1&MevzuatNo=222&MevzuatTertip=4>.
- 3803 Sayılı Köy Enstitüleri Kanunu (1940). https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc021/kanuntbmmc021/kanuntbmmc02103803.pdf.
- 29790 Sayılı Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik (2016). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/08/20160803-22.htm>.
- Severiens, S., Wolff, R., & VanHerpen, S. (2013). Teachingfordiversity: a literature overview and an analysis of the curriculum of a teacher training college. *EuropeanJournal of TeacherEducation*, 37(3), 295–311.
- Susar, F. ve Yurdakal, İ., H. (2020). Yenilenen (2018) sınıf öğretmenliği öğretmen yetiştirme lisans programına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Turkish Studies-Education*, 15(5), 3715-3745.
- Şahin, A. İ. (2009). Eğitim fakültesinde hizmet kalitesinin eğitim fakültesi öğrenci memnuniyet ölçeği (EF-ÖMÖ) ile değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 106-122
- Şahin, Ç. ve Kartal, O. Y. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme programı hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164-190.
- Şanal, M. & Alaca, E. (2020). Tanzimat’tan günümüze öğretmen yetiştirme. Gündüz, M. (Ed.). *Kronolojik ve Tematik türk eğitim tarihi* (s. 283-305). İdeal Kültür Yayıncılık.

- Taşer, S. (2010). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e modernleşme sürecinde öğretmen yetiştiren kurumlarda eğitim yönetimi ve denetimi*. [Doktora Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Taymaz, H. (1992). *Hizmet içi eğitim kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Personel Eğitimi Geliştirme Merkezi Yayınları.
- Tayyar, N. ve Dilşeker, F. (2013). Devlet ve vakıf üniversitelerinde hizmet kalitesi ve imajın öğrenci memnuniyetine etkisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(28), 184-204.
- Tekin, H. (1991). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Yargı Kitap ve Yayınevi.
- Tok, H. ve Bozkurt, A. (2010). Sınıf öğretmenlerinin 1. 2. 3. sınıflar için ayrı yetiştirilmeleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 9(3), 759-778.
- Tutkun, Ö. F. ve Aksoyalp, Y. (2010). 21. yüzyılda öğretmen yetiştirme eğitim programının boyutları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 361-371.
- URL 1 (2022). https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiNv4vXud38AhWmSPEDHQmaDssQFnoECAwQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.yok.gov.tr%2FDocuments%2FKurumsal%2Fegitim_ogretim_dairesi%2FYeni-Ogretmen-Yetistirme-LisansProgramlari%2FSinif_Ogretmenligi_Lisans_Programi09042019.pdf&usg=A0vVaw0Czw5kClyqYQWLa7baRWDV
- Üzeirli, E. (2018). Türkiye ve Azerbaycan'da sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinin incelenmesi. [Yüksek Lisans Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Varış, F., Gürkan, T., Gözütok, D., Gürbüzürk, O. ve Babadoğan, C. (1991). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Walker, R. J. (2008). Twelve characteristics of an effective teacher: a longitudinal, qualitative. *Quasi-Research Study of In-Service and Pre-Service Teacher's Opinions. Educational Horizantal*, 61-68.
- Woolfolk, A. (1980). *Educational psychology for teachers*. EngelwoodCliffs.
- Yılmaz, D. (2018). *Türkiye'nin öğretmen yetiştirme politikalarında paradigma sorunu*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Yılmaz, E. (2018). *Ortaöğretime öğretmen yetiştirme modeli üzerine öğretmen eğitimcilerinin düşünceleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Yüksek Öğretim Kurulu (1998). *Sınıf öğretmenliği lisans programı*. YÖK
- Yüksek Öğretim Kurulu (2006). *Sınıf öğretmenliği lisans programı*. YÖK

Yüksek Öğretim Kurulu (2018). *Sınıf öğretmenliği lisans programı*. YÖK

Yüksek Öğretim Kurulu (2018). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları, programların güncelleme gerekçeleri, getirdiği yenilikler ve uygulama esasları*. YÖK.

Yüksek Öğretim Kurulu (2020). *Eğitim fakültelerine yetki devri*. YÖK.

EKLER

EK B Sınıf Eğitimi Lisans Programını Değerlendirme Anketi

Değerli Öğrenciler,

Bu anket sizin sınıf öğretmeni yetiştirme sürecine ilişkin görüşlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen, tüm soruları dikkatle okuyarak, size en uygun olan seçeneği işaretleyerek belirtiniz. Soruları kendi düşünceleriniz doğrultusunda içtenlikle yanıtlamanız araştırma açısından büyük bir önem taşımaktadır. Anketteki tüm soruları cevaplamanız beklenmektedir.

Verilen cevaplar sadece bilimsel amaçlarla ve toplu olarak değerlendirilecektir. Bu nedenle ölçeğin üzerine isim yazmanıza gerek yoktur.

Araştırmaya katkılarınızdan dolayı çok teşekkür ederim.

Alperen IŞIK

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İlkay AŞKIN TEKKOL

Kastamonu Üniversitesi,

Sınıf Eğitimi Bölümü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz () Kadın () Erkek Hangi üniversitede öğrenim görüyorsunuz?
2. Hangi üniversitede öğrenim görüyorsunuz?
 - () Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
 - () Kafkas Üniversitesi
 - () Kastamonu Üniversitesi
 - () Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
3. Yaşınız? :

Ek B'nin devamı

4. Öğrenim gördüğünüz sınıf

() 1. Sınıf

() 2. Sınıf

() 3. Sınıf

() 4. Sınıf

5. Not ortalamanız

() 0.00 - 0.99

() 1.00 - 1.99

() 2.00 - 2.49

() 2.50 - 2.99

() 3.00 - 3.49

() 3.50 - 4.00

5. Sınıf Öğretmenliği lisans programını isteyerek seçtim

() Evet

() Hayır

Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Sınıf Öğretmenliği lisans programındaki teorik derslerin meslek bilgisi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
2. Programdaki teorik derslerin alan eğitimi bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
3. Programdaki teorik derslerin genel kültür açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
4. Programdaki uygulamalı derslerin meslek bilgisi açısından					

Ek B'nin devamı

yeterli olduğunu düşünüyorum.					
5. Programdaki uygulamalı derslerin alan eğitimi bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
6. Programdaki uygulamalı derslerin genel kültür açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
7. Programdaki alan eğitimi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
8. Programdaki meslek bilgisi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
9. Programdaki genel kültür derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
10. Programdaki zorunlu alan eğitimi ders sayısının mesleki gelişimim açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
11. Programdaki zorunlu meslek bilgisi ders sayısının mesleki gelişimim açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					

Ek B'nin devamı

düşünüyorum.					
12. Programdaki zorunlu genel kültür ders sayısının mesleki gelişimim açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
13. Programdaki seçmeli alan eğitimi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
14. Programdaki seçmeli meslek bilgisi derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
15. Programdaki seçmeli genel kültür derslerinin mesleki gelişimim açısından faydalı olduğunu düşünüyorum.					
16. Programdaki seçmeli ders sayısının meslek bilgisi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
17. Programdaki seçmeli ders sayısının alan eğitimi bakımından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
18. Programdaki seçmeli ders sayısının genel kültür açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
19. Sınıf Öğretmenliği bölümüne girişte					

Ek B'nin devamı

sözlü sınav yapılmasının yetiştirilecek öğretmen kalitesini artıracağını düşünüyorum.					
20. Sınıf Öğretmenliği bölümüne girişte yazılı sınav yapılmasının yetiştirilecek öğretmen kalitesini artıracağını düşünüyorum.					
21. Sınıf Öğretmenliği programında öğretmen merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler yetiştirildiğini düşünüyorum.					
22. Programda öğrenci merkezli eğitimi benimseyen öğretmenler yetiştirildiğini düşünüyorum.					
23. Programda öğrenci merkezli bir eğitim verildiğini düşünüyorum.					
24. Programda öğretmen merkezli bir eğitim verildiğini düşünüyorum.					
25. Sınıf Öğretmenliği programı ile çok yönlü öğretmenler yetiştirildiğini düşünüyorum.					
26. Programın yaratıcı düşünmeye uygun olduğunu düşünüyorum.					
27. Programın eleştirel düşünmeye					

Ek B'nin devamı

uygun olduğunu düşünüyorum.					
28. Programın problem çözmeye dayalı öğrenme becerilerini geliştirdiğini düşünüyorum.					
29. Programın farklı strateji, yöntem ve tekniklerin kullanılmasını sağlayacak bir şekilde oluşturulduğunu düşünüyorum.					
30. Programın sınıf öğretmeni adaylarının işbirliği içerisinde çalışmasına destek olduğunu düşünüyorum.					
31. Programın öğretim teknik ve yöntemleri açısından yeterli öğretmenler yetiştirilmesine katkı sağladığını düşünüyorum.					
32. Programın öğretmen olduğumda ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli olmama katkı sağlayacağını düşünüyorum.					
33. Sınıf Öğretmenliği programında nitelikli bir eğitim verildiğini düşünüyorum.					
34. Programda verilen eğitimin bilim ve teknolojideki ilerlemelere uygun bir eğitim olduğunu					

Ek B'nin devamı

düşünüyorum.					
35. Programdaki mevcut ölçme ve değerlendirme sisteminden memnunum.					
36. Fakültemin materyal ve laboratuvar bakımından donanımlı olduğunu düşünüyorum.					
37. Fakültemde / bölümümde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
38. Bölümümde / sınıfımda öğrenci sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.					
39. Fakültemde / bölümümde öğretim elemanı sayısının yeterli olduğunu düşünüyorum.					
40. Fakültemdeki / bölümümdeki öğretim elemanlarının bilimsel faaliyetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünüyorum.					
41. Sınıf öğretmeni yetiştirme sürecinin Milli Eğitim Bakanlığı'na bırakılması gerektiğini düşünüyorum.					
42. Bir devlet okuluna atanma					

Ek B'nin devamı

konusunda endişeye sahibim.					
43. Sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim alması gerektiğini düşünüyorum.					
44. Lisansüstü eğitim almanın sınıf öğretmenlerinin kalitesini artıracığını düşünüyorum.					
45. Lisansüstü eğitim almayı düşünüyorum.					
46. Sınıf Öğretmenliği ile ilgili kitaplar okuyorum.					
47. Sınıf Öğretmenliği ile ilgili makaleler okuyorum.					
48. Sınıf Öğretmenliği programının program okuryazarlığı açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
49. Sınıf Öğretmenliği Programının kazanımları öğretme konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum.					
50. Programın ders planı hazırlama konusunda bana gerekli katkıyı sağladığını düşünüyorum.					
51. Programın olumsuz durumlara karşı uygun çözümler üretebilme konusunda yeterli olmamı sağladığını					

Ek B'nin devamı

sağladığını düşünüyorum.					
53) Programın gelişim ve öğrenme kuramları konusunda yeterli olmama katkı sağladığını düşünüyorum.					
54) Programın tüm dersleri iyi öğretme konusunda yeterli olmama sağladığını düşünüyorum.					
55) Programın sosyal becerilerin gelişimine katkı sağladığını düşünüyorum.					
56) Sınıf Öğretmenliği programından aldığım eğitimle mezun olduğumda başarılı bir sınıf öğretmeni olacağımı düşünüyorum.					
57) Sınıf Öğretmenliği lisans programından mezun olduğumda bütün dersleri aynı verimlilikte öğretebileceğimi düşünüyorum.					
“Sınıf Eğitimi lisans programının geliştirilmesine yönelik önerileriniz var mıdır? Varsa bu önerilerinizi açıklayınız?”					

EK C Öğretim Elemanı Görüşme Formu

Merhaba, değerli hocam. Ben, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı'ndan yüksek lisans öğrencisi Alperen IŞIK. Öğretim elemanlarının ve sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmeni yetiştirme süreci hakkındaki görüşlerinin incelenmesini amaçlayan bir araştırmaya yapmaktayım. Görüşlerinizin Sınıf Öğretmenliği Eğitimi hususunda uygulanabilecek programların oluşturulmasında yardımcı olacağını düşünüyorum.

Yaptığım tüm görüşmelerde verilen tüm bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. İzin verirsiniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum.

Bu araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz soru ya da belirtmek istediğiniz herhangi bir düşünce var mı? Görüşmenin yaklaşık yarım saat süreceğini düşünüyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1) Unvanınız:
- 2) Ne kadar süredir öğretim üyeliği yapıyorsunuz? :
- 3) Hangi kurumlarda görev aldınız?
- 4) Sınıf öğretmeni yetiştirme konusunda bilimsel yayına sahip misiniz?

GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Sizce sınıf öğretmeninde olması gereken nitelikler nelerdir (Kendini geliştirmeye açık olması, alanını iyi bilmesi, mesleğini sevmesi, sabırlı, güler yüzlü, saygılı olması ve sınıf yönetimi becerisine sahip olması vs.)?
- 2) Şu anda uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme sisteminin söylediğiniz niteliklerde sınıf öğretmeni yetiştirdiğini düşünüyor musunuz? Neden? Peki sizce sınıf öğretmeni yetiştirme alanında niteliğin geliştirilmesi için hangi noktalarda yenilik ve değişim yapılmalıdır? Neden?
- 3) Şu anda uygulanmakta olan sınıf öğretmeni yetiştirme sisteminin avantaj ve dezavantajları sizce nelerdir? Sizce sınıf öğretmeni eğitimi ne kadar sürmelidir?

Ek C'nin devamı

4) Öğrencilerin eğitim fakültelerine seçilmelerinde sizce hangi hususlar göz önünde bulundurulmalıdır (Not ortalaması, Türkçe-diksiyon, sabır, düzenli kitap okumak vs) ? Neden?

5) Meslek bilgisinde öncelik nasıl olmalı (Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Felsefesi, Öğretim Teknolojileri, Türk Eğitim Tarihi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Araştırma Yöntemleri, Sınıf Yönetimi, Eğitimde Ahlak ve Etik, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, Öğretmenlik Uygulaması, Özel Eğitim ve Kaynaştırma ve Okullarda Rehberlik)? İsterseniz bu dersleri sıralayabilirsiniz, isterseniz puanlayabilirsiniz, isterseniz de önemli gördüğünüz dersleri belirtebilirsiniz.

Belirttiğiniz dersler, hangi bağlamda ve ne zaman verilmeli? Peki, eklenmesi gerektiğini düşündüğünüz dersler var mı? Nelerdir? Neden?

6) Alan Eğitimi bilgisinde öncelik nasıl olmalı (İlkokulda Temel Matematik, Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği, Çevre Eğitimi, İlkokulda Temel Fen Bilimleri, Türk Tarihi ve Kültürü, İlkokulda Drama, Fen Bilimleri Laboratuvar Uygulamaları, İlkokuma ve Yazma Öğretimi, Oyun ve Fiziki Etkinlikler Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Hayat Bilgisi Öğretimi, Matematik Öğretimi, Fen Öğretimi, Sosyal Bilgiler Öğretimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretimi, Müzik Öğretimi, İlkokulda Yabancı Dil Öğretimi, Karakter ve Değer Eğitimi ve Görsel Sanatlar Eğitimi)? İsterseniz bu dersleri sıralayabilirsiniz, isterseniz puanlayabilirsiniz, isterseniz de önemli gördüğünüz dersleri belirtebilirsiniz.

Belirttiğiniz dersler, hangi bağlamda ve ne zaman verilmeli? Peki, eklenmesi gerektiğini düşündüğünüz dersler var mı? Nelerdir? Neden?

7) Genel Kültür bilgisinde öncelik nasıl olmalı (Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, Yabancı Dil, Türk Dili, Bilişim Teknolojileri ve Topluma Hizmet Uygulamaları)? İsterseniz bu dersleri sıralayabilirsiniz, isterseniz puanlayabilirsiniz, isterseniz de önemli gördüğünüz dersleri belirtebilirsiniz.

Belirttiğiniz dersler, hangi bağlamda ve ne zaman verilmeli? Peki, eklenmesi gerektiğini düşündüğünüz dersler var mı? Nelerdir? Neden?

EK C Etik Kurul İzni

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve
Yayın Etiği Kurulu

TOPLANTI SAYISI
3

KARAR SAYISI
6

TOPLANTI TARİHİ
9.03.2023

DAĞITIM YERLERİNE

Eğitim Fakültesi'nde Öğretim Üyesi olarak görev yapan Doç. Dr. İlkey AŞKIN TEKKOL'un yardımcı araştırmacı, Alperen IŞIK'ın sorumlu araştırmacı olarak yapmayı planladıkları "Sınıf Öğretmeni Adaylarının ve Öğretim Elemanlarının Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Süreci Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi" isimli çalışmasıyla yapacağı "Öğretim Elemanı Görüşme Formu" ve "Sınıf Eğitimi Programını Değerlendirme Anketi"; Kurulumuzca uygun bulunmuştur.

Bu bilgiler ışığında; Aydınlatılmış Onam Formunun gönüllülere imzalatılarak gerekli bilgilendirmelerin yapılması, veri toplama araçlarının (anket, ölçek, mülakat, ...) uygulama izninin gerekli kurumlardan alınması ve etik davranış ilkelerine uyulması şartıyla söz konusu araştırmanın yapılması Etik Kurulumuzca uygun görülmüş ve onaylanmasına toplantıya katılan üyelerin oybirliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Muharrem ÇETİN
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Yavuz UNAT
Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Kutay OKTAY
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Tolga ULUSOY
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Eyüp AKMAN
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Burhan BALTACI
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Serkan DİLEK
Kurul Üyesi

DAĞITIM LİSTESİ

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kuruluna
Sayın Doç. Dr. İlkey AŞKIN TEKKOL

Belge Doğrulama Kodu: TDHDEM6

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Takip Adresi: www.kastamonu.edu.tr/belgedogrulama

Adres: Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü, Kuzeykent Kampüsü, Merkez/Kastamonu

Telefon No: (0 366) 2801102

e-Posta:

Kep Adresi: kastamonu@kastamonu.edu.tr

Faks No: (0 366) 2801038

İnternet Adresi: www.kastamonu.edu.tr

Bilgi için :

Serdar Durar

Raportör

Telefon No:

(0 366) 2801348 - 1348

